

PROJEKT

DIAGNOZA DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ

Załącznik nr 1. Do Strategii Rozwoju
Miasta Żagań na lata 2021 – 2031

Contract Consulting Spółka z o.o.

Spis treści

Wprowadzenie	5
Część 1. Podstawowe informacje o Żaganiu	7
Historia Miasta Żagań.....	9
Część 2. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Żagań.	12
Edukacja	21
Kultura i czas wolny	31
Sport i rekreacja	43
Turystyka	49
Ochrona zdrowia	57
Pomoc społeczna.....	62
Zasoby lokalowe	67
Bezpieczeństwo publiczne.....	74
Inteligentne miasto	79
Organizacje pozarządowe	83
Część 3. Diagnoza sytuacji gospodarczej Żagania.	88
Potencjał gospodarczy.....	88
Lokalny rynek pracy.....	94
Część 4. Diagnoza środowiskowa Miasta Żagań.	99
Środowisko naturalne, fauna i flora	99
Stan i ochrona środowiska	103
Gospodarka odpadami	105
Część 5. Diagnoza sytuacji przestrzennej Miasta Żagań.	110
Zagospodarowanie przestrzenne	110
Infrastruktura drogowa	119
Infrastruktura kolejowa i komunikacja publiczna	121
Zagospodarowanie przestrzenne	123
Część 6. Sytuacja finansowa Gminy Żagań o statusie miejskim.	132
Spis tabel	139
Spis rysunków	140
Spis wykresów	141

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

Spis skrótów

UM - Urząd Miasta,
NGO - (ang. non-government organization) - organizacja pozarządowa
NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia
KP - Komisariat Policji
OSP - Ochotnicza Straż Pożarna
POZ - Podstawowa Opieka Zdrowotna
PUP - Powiatowy Urząd Pracy
GUS - Główny Urząd Statystyczny
MBP - Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy
UTW - Uniwersytet Trzeciego Wieku
MOJ - Muzeum Obozów Jenieckich
ŻTBS - Żagańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
ZGM - Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
ŻPK - Żagański Pałac Kultury
DDP - Dom Dziennego Pobytu
KPP - Komenda Powiatowa Policji
OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej
DPS - Dom Pomocy Społecznej
KZMB - Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa
ZIPH - Zachodnia Izba Przemysłowo - Handlowa.

Wprowadzenie

Planowanie przyszłości Miasta polega na dysponowaniu jego zasobami oraz podejmowaniu decyzji, które w jak największym stopniu przysłużą się do rozwoju mieszkańców miasta Żagania i zapewnią warunki do dogodnego życia i spędzania czasu jego mieszkańcom.

Niniejszy dokument stanowi wyczerpujący obraz samorządu w ujęciu obiektywnym. Jest to opracowanie sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Żagań pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która ma służyć przygotowaniu dokumentu „Strategii Rozwoju Miasta Żagań na lata 2021 - 2031”.

Wyniki opierają się na faktach i niezbędnych komentarzach a zaprezentowane są w podziale na główne sfery funkcjonowania Żagania tj.: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenną i finansową.

Sfera społeczna przedstawia informacje dotyczące mieszkańców zaczynając od struktury demograficznej, kolejno omówiono także jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. edukacja, kultura i czas wolny, sport i rekreacja, turystyka, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne.

W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rynku pracy. W sferze środowiskowej omówiono stan i ochronę środowiska oraz plany inwestycyjne. Natomiast sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w mieście - m.in. komunikacja, infrastruktura. W sferze finansowej omówiono, przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje.

Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2016 - 2020. Jeżeli możliwe było zaprezentowanie nowszych informacji i danych, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej, to również je przedstawiono.

Niekiedy, dla podkreślenia dynamiki zmian dane statystyczne obejmowały starsze lata. Diagnoza przedstawia portret miasta Żagań zarówno pod względem opisowym, jak i statystycznym.

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także informacje ilościowe i dane przekazane przez Urząd Miasta w Żaganiu. Posłużono się także danymi wewnętrznymi, gromadzonymi przez samorząd i jego jednostki organizacyjne oraz danymi pochodzącymi od instytucji zewnętrznych. Opierano się również na raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji.

Całość diagnozy została podsumowana w ramach syntetycznego zestawienia najważniejszych konkluzji (wniosków) a także wyzwań w ramach poszczególnych rozdziałów.

1

Podstawowe informacje o Żaganiu

Część 1. Podstawowe informacje o Żaganiu

Charakter Miasta warunkowany jest przez zespół czynników, które wpływają na jego unikalny obraz i decydują w znacznej mierze o jego aktualnej pozycji społeczno-gospodarczej oraz potencjale rozwojowym. Wśród czynników o znaczącej wadze dla rozwoju Miasta znajdują się:

- położenie geograficzno-administracyjne, które w znacznym stopniu wpływa na bardzo dynamiczny rozwój miasta;
- uwarunkowania przestrzenne, determinujące rozwój poszczególnych obszarów działalności takich jak m.in. rozwój budownictwa mieszkaniowego;
- uwarunkowania środowiskowe, umożliwiające mieszkańcom zagospodarowanie czasu wolnego w obszarze wypoczynku i rekreacji;
- uwarunkowania gospodarcze, wpływające na poziom życia lokalnej społeczności;
- potencjał kapitału ludzkiego ambitnej lokalnej społeczności oraz rozwijające się organizacje pozarządowe, lokalnych liderów oraz osób zainteresowanych rozwojem miasta;
- lokalna historia, kształtująca tożsamość kulturową mieszkańców oraz wpływająca na ich poczucie przynależności do regionu oraz wzajemnej integracji.

Gmina miejska Żagań położona jest w zachodniej Polsce, w południowej części województwa lubuskiego, na wysokości od 92 do 134m n.p.m. Usytuowana jest na pograniczu Niziny Śląskiej i Gór Kocich, w środkowo - zachodniej części powiatu żagańskiego, w środkowym biegu Bobru - lewobrzeżnego dopływu Odry.

Lewobrzeżna część miasta wznosząca się od koryta Bobru na zachód to początek wzniesień Żarskich, zaś prawobrzeżna wznosząca się na wschód to początek Wzgórz Dalkowskich. W północnej części miasta rzeka Bóbr zasila płynąca z południa rzeka Czarna, będąca lewobrzeżnym jego dopływem.

Na południe od miasta rozciągają się Bory Dolnośląskie, skąd wypływają i wpadają do Bobru jego lewostronne dopływy: Kwisa i Czarna. Bóbr przepływający przez Żagań jest rzeką górską, ma swoje źródło 2,5 km za granicą czeską na wysokości 864 m n.p.m. w Karkonoszach.

Najwyżej położonym punktem w mieście jest zlokalizowane w jego północno - wschodniej części wzniesienie (Wzgórze Szubieniczne - Wieża Bismarcka) o wysokości 134m n.p.m., zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północnej części miasta wzdłuż koryta rzeki Bóbr (92 m n.p.m.)

W przeszłości miasto przynależało do Dolnego Śląska, jednak po II wojnie światowej związki Żagania z tą krainą osłabły. Kolejno w latach 1950 - 1975 miasto należało do tzw. dużego województwa zielonogórskiego, w latach 1975 - 1998 do tzw. małego województwa zielonogórskiego, a od 1999 położone jest w województwie lubuskim. Miasto Żagań graniczy z Gminą Żagań, Gminą Iłowa (powiat żagański) i Gminą Żary (powiat żarski).

Herbem Miasta jest znak, którego opis i wzór określa załącznik nr 2 do Statutu Gminy Żagań o statusie miejskim. Barwy Miasta określa jego flaga o kształcie prostokątnego płata tkaniny w kolorach: czerwonym, żółtym i czerwonym, które nawiązują do historycznych barw księstwa Żagańskiego. Stosunek szerokości flagi do jej długości wynosi 6 x 9. W załączniku nr 2 do Statutu Miasta Żagania zamieszczono następujący opis: „Barwy Miasta określa jego flaga o kształcie prostokątnego płata tkaniny w kolorach:

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

czerwonym, żółtym i czerwonym, które nawiązują do historycznych barw księstwa Żagańskiego”.

Herb Miasta Żagania wzorowany jest na najstarszej pieczęci Miasta Żagania. W jego polu znajdują się mury obronne z blankami. Pośrodku dwuokienna blankowana wieża bramna nakryta trójkątnym dachem. W otwartej bramie stoi rycerz bez nakrycia głowy z włócznią w prawej i trójkątą tarczą z wizerunkiem orła w lewej ręce. Po bokach wieży nad murem: z prawej strony hełm zdobny w półkolisty grzebień z pawich piór; z lewej strony trójkątna tarcza z wizerunkiem orła z półksiężycem (herb Piastów dolnośląskich) w polu. Barwy herbu: tło - czerwone, mur i wieża - białe, srebrne; brama, orzeł z białym półksiężycem - czarne; na tarczy żółtej - złotej, hełm z pióropuszem, rycerz i dach wieży - srebrny. Żagań należy do miast, które zgodnie z obowiązującą ustawą samorządową oprócz herbu używa także swojej flagi. Jest to płat tkaniny o kształcie prostokąta w kolorach:

czerwony, żółty, czerwony. Barwy te ułożone są poziomo. Ich liczba odpowiada ilości głównych barw w herbie miejskim. Ponadto barwy flagi nawiązują do historycznych barw Księstwa Żagańskiego. Flaga wywieszana jest z okazji obchodów uroczystości miejskich.

Historia Miasta Żagań

Żagań jest miastem o ponad 800 - letniej historii, której pomniki w postaci licznych zabytków, świadczących o jego świetności, nadają mu niepowtarzalny charakter i klimat.

Żagań według legendy w 700 roku założyła księżniczka Żaganna z rodu Kraka, córka Wandy. Lokalizacja grodu nie została dotychczas naukowo ustalona. Przyjmuje się, że położony był nad Bobrem w odległości około 1,5 km na północ od powstałego później miasta. W 1140 r. Bolesław III Kędzierzawy przenosi gród i strażnicę przy przeprawie przez rzekę Bóbr - na obecne miejsce. W XIII wieku w pobliżu żagańskiego grodu kasztelańskiego powstała osada typu targowego. Pierwsza historyczna wzmianka o Żaganiu jako grodzie kasztelańskim, pochodzi z 23 maja 1202 roku.

Słowiańskie pochodzenie nazwy miasta wywodzi się od polskiego słowa „zagon”. Pierwotnie nazwę Żagań nosiła wieś położona na północ od obecnego miasta (obecnie Stary Żagań).

Z uwagi na fakt, iż nie zachował się akt lokacyjny Żagania, ale przyjmuje się, że miasto zostało lokowane pomiędzy 1248 a 1260 r. W dokumencie z 1280 r. Żagań jest wymieniony już jako miasto, które poszerzyło swój obszar w kierunku wschodnim. Część nowego obszaru przeznaczona została pod zabudowę miejską, druga zaś jako teren przynależny do zamku. Ukształtowany w XIII wieku układ przestrzenny był przez całe stulecie podstawą rozplanowania miasta i zachował się bez zasadniczych zmian do czasów współczesnych.

Stanowi on, wraz z monumentalnymi założeniami architektonicznymi pałaców i budowli sakralnych, zespół urbanistyczny o dużych wartościach zabytkowych. W 1284 r. do Żagania przybyli zakonnicy: franciszkanie i augustianie. W pierwszej połowie XIV w. augustianie założyli przyklasztorną szkołę, w której prócz nauki podstaw pisania i czytania, wykładano również teologię, prawo, muzykę i retorykę. W okresie tym miasto rozwijało się prężnie gospodarczo, kwitło rzemiosło, przede wszystkim sukiennictwo, browarnictwo oraz handel żelazem.

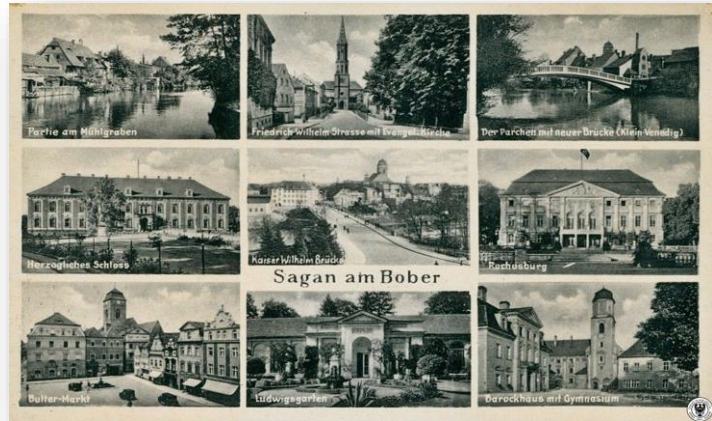
Do końca XIII w. Żagań należał do Księstwa Głogowskiego, później zaś utworzono samodzielne Księstwo Żagańskie. W XIV w. zabudowa miasta wyszła poza linie obwarowań, za bramami, wzdłuż dróg, rozwinęły się przedmieścia. Niemal do końca XV w. Żagań pozostawał w rękach Piastów śląskich, natomiast w XVII w. miasto należało przez kilka lat do Albrechta Wallensteina, dowódcy cesarskiego z okresu wojny trzydziestoletniej. Na zaproszenie Wallensteina w Żaganiu zamieszkał i działał od 1628 do 1630 r. astronom i matematyk Jan Kepler. Następnie Żagań był własnością rodziny Lobkowitzów, a pod koniec XVIII w. dostał się pod panowanie rodu Bironów z Kurlandii, a następnie Talleyrandów.

W 1677 w mieście wybuchł ogromny pożar, który strawił wiele kościołów i budynków, w tym także bibliotekę klasztoru augustianów, natomiast w 1730 w wyniku pożaru spłonęło prawie całe miasto. Odbudowę rozpoczęto jeszcze w czasach habsburskich.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

W 1785 r. księstwem zawładnął książę kurlandzki Piotr Biron. Za czasów panowania księżnej Doroty de Talleyrand - Périgord (najmłodszej córki Birona) w latach 1842 – 1862, Żagań przeobraził się z ważny ośrodek kulturalno - polityczny o znaczeniu ponadregionalnym. Na ten okres przypadł tzw. „złoty wiek” Żagania, z imponującymi inwestycjami w architekturę i sztukę. W mieście zatrzymały się wówczas takie sławy jak: Božena Němcová, Ferenc Liszt, czy Honoré de Balzac.

Obozy jenieckie istniejące na obrzeżach miasta są od XIX w. nieodłącznie związane z historią Żagania. W czasie I wojny światowej istniał tu obóz jeńców rosyjskich, a po 1919 r. przetrzymywano tu powstańców wielkopolskich i polskich działaczy niepodległościowych. Potomkowie Birona zarządzili Żaganiem do 1935 roku. Podczas II wojny światowej w pobliżu miasta założono obóz jeniecki Stalag Luft III, gdzie więziono ok. 10 tys. osób. W 1945 r. po zaciętych walkach do Żagania wkroczyła Armia Czerwona.

Po wojnie miasto przejęła administracja polska. Niemiecką ludność wysiedlono.

Żagań to miasto wyjątkowe o którego nadzwyczajności świadczą przede wszystkim niegdyś żyjący w nim ludzie. Z miastem związanych jest wiele wybitnych postaci ze świata kultury i sztuki. Wśród architektów, rzeźbiarzy i malarzy wymienić należy m.in. takich mistrzów jak: Antonio della Porta, Jan Urbański, Walenty Schultze, Jerzy Neunhertz. W Żaganiu mieszkał słynny astronom Johannes Kepler, przebywał znany pisarz francuski Henry Beyle (Stendhal), pedagog i reformator oświaty opat Johann Ignaz von Felbiger, czeska pisarka Božena Němcová, węgierski kompozytor i pianista Ferenc Liszt czy powieściopisarz francuski Honoré de Balzac.

Rosnąca liczba mieszkańców, zmieniające się potrzeby i wymagania spowodowały rozwój działalności gospodarczej Miasta. Prężnie rozwijała się działalność biznesowa, prowadzona przez małe i średnie firmy. Korzystna lokalizacja Miasta, nieopodal granic w połączeniu z inwestycjami wewnętrznymi i zewnętrznymi sprawiły, że Żagań to atrakcyjny, stale rozwijający się ośrodek miejski, mający ogromne szanse w pełni wykorzystywać swój potencjał.

2

Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Żagań

Część 2. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Żagań.

W celu przygotowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Żagań wykorzystano zarówno dane zastane dostępne w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędzie Miejskim w Żaganiu, jak i pozyskano opinie dotyczące stanu miasta od przedstawicieli lokalnej społeczności - dorosłych mieszkańców, żagańskiej młodzieży i pracowników Urzędu Miasta. Szczegółowa diagnoza została zaprezentowana w części 5 dokumentu. Poniżej przedstawiono natomiast kluczowe wnioski dotyczące aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej miasta.

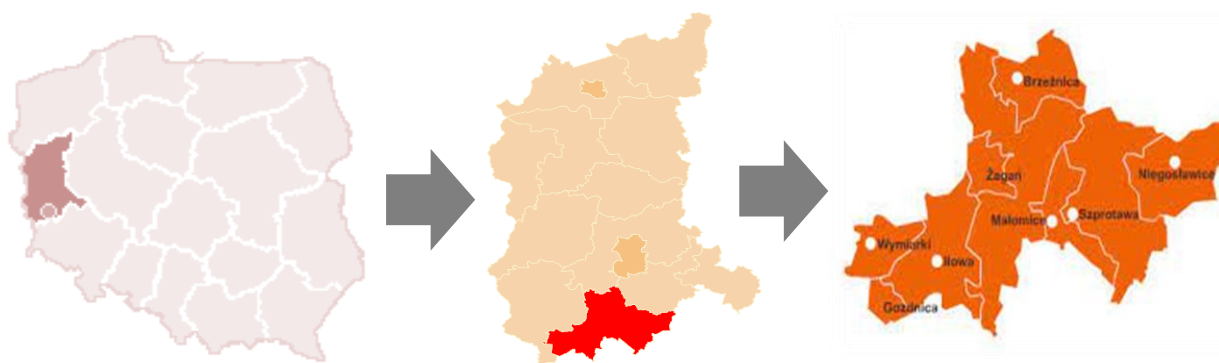
Wnioski wynikające z położenia miasta

Żagań (niem. Sagan, łż. Zahań, czes. Zaháň, łac. Saganum) – miasto w zachodniej Polsce, w województwie lubuskim, siedziba powiatu żagańskiego. Położone na pograniczu Niziny Śląsko-Łużyckiej i Wału Trzebnickiego, nad rzekami: Bobrem i Czarną Wielką, w otoczeniu lasów. Na wysokości 102 m n.p.m. (centrum). Położenie geograficzne miasta określają współrzędne 51°37'N 15°19'E. Miasto znajduje się w odległości 40 km od granicy polsko-niemieckiej i 100 km od granicy polsko - czeskiej.

Opisywany teren zajmuje powierzchnię 40,38 km², co stanowi 3,57% powierzchni powiatu żagańskiego. Ponad 54% obszaru miasta zajmują lasy, zaś gospodarstwa i działki rolne zlokalizowane na terenie miasta zajmują 15% powierzchni Żagania. Obszar chronionego krajobrazu stanowi niespełna 4% powierzchni miasta.

Rysunek 1. Położenie miasta Żagań.

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Atutem Żagania jest jego położenie - jest lokalnym ośrodkiem usługowo-przemysłowym. Usytuowanie nieopodal międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, 45 km od granicy niemieckiej i ok. 80 km od granicy czeskiej to przekłada się na dobrą dostępność komunikacyjną miasta, które jest węzłem komunikacyjnym, w którym zbiega się droga krajowa nr 12 i dwie drogi wojewódzkie: droga wojewódzka nr 295 i droga wojewódzka nr 296 oraz kilka linii kolejowych. Z ekonomicznego, gospodarczego i turystycznego punktu widzenia miasto położone jest bardzo atrakcyjnie.

Dogodne połączenie drogowe z Berlinem i pobliskimi lotniskami: Babimost (ok. 80 km), Wrocław (ok. 160 km), Poznań (ok. 190 km) i Krakowa (ok. 410 km), zapewniają szybki i łatwy dostęp do głównych aglomeracji i centralnych ośrodków gospodarczych. Bliskość tych ośrodków i komfort podróży komunikują region z wieloma miastami w Europie, stanowiąc element atrakcyjności turystycznej miasta sprzyjając rozwojowi gospodarczemu.

W perspektywie kilku kolejnych lat na terenie miasta planowane są inwestycje infrastrukturalne, które w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy połączeń drogowych. Wśród planów inwestycyjnych na terenie miasta Żagań Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze wymienia:

- przebudowa istniejących skrzyżowań ulic: Armii Krajowej - Piłsudskiego - Keplera - Jana Pawła II - Wojska Polskiego na skrzyżowanie typu „rondo”,
- rozbudowa drogi woj. nr 295 na odc. Nowogród Bobrzański - Żagań (dojazd do węzła autostrady A18) - etap II.

Najważniejszą drogą krajową, której zakończenie budowy zaplanowane jest na koniec 2023 r. będzie autostrada A18 relacji: Olszyna - Krzyżowa (europejski korytarz drogowy E36). Autostrada przebiegać będzie w odległości 13 km na południe od Żagania, a wraz z autostradą A4 będzie stanowić najważniejszą oś komunikacyjną w południowej Polsce i jedną z najważniejszych w centralnej Europie. Finalnie będzie ona łączyć na terenie kraju miejscowość Olszyna (na granicy Polski z Niemcami) z miejscowością Korczowa (na granicy Polski z Ukrainą). Mieszkańcy Żagania będą mogli włączyć się do ruchu na autostradzie poprzez drogowy węzeł, zlokalizowany na skrzyżowaniu dróg nr A18 i 296.

Żagań był i jest kojarzony z dużym garnizonem wojskowym. Wojsko stacjonuje w Żaganiu nieprzerwanie od drugiej połowy XIX wieku. Najpierw były to wojska pruskie, później Reichswehra następnie Wehrmacht, a po II wojnie światowej Armia Czerwona (do 1993 roku) i Ludowe Wojsko Polskie, a obecnie Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej tj. dowództwo 11 Dywizji Kawalerii Pancerniej i oraz główny sztab amerykańskiego kontyngentu wojsk NATO w Polsce tj. Pancerna Brygadowa Grupa Bojowa (ang. Armored Brigade Combat Team).

W ramach współpracy z wojskiem realizowanych jest wiele wspólnych inicjatyw. Do najważniejszych można zaliczyć organizację Jarmarku św. Michała, Święta Czarnej Dywizji, rajdów offroadowych oraz różnego typu uroczystości patriotycznych. Wspólnie z wojskiem realizowane są również zadania gospodarcze, do których można zaliczyć między innymi budowę mieszkań dla żołnierzy czy wspólne budowanie wizerunku Żagania, jako pancerniej stolicy Polski.

Podsumowanie

Planowane a także trwające obecnie inwestycje pozwalają na wysnucie przypuszczenia, że wpłyną korzystnie na rozwój gospodarczy miasta. Z uwagi na fakt, iż Żagań położony jest w pobliżu granic, posiada on szereg przewag konkurencyjnych w odniesieniu do innych regionów. Korzystne warunki rozwojowe warunkują jednocześnie wyzwania jakim Miasto musi sprostać w zakresie potrzeb: urbanizacyjnych, infrastruktury technicznej, społecznej, kulturalnej, sportowo - rekreacyjnej. Wypełnienie wskazanych wyżej potrzeb jest gwarantem harmonijnego rozwoju Miasta, ale przede wszystkim optymalnych warunków życia i rozwoju dla lokalnej społeczności.

WNIOSKI

Sprzyjające położenie miasta wynikające z sąsiedztwa głównych szlaków komunikacyjnych, dużych ośrodków administracyjnych i gospodarczych.

Potencjał inwestycyjno-osiedleńczy.

Dobra dostępność komunikacyjna i jednocześnie niepełne wykorzystanie płynącego z niej potencjału.

WYZWANIA

Wykorzystanie perspektyw, w zakresie dojazdów do najważniejszych ośrodków gospodarczych, naukowych i usługowych, obecność szlaków komunikacyjnych i linii kolejowych.

Wykorzystanie potencjału współpracy partnerskiej w ramach Żarsko Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wnioski wynikające z procesów demograficznych

Analiza danych statystycznych wskazuje, że zagadnienie dotyczące ludności jest jednym z najważniejszych wyzwań i problemów rozwojowych miasta Żagań.

24 139

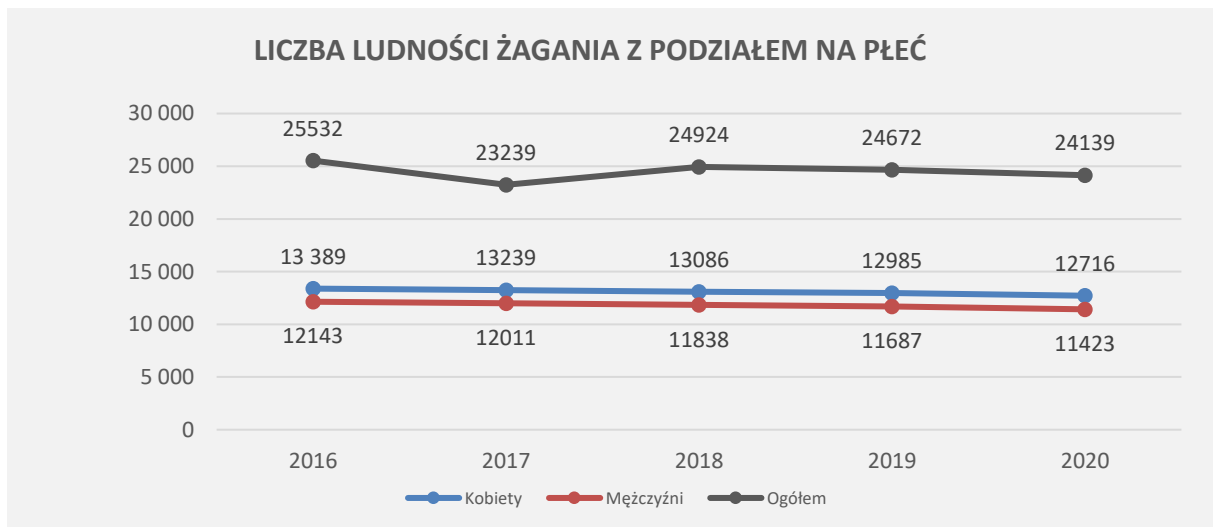
Liczba ludności
zamieszkującej miasto Żagań
według stanu z 31 grudnia 2020 r.

Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej, która liczy 12 716 kobiet, co stanowi 52,7% ogółu ludności. Zjawisko to widoczne jest w całym analizowanym okresie od 2016 roku.

Na koniec 2020 roku - średni wiek mieszkańców wynosi 42,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubuskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W rozpatrywanym okresie 2016-2020 nastąpił spadek ogólnej liczby ludności miasta o około -5,0%. Zjawisko depopulacji dotyczy także okolicznych miast i całego województwa lubuskiego. W 2020 r. Żagań znalazł się na 387 wśród 954 najszybciej wyludniających się miast Polski.

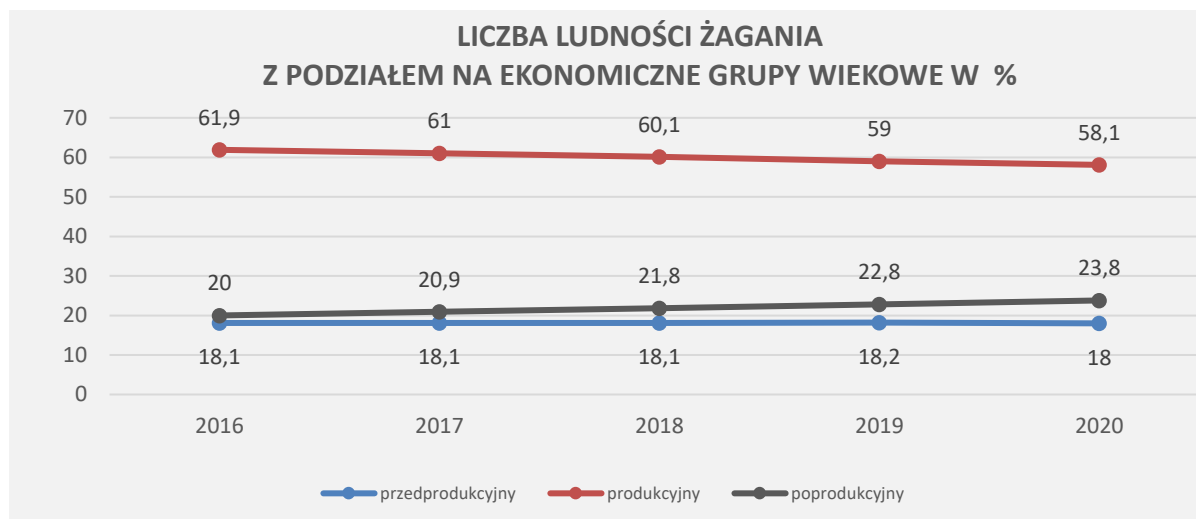
Wykres 1. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na płeć.

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Żagań, opracowanie własne.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Wykres 2. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe.

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Żagań, opracowanie własne.

Liczba mieszkańców Żagania według kryterium produktywności na koniec 2020 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny - 18,0% (4 341 osób),
- wiek produkcyjny - 58,1% (14 048 osób),
- wiek poprodukcyjny - 23,8% (5 750 osób).

Tabela 1. Biologiczne grupy wieku w Żaganiu w 2020 r.

Liczba kobiet w wieku 0 - 18 lat -8,5%	Liczba mężczyzn w wieku 0 -18 lat – 9,5%
kobiety – 2 050 osób	mężczyźni – 2 291 osób
Liczba kobiet w wieku 19 - 60 lat -27,6%	Liczba mężczyzn w wieku 19 - 65 lat – 30,5%
kobiety – 6 675 osób	mężczyźni –7 373 osób
Liczba kobiet w wieku > 60 lat – 16,5%	Liczba mężczyzn w wieku > 65 lat – 7,3%
kobiety – 3 991 osób	mężczyźni –1 759 osób

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Żagań, opracowanie własne.

Oprócz spadku liczebności populacji miasta (ogółem oraz w obrębie przedprodukcyjnej i produkcyjnej grupy wiekowej), równie niekorzystnie prezentuje się struktura demograficzna ludności ze względu na wiek. Wyzwaniem, któremu będzie trzeba sprostać, jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, będące wypadkową zarówno wydłużania się czasu trwania życia, jak i osłabienia dzietności.

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi stale wzrasta co dowodzi, że przebieg procesu demograficznego starzenia się populacji Żagania ma charakter systematyczny. Sukcesywnie zwiększający się udział seniorów w populacji, jest lokalną a także ogólnopolską tendencją.

Należy pamiętać, iż w przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

W Żaganiu wskaźnik osób najstarszych, w wieku poprodukcyjnym ulega systematycznemu wzrostowi (obecnie 23,8%), gdy w poprzednich latach utrzymywał się na stałym poziomie wynoszącym około 20-21%.

Wykres 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.

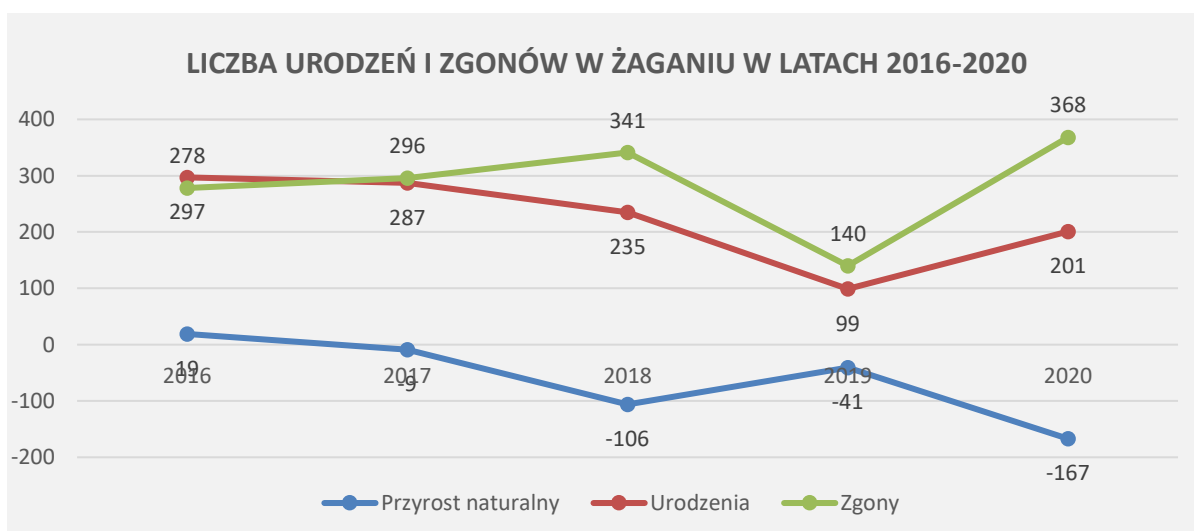

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Żagań, opracowanie własne.

Przyczynami takiego stanu rzeczy są ujemne wartości wskaźników przyrostu naturalnego i salda migracji.

Wpływ na strukturę ludności w przyszłości i zmiany demograficzne ma przyrost naturalny, który w Żaganiu ma wartość ujemną i wyraźnie się pogłębia co stanowi o wyjątkowo niekorzystnej sytuacji demograficznej Żagania. Obserwuje się dalszą przewagę zgonów mieszkańców nad urodzeniami. Jest to negatywna tendencja demograficzna, pomimo niewielkiej liczby zgonów noworodków.

Wykres 4. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016-2020.

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Żagań, opracowanie własne.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Na koniec 2020 roku Żagań ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -167. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,54 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Dlatego kolejnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę mieszkańców w Żaganiu stanowi ruch migracyjny. Można założyć, że położenie geograficzne Żagania jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi migracji za granicę w celach zarobkowych, co przekłada się w pewnym stopniu na istniejące problemy społeczne. Wymeldowania z miasta Żagań przewyższają zameldowania w mieście.

Liczba osób przybywających na dany obszar zależy jest od wielu czynników, a w czasach współczesnych zależy głównie od atrakcyjnych miejsc pracy, od możliwości zatrudnienia w mieście lub w jego pobliżu. Jeżeli nie ma możliwości zatrudnienia dla pewnych grup ludności, to ważniejszymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena nieruchomości (w tym gruntów), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury, a także więź społeczna.

Tabela 2. Migracje ludności Żagania w 2020 r.

L.p.	Migracje ludności	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1.	Zameldowania w ruchu wewnętrznym	173	88	85
2.	Zameldowania z zagranicy	9	4	5
3.	Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	397	211	186
4.	Saldo migracji	-215	-119	-96
5.	Saldo migracji wewnętrznych	-224	-123	-101
6.	Saldo migracji zagranicznych	9	4	5

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne.

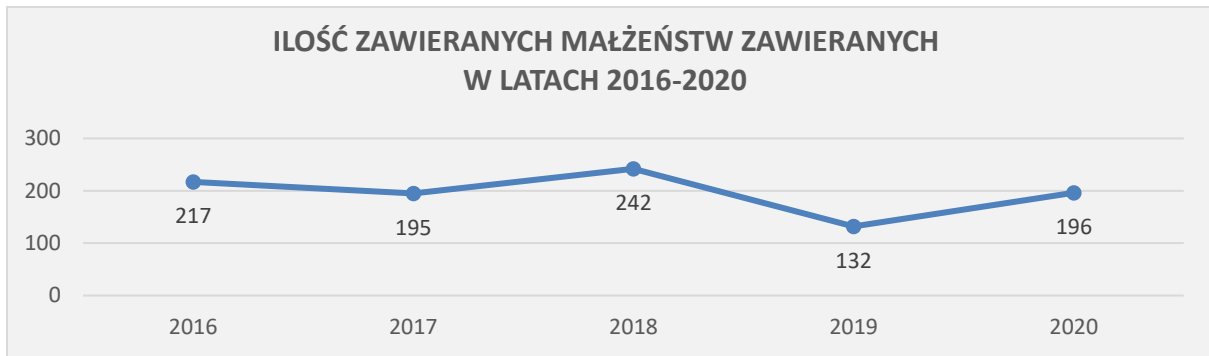
Można założyć, że położenie geograficzne Żagania jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi migracji w tym migracji za granicę w celach zarobkowych, co przekłada się w pewnym stopniu na istniejące problemy społeczne. Jak wynika z powyższej tabeli, wymeldowania z miasta Żagań przewyższają zameldowania w mieście, natomiast zameldowania z zagranicy dominują nad wymeldowaniami za granicę.

Z danych GUS wynika, iż mieszkańcy Żagania zawarli w 2019 roku 132 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubuskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa lubuskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla kraju. Natomiast w 2020 r. zawarto ich 196. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubuskiego oraz więcej od wartości dla Polski. Na liczbę zawieranych małżeństw w 2020 r. mogła mieć wpływ niewątpliwie sytuacja pandemiczna. Według danych GUS w I półroczu 2020 r. mieszkańcy Żagania zawarli 41 małżeństw.

Ilość zawieranych małżeństw na przełomie lat 2016 -2020 przedstawia poniższy wykres.

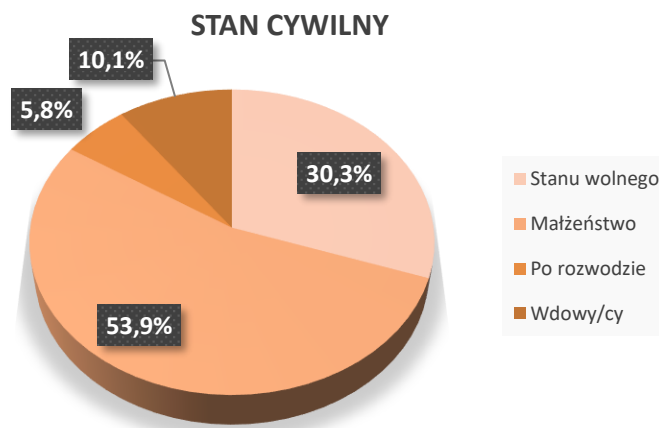
Wykres 5. Ilość zawieranych małżeństw w Żaganiu w latach 2016 - 2020 r.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu, opracowanie własne.

Wykres 6. Stan cywilny mieszkańców Żagania.

Źródło: GUS, opracowanie własne.

Spośród wszystkich mieszkańców Żagania ponad połowa mieszkańców żyje w małżeństwie, natomiast 30,3% jest stanu wolnego. Najmniejszą grupę stanowią osoby po rozwodzie - 5,7%, natomiast 9,9% to wdowy/wdowcy.

Mało optymistyczne są także dalsze prognozy demograficzne. Według nich, do 2050 roku Powiat Żagański ulegnie największemu wyludnieniu spośród wszystkich powiatów województwa lubuskiego - aż o 26%. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu żagańskiego w 2050 roku wynosi 60 611, z czego 29 175 to kobiety, a 31 436 mężczyźni.

Procesy demograficzne zachodzące w ostatnich latach w Żaganiu są tożsame z trendami krajowymi, ale również z przemianami ludnościowymi w Europie Środkowo - Wschodniej.

WNIOSKI

Zmiana zapotrzebowania na określone rodzaje usług publicznych.

Pogarszająca się sytuacja demograficzna - powolny, ale wzrastający spadek liczebności populacji miasta przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa.

Wpływ depopulacji na rynek pracy. Zmniejszać się będzie liczba osób zdolnych do wykonywania pracy a jednocześnie, wzrastać będzie znaczenie starszych pracowników.

WYZWANIA

Budowanie przyjaznego i pozytywnego wizerunku miasta, atrakcyjnego zarówno dla mieszkańców jak i potencjalnych przyjezdnych.

Inicjowanie działań sprzyjających spowolnieniu negatywnych tendencji demograficznych (np. pomoc w tworzeniu nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, poprawa atrakcyjności miasta).

Ograniczenie skutków zmiany struktury ludności przez elastyczne dostosowanie poziomu usług do zmieniających się potrzeb mieszkańców. (np. potrzeba tworzenia warunków aktywności pozazawodowej osób starszych, potrzeba wspomagania modelu rodziny wielopokoleniowej).

Edukacja

Baza edukacyjna miasta Żagań funkcjonuje w oparciu o placówki prowadzone przez miasto Żagań, a także inne niepubliczne instytucje dopełniające bazę placówek oświatowych, świadczących usługi edukacyjno-wychowawcze dla lokalnej społeczności.

W roku szkolnym 2019/2020 działalność edukacyjną na terenie miasta Żagań prowadziło:

Wychowanie przedszkolne

W 2020 r. na terenie Żagania funkcjonowały:

Trzy miejskie przedszkola:

- Zespół przedszkolny nr 2 i 3 w Żaganiu ul. Skarbowa 13, w skład, którego wchodzi: Publiczne Przedszkole nr 2 w Żaganiu i Publiczne Przedszkole nr 3 Publiczne Przedszkole nr 2 w Żaganiu, ul. Skarbowa 13;
- Publiczne Przedszkole nr 5 im. Czesława Janczarskiego w Żaganiu, ul. Wałowa 12;
- Publiczne Przedszkole nr 6 im. Bożeny Němcowej w Żaganiu, ul. Żarska 16.

Cztery oddziały przedszkole przy publicznych szkołach podstawowych:

- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu;
- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu;
- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu;
- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.

Sześć podmiotów niepublicznych:

- Punkt Przedszkolny Jacek i Agatka w Żaganiu, ul. Słowackiego 22, przekształcony z dniem 01 stycznia 2020 r. w Niepubliczne Przedszkole Jacek i Agatka w Żaganiu.
- Niepubliczne Przedszkole Stacyjkowo w Żaganiu, ul. Dworcowa 49;
- Niepubliczne Przedszkole Zielony Zakątek w Żaganiu, ul. Fabryczna 2;
- Niepubliczne Przedszkole Chatka Puchatka w Żaganiu, ul. Skarbowa 9;
- Niepubliczne Przedszkole Wesołe Boberki w Żaganiu, ul. Jana Pawła II 19;
- Niepubliczne Przedszkole Dalej Razem w Żaganiu, ul. Szprotawska 53.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

Według danych GUS w 2020 r. na terenie Żagania (wg. stanu na 31.12.2020 r.) zameldowanych było 984 dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 lat do 6 lat). W tym samym roku wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych, których organem prowadzącym była Gmina Żagań o statusie miejskim, objętych zostało 743 dzieci zamieszkujących na terenie Żagania.

Do 24 oddziałów w publicznych przedszkolach uczęszczało 586 dzieci a do 8 oddziałów przedszkolnych 157 dzieci. Oznacza to, że wg danych statystycznych każde dziecko w wieku przedszkolnym zameldowane w mieście powinno znaleźć miejsce w przedszkolu.

Tabela 3. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych - rok szkolny 2019/2020.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba dzieci w przedszkolu /oddziale	Liczba oddziałów
1.	Publiczne Przedszkole nr 2 w Żaganiu.	123	5
2.	Publiczne Przedszkole nr 3 im. Marii Kownackiej w Żaganiu.	50	2
3.	Publiczne Przedszkole nr 5 im. Czesława Janczarskiego w Żaganiu.	171	7
4.	Publiczne Przedszkole nr 6 im. Bożeny Némcowej w Żaganiu.	246	10
5.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu.	40	2
6.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu.	22	1
7.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu.	17	1
8.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.	78	4

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W roku szkolnym 2019/2020 do niepublicznych przedszkoli oraz punktów przedszkolnych położonych na terenie miasta Żagań uczęszczało 274 dzieci.

Tabela 4. Liczba dzieci uczęszczających do niepublicznych przedszkoli - rok szkolny 2019/2020.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba dzieci w przedszkolu/ punkcie przedszkolnym
1.	Niepubliczne Przedszkole Jacek i Agatka w Żaganiu.	24
2.	Niepubliczne Przedszkole Stacykowo w Żaganiu.	43
3.	Niepubliczne Przedszkole Zielony Zakątek w Żaganiu.	80
4.	Niepubliczne Przedszkole Chatka Puchatka w Żaganiu.	27
5.	Niepubliczne Przedszkole Wesole Boberki w Żaganiu.	81
6.	Niepubliczne Przedszkole Sigma w Żaganiu.	19
RAZEM:		274

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGANÍ NA LATA 2021-2031.

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W 2020 r. w Publicznych Przedszkolach w Żaganiu zatrudnionych było 56 nauczycieli z czego:

- 3 stażystów;
- 12 kontraktowych;
- 16 mianowanych;
- 25 dyplomowanych.

Szkolnictwo podstawowe

Szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 7;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 1;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu, ul. Szkolna 42;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu, ul. Wesoła 38;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu, ul. Nocznickiego 18;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu, ul. Źarska 1.

Dodatkowo, w Żaganiu funkcjonuje Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia w Żaganiu, ul. Pomorska 14.

Według danych GUS w 2020 r. na terenie Żagania (wg stanu na 31.12.2020 r.) zameldowanych było 1479 dzieci w wieku szkolnym (od 7 do 12 lat). Z czego chłopców było 768, natomiast dziewczynek 711. W roku szkolnym 2020/2021 do sześciu publicznych szkół podstawowych, uczęszczało 1977 uczniów pobierających naukę w 98 oddziałach, co daje średnio 20,1 ucznia na jeden oddział.

Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych szkół podstawowych.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów w szkole	Liczba oddziałów w szkole
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 7	375	16
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 1	265	15
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu, ul. Szkolna 42	113	8
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu, ul. Wesoła 38	122	8
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu, ul. Nocznickiego 18	404	19
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu ul. Źarska 1	698	32
RAZEM:		1977	98

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W 2020 r. w Publicznych Szkołach Podstawowych w Żaganiu zatrudnionych było 244 nauczycieli z czego:

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- 4 bez stopnia awansu zawodowego;
- 8 stażystów;
- 23 kontraktowych;
- 45 mianowanych;
- 164 dyplomowanych.

W miejskich szkołach i oddziałach przedszkolnych, na jednego nauczyciela średnio przypadało 8,74 ucznia.

W Żaganiu funkcjonuje również Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, w ramach którego funkcjonują: szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, zespół rewalidacyjno - wychowawczy, ośrodek wychowawczy oraz klasa dla dzieci z autyzmem. Poza tym, w Publicznej Szkole Podstawowej nr 5 funkcjonowały trzy oddziały integracyjne, do których uczęszczało łącznie 56 uczniów.

Szkolnictwo ponadpodstawowe

Dodatkowo młodzież może kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych tj.:

- Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Banacha, ul. Plac Orłąt Lwowskich 4, Żagań 68-100;
- Zespole Szkół Tekstylno-Handlowych ul. Gimnazjalna 13, Żagań 68-100;
- Zespole Szkół Technicznych i Licealnych ul. Pomorska 7, Żagań 68-100;
- Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących ul. Gimnazjalna 13, Żagań 68-100.

Z uwagi na tradycję wojskową miasta oraz istnienie jednostki wojskowej, w ramach oferty edukacyjnej szkół tworzone są klasy mundurowe, kierunki wojskowe m.in.: technikum logistyczne z innowacją wojskową, technikum spedycyjne w innowacją wojskową oraz liceum ogólnokształcące z innowacją wojskową.

Opieka nad dziećmi do lat 3

W Żaganiu w 2020 r. funkcjonował jeden żłobek miejski (Żłobek Miejski nr 1 ul. Skarbowa 24), trzy żłobki niepubliczne oraz jeden niepubliczny klub dziecięcy. Miasto dofinansowuje pobyt i opiekę nad dziećmi do lat 3 w niepublicznych placówkach.

Żłobek miejski dysponował 48 miejscami, z czego w tym czasie opieką objętych było 45 dzieci.

W 2020 r. opieką objętych było 45 dzieci. Liczba miejsc oferowanych przez te placówki nie jest jednak niewystarczająca.

Według danych GUS w 2020 r. w Żaganiu zameldowanych było 637 dzieci w wieku 0 - 2 lat, z czego 314 stanowiły dziewczynki a chłopców było 323.

Jak ukazuje poniższa tabela, liczba dostępnych miejsc jest wyższa od liczby dzieci objętych opieką w żagańskich żłobkach.

Tabela 6. Liczba dzieci i miejsca w żłobkach na terenie Żagania.

L.p.	Żagań GM	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Liczba żłobków/1 klub dziecięcy	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1
2.	Liczba miejsc (ogółem)	108	130	207	177	bd
3.	Liczba miejsc w placówce publicznej	48	48	48	48	48
4.	Dzieci objęte opieką w żłobkach w Żaganiu	88	110	139	157	bd

Bd- brak danych, Źródło: GUS-BDL oraz dane UM w Żaganiu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Poprawa opieki nad małymi dziećmi powinna wspomóc uruchomienie zasobu pracy kobiet i poprawić atrakcyjność miasta dla ludzi młodych.

Wyniki egzaminu zewnętrznego - egzaminu ósmoklasisty.

W 2017 roku w wyniku reformy zmienił się system oświaty w Polsce - rozpoczęto likwidację szkół gimnazjalnych, zmieniając przy tym funkcjonowanie szkół podstawowych i średnich. Po likwidacji gimnazjów egzamin kończący szkołę podstawową odbywa się w VIII klasie i obejmuje obecnie 3 egzaminy z przedmiotów obowiązkowych tj. język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny do wyboru. Żagańskie placówki osiągają relatywnie dobre wyniki nauczania, co przejawia się właśnie w wynikach egzaminu ósmoklasisty. Poniższe dane przedstawiają zestawienie procentowe wyników uczniów szkół w mieście Żagań przystępujących do egzaminu ósmoklasistów.

Tabela 7. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.

L.p.	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
1.	Polska	59	46	54	45
2.	Okręg	56,40	43,34	51,86	41,64
3.	Województwo	56,44	41,93	52,56	42,86
4.	Powiat	54,34	38,91	47,57	36,75
5.	ŻAGAŃ Gmina wiejska	43,18	38,05	37,74	32,80
6.	ŻAGAŃ Miasto	56,38	39,81	55,66	46,00

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Z poniższego zestawienia wynika, iż średnie wyniki uzyskane przez żagańskich uczniów z poszczególnych przedmiotów są wyższe niż w powiecie i województwie lubuskim.

Tabela 8. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/2021.

L.p.	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu.	56,31	43,25	70,27	-
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancerniej w Żaganiu.	59,97	40,88	58,80	-
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu.	60,00	45,00	64,00	38,00
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu.	69,55	45,11	73,33	-
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancerniej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.	61,18	44,00	65,02	97,00
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu.	59,25	40,25	64,17	-
7.	Gmina Żagań o statusie miejskim	61,04	43,08	65,93	67,50
8.	Ogólnopolskie	60,00	47,00	66,00	49,00
9.	Województwo lubuskie	57,00	43,00	64,00	48,00
10.	Powiat żagański	57,00	38,00	58,00	51,00

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Jak przedstawia powyższa tabela, uczniowie żagańskich szkół osiągnęli z języka polskiego wyniki wyższe od danych ogólnopolskich, województwa i powiatu - uzyskując średni wynik egzaminu z języka polskiego na poziomie 61,04%.

Jeśli natomiast mowa o matematyce, uczniowie klas ósmych szkół w Żaganiu otrzymali nieco gorsze wyniki od wyników ogólnopolskich z wynikiem średnim - 43,08%, natomiast lepsze od wyników dla powiatu i województwa.

Uczniowie z żagańskich szkół okazali się najlepsi z języków obcych: angielskiego i niemieckiego uzyskując średni wynik egzaminu na poziomie 65,93% i 67,93%. Wyniki te były wyższe od danych ogólnopolskich, województwa i powiatu.

Najlepsze wyniki z języka polskiego otrzymali uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu, natomiast z języka angielskiego uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu. Z matematyki najlepsi okazali się uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu. Egzamin ósmoklasisty z języka niemieckiego został przeprowadzony tylko w dwóch szkołach a lepsze wyniki uzyskali uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.

Miasto Żagań konsekwentnie realizuje politykę edukacyjną, dzięki której stwarza coraz lepsze warunki nauczania, dając możliwość wszechstronnego rozwoju uczniów. W Żaganiu rok rocznie przeznaczają się na ten cel znaczne środki z budżetu miasta.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w Żaganiu w ostatnich latach zainwestowano w wyposażenie i modernizację placówek oświatowych, przy czym w 2020 r. m.in. w zakresie:

- zakupu 93 komputerów w ramach programów „Zdalna szkoła” i „Zdalna szkoła+” przeznaczonych do nauki zdalnej oraz 4 komputerów przeznaczonych dla miejskich przedszkoli,
- zakupu pomocy dydaktycznych do nauki przedmiotów przyrodniczych w Szkole Podstawowej nr 3,
- zakupu samochodu z przeznaczeniem do przewozu dzieci do Ośrodka Szkolno - Wychowawczego,
- wykonania wejścia do Szkoły Podstawowej nr 2 oraz placu apelowego z kostki,
- modernizacji instalacji centralnego ogrzewania oraz rozbudowa monitoringu w Szkole Podstawowej nr 3,
- naprawy nawierzchni dojścia do szkoły w Szkole Podstawowej nr 3,
- budowy strefy aktywności ruchowej z placem zabaw przy Szkole Podstawowej nr 3,
- remontu kuchni i jadalni w Szkole Podstawowej nr 6,
- remontu dachu w Szkole Podstawowej nr 7,
- budowy boiska do plażowej piłki ręcznej przy Szkole Podstawowej nr 7,
- przeniesienia oddziałów przedszkolnych w Szkole Podstawowej nr 5 na parter szkoły, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dostosowanie łazienek dla osób niepełnosprawnych,
- wykonania placu zabaw wraz z bezpieczną nawierzchnią dla oddziału przedszkolnego w Szkole Podstawowej nr 5,
- remontu ogrodzenia w Miejskim Przedszkolu nr 5,
- malowania klasy i renowacja parkietu w Miejskim Przedszkolu nr 6,
- wykonania bezpiecznej powierzchni pod urządzenia na placu zabaw w Miejskim Przedszkolu nr 6,
- zakupu zmywarek do Miejskiego Przedszkola nr 5 i 6.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Placówki kształcące w Żaganiu są systematycznie modernizowane i dysponują dobrymi warunkami lokalowymi oraz zapleczem dydaktycznym. Stan techniczny budynków umożliwia prowadzenie zajęć dla uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz spełniają one wszystkie wymogi związane z bezpieczeństwem oraz higieną pracy uczniów i pracowników.

Ponadto, miasto wspiera dzieci i młodzież uzdolnioną, przyznając stypendia oraz wspierając organizację zajęć sportowych i rekreacyjnych podczas ferii zimowych dla uczniów żagańskich szkół podstawowych. Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego pokrywane są koszty dowozu uczniów do szkół.

Podsumowanie

Oświata i wychowanie na terenie Żagania jest jednym z mocnych punktów funkcjonowania miasta, które utrzymuje dosyć wysoki poziom nauczania w szkołach, a także zarządzania placówkami oświatowymi na swoim terenie. Młodzi mieszkańcy miasta i ich rodzice mają do dyspozycji 4 żłobki (w tym 1 publiczny), 9 przedszkoli (w tym 3 publiczne), 4 oddziały przedszkolne zlokalizowane przy miejskich szkołach, 6 szkół podstawowych i 4 szkoły ponadpodstawowe oraz 1 szkoła muzyczna I i II stopnia. Pod koniec 2022 r. infrastruktura oświatowa w Żaganiu zyska nowy, nowoczesny obiekt przedszkolny, na który od lat czekają dzieci i rodzice.

Przy obecnych tendencjach ruchu naturalnego i wędrownego ludności regionu, Żagań czeka stopniowy ubytek liczby ludności oraz znaczące zmiany struktury według wieku, co będzie miało odzwierciedlenie w liczbie uczniów żagańskich placówek publicznych.

Sądząc po analizie demograficznej trend spadkowy liczby uczniów uczęszczających do żagańskich placówek publicznych będzie się utrzymywał także w kolejnych latach, natomiast w jednej grupie wiekowej 3-6 lat (przedszkole, zerówka, klasa I szkoły podstawowej) widoczna jest tendencja wzrostowa, co będzie wiązało się z potrzebą zwiększenia miejsc w przedszkolach i szkołach podstawowych. Największy spadek zaś, obserwuje się wśród uczniów kończących szkołę podstawową, udających się do szkół średnich (13-15 lat).

Istotna jest współpraca jednostek publicznych, niepublicznych w zakresie elastycznego dostosowywania się do zmian demograficznych oraz potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży.

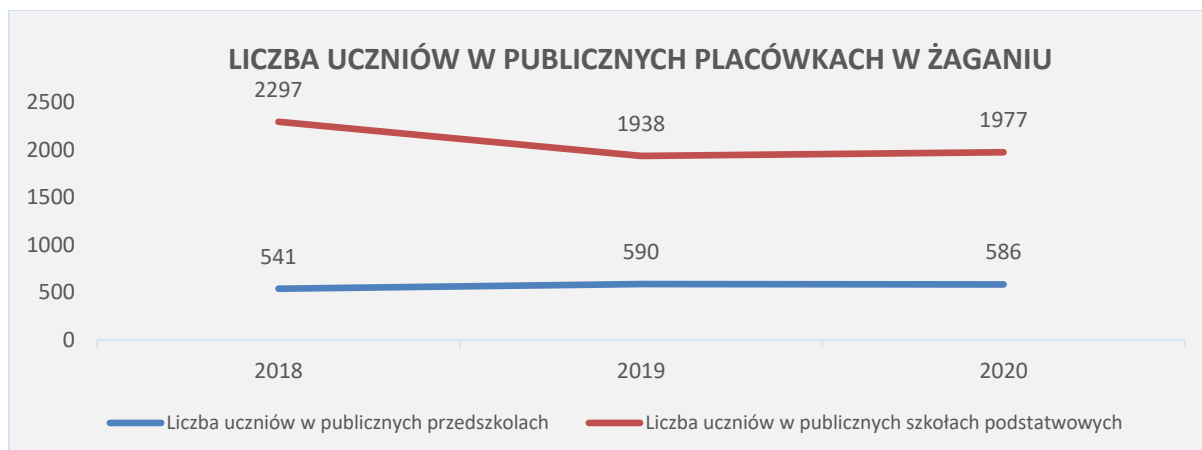
Tabela 9. Liczba osób w wieku 0-18 lat zameldowanych w Żaganiu w latach 2016-2020.

L.p.	Wiek w latach	2016	2017	2018	2019	2020
1.	0-2	707	748	709	706	637
2.	3-6	965	925	950	949	984
3.	7-12	1555	1594	1578	1560	1479
4.	13-15	712	691	656	686	324
5.	16-18	722	705	700	684	341

Źródło: dane Urzędu Miasta w Żaganiu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

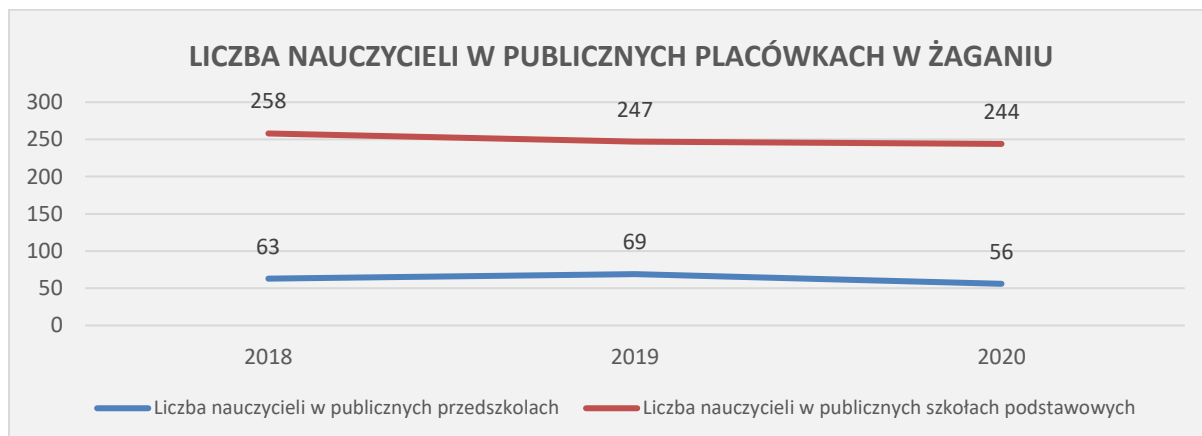
Wykres 7. Liczba uczniów w publicznych placówkach w Żaganiu.

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W Żaganiu obserwuje się powolny, lecz systematyczny spadek liczby nauczycieli. W 2018 r. w szkołach podstawowych nauczało 258 nauczycieli, zaś w 2020 r. - 244. To samo zjawisko obserwuje się wśród nauczycieli przedszkoli publicznych w Żaganiu.

Wykres 8. Liczba nauczycieli w publicznych placówkach w Żaganiu.

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Inwestycja w edukację to kapitał na przyszłość, dlatego w najbliższych latach w zależności od poziomu demograficznego i polityki rządu, wyzwaniem dla Żagania będzie organizacja edukacji szkolnej oraz podjęcie działań zmierzających do rozwijania systemu edukacji, w szczególności poprzez:

- rozwój szkolnictwa branżowego i kwalifikacji rynkowych, które są najbardziej potrzebne na lokalnym rynku pracy, co z pewnością przyczyni się do zmniejszenia liczby osób bezrobotnych i wpłynie na zatrzymanie procesu migracji osób młodych z Żagania;
- wzmocnienie współpracy z rodzicami, co wpłynie na zaangażowanie i aktywność rodziców w działania edukacyjne i wychowawcze dzieci;
- dostosowanie edukacji do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego, a także do wzrastającego zapotrzebowania na różnego typu usługi;

- rozwój i stymulowanie motywacji uczniów poprzez zastosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych (ćwiczenia praktyczne, terenowe, doświadczenia), rozbudzanie zainteresowań, zdolności i gotowości do uczenia się nie tylko w szkole, ale przez całe życie;
- rozwój kompetencji „miękkich” i proinnowacyjnych uczniów oraz kompetencji w kluczowych obszarach związanych z priorytetami: klimatycznymi, społecznymi (w tym zdrowotnymi) gospodarczymi i technologicznymi;
- nacisk na promowanie umiejętności cyfrowych w edukacji, wykorzystywanie w większym stopniu nowoczesnych technologii (w nauce zdalnej), co w przyszłości przyczyni się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości m.in. przez gotowość do wykonywania pracy zdalnej;
- współpracę szkół ponadpodstawowych z lokalnymi przedsiębiorcami.

Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług edukacyjno-wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobki) podjęto w badaniu ankietowym, gdzie ponad 51,1% respondentów pozytywnie ocenia ten aspekt działalności miasta, jednak zdaniem 36,0% mieszkańców oferta zajęć pozalekcyjnych jest niewystarczającą.

Badani odnieśli się też do problemów społecznych w obszarze edukacji. Ponad połowa ankietowanych tj. 156 osób uznała, że najczęściej występującym problemem jest ograniczone zaangażowanie rodziców w działania edukacyjne i wychowawcze dzieci (51,5%). Za często występujące wskazano również ograniczony dostęp do miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci - 121 osób (39,9%).

WNIOSKI

Deficyt elastycznej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy może przyczynić się do dalszego rozwoju migracji z miasta osób młodych.

Systematyczny, powolny spadek liczby nauczycieli spowodowany brakiem motywacji i spadkiem autorytetu zawodu.

Niska, mało atrakcyjna pozycja szkolnictwa zawodowego skutkująca niedoborem wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej na stanowiskach tego wymagających.

WYZWANIA

Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb nowoczesnej gospodarki i życia społecznego.

Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Budowa oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, dostosowanej do ich potrzeb oraz skierowanej do absolwentów żagańskich szkół średnich i zawodowych poprzez organizowanie zajęć, kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Wzmocnienie poradnictwa zawodowego.

Optymalizacja oferty edukacyjnej z uwzględnieniem zmian demograficznych - w szczególności dotyczącej liczebności szkół średnich funkcjonujących w Żaganiu.

Kultura i czas wolny

Oferta spędzania czasu wolnego to na ogół efekt działalności instytucji samorządowych i/lub państwowych, organizacji pozarządowych oraz prywatnych przedsiębiorców. Czas wolny jest czymś odmiennym od czasu pracy i życia codziennego. Ma zapewnić m.in. relaks i dobre samopoczucie, przyjemność oraz doznania edukacyjne i poznawcze. Na obszarze Żagania funkcjonują instytucje kultury, które wspierają działania Miasta w zakresie szeroko pojętej działalności kulturalno-oświatowej, proponując mieszkańcom pełen zakres usług świadczonych na najwyższym, profesjonalnym poziomie.

Upowszechnienie kultury i tworzenie czasu wolnego w Żaganiu odbywa się poprzez organizację licznych imprez. Zadania w zakresie upowszechniania kultury są realizowane zarówno przez Urząd Miasta jak i przez trzy miejskie instytucje kultury tj. Żagański Pałac Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną im. Papuszy oraz Muzeum Obozów Jenieckich. Ich działalność jest uzupełniana przez propozycje lokalnych stowarzyszeń i fundacji.

Instytucje te w 2020 r. zorganizowały łącznie 643 imprezy, z tego:

- Żagański Pałac Kultury - 197 wydarzeń kulturalnych,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy - 101 przedsięwzięć bibliotecznych
- Muzeum Obozów Jenieckich - 5 wydarzeń.

Żagań jest także miejscem, gdzie dynamiczna działalność instytucji kulturalnych Miasta, umożliwia organizację wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym, a także międzynarodowym. Należy podkreślić, że z powodu rozprzestrzeniania się pandemii koronawirusa i wprowadzeniem przez Rząd RP obostrzeń związanych z funkcjonowaniem instytucji kultury oraz organizacją imprez wiele wydarzeń nie odbyło się (np. wydarzenia plenerowe, Majówka, obchody Wielkiej Ucieczki, Jarmark Św. Michała) lub przeniosło do sieci (np. koncerty, spotkania autorskie, konkursy). Najbardziej znanym wydarzeniem kulturalnym w kalendarzu Miasta jest Jarmark Św. Michała.

Ze statystyk prowadzonych przez Żagański Pałac Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną im. Papuszy, Muzeum Obozów Jenieckich oraz Urząd Miasta wynika, że w imprezach kulturalnych oraz wydarzeniach on-line organizaowanych w mieście uczestniczyło ok 93 tyś. osób.

Żagański Pałac Kultury prowadzi działalność w obszarze upowszechniania kultury. Do jego zadań należą: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego.

Zadania te ŻPK realizuje poprzez organizację: imprez kulturalnych, koncertów, spektakli teatralnych, prezentacji, widowisk, wystaw, imprez plenerowych, warsztatów okolicznościowych, prezentacji dorobku amatorskiego ruchu artystycznego, sekcji zainteresowań, różnorodnych animacji kulturalnych, tj.: cyklicznych konkursów, przeglądów itp.

Żagański Pałac Kultury w ciągu ostatnich lat poszerzył ofertę spędzania czasu wolnego dla mieszkańców. Pojawiły się zupełnie nowe oferty cyklicznych zajęć edukacyjnych i sportowych - zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych w tym seniorów, oferta wakacyjna, ale również zwiększyła się liczba imprez, głównie plenerowych - integracyjnych i sportowych.

Bazą dla wyżej wymienionej instytucji jest zabytkowy pałac z oranżerią i parkiem (jedna najwspanialszych rezydencji barokowych w Polsce) zlokalizowany na terenie o powierzchni 15,35 ha.

Żagański Pałac Kultury

W ramach działalności ŻPK istnieje Salon Kultury, który stanowi przestrzeń przeznaczoną dla wszystkich mieszkańców Żagania, gdzie wspiera się każdego niezależnie od wieku, by mógł być twórczy, odważny, radosny i zaangażowany w sąsiedztwo i świat. Przychodząc z pomysłem na swój koncert, spektakl, wystawę może liczyć na pomoc, przestrzeń i sprzęt. Salon kultury to miejsce przeznaczone również do spotkań Stowarzyszeń, Organizacji Pozarządowych oraz Klubów Hobbystycznych działających na terenie miasta Żagań. Celem jest rozwój idei wolontariatu wśród mieszkańców, a także dobra i efektywna współpraca

między różnymi podmiotami działającymi na terenie miasta. Ponadto Salon Kultury oferuje: Klub Przedsiębiorcy, Klub Malucha, Koło Ratunkowe, Seniorzy przedszkolakom, Kawiarenkę Aktywnego Seniora, Centrum Integracji Pokoleniowej, Bezpieczny Internet dla Dzieci i Młodzieży, Regionalistykę, Historię Miasta Historią Rodzin, Żagański Bazar, Internet Dla Seniorów. Wszystkie działania podejmowane w Salonie Kultury są bezpłatne zarówno dla organizatorów jak i uczestników.

ŻPK wypracował też ciekawą ofertę czasu wolnego dla seniorów. Jedną z form oferty czasu wolnego dla seniorów jest Uniwersytet Trzeciego Wieku. Stanowi on jedną z sekcji Żagańskiego Pałacu Kultury a uruchomiony został w 2005 r. Poprzez aktywizację osób starszych, stwarza możliwości ciągłego poszerzania wiedzy, pobudza do aktywizacji społecznej w interesie jednostki i ogółu, ułatwia nawiązywanie przyjaźni, zapewnia możliwość dbania o kondycję fizyczną. Wszystkie zajęcia prowadzone są w odrestaurowanym Pałacyku Johana Vetraugot Metzke (Salon Kultury). W ramach tej oferty cztery razy w tygodniu są organizowane wykłady tematyczne dla wszystkich chętnych (emerytów, rencistów, osoby na zasiłkach przedemerytalnych oraz osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 55 lat).

W ramach zajęć UTW realizuje: seminaria, dyskusje prowadzone przez specjalistów z różnych dziedzin nauki, spotkania z ludźmi nauki, kultury, polityki i gospodarki działającymi w żagańskim i lubuskim środowisku; działalność w zespołach, sekcjach, klubach zainteresowań prowadzonych przez specjalistów i słuchaczy zgodnie z potrzebami. Działalność jest wzbogacona o wycieczki kulturalne i rekreacyjne oraz działalność osobistą stałych słuchaczy dysponujących wiedzą i posiadających odpowiednie kwalifikacje i wykształcenie do przekazywania informacji innym słuchaczom w formie wybranej przez samych zainteresowanych, np. wykłady monograficzne, prezentacja własnej działalności, wystawy prac itp.

Od wielu lat miasto organizuje też Żagański Tydzień Seniora, który ma na celu integrację nie tylko seniorów, ale również całych rodzin. Impreza ma charakter artystyczny, integracyjny i międzypokoleniowy a na uczestników czeka wiele atrakcji m.in: warsztaty, spotkania, seans filmowy, zajęcia rekreacyjno - sportowe, piknik, koncerty, dni otwarte w bibliotece i wiele innych. Powyższe aktywności cieszą się zainteresowaniem, a odzwierciedla to m.in. np. powiększająca się w przeciągu ostatnich lat liczba członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W ramach działań UTW organizuje cykl zajęć „akademickich” tj. grupy językowe niemieckiego, angielskiego, włoskiego, informatyka, regionalistyka, gimnastyka, joga, basen, otwarte wykłady - warsztaty, spotkania integracyjne. Większość zajęć skupia się w Salonie Kultury tj. Pałacyku przy ul. Jana Pawła, gdzie nie tylko Seniorzy mają optymalne warunki do działania.

Żagański Pałac Kultury w liczbach:

- zrealizowano **197** zadań dotyczących wydarzeń kulturalnych
- w wydarzeniach wzięło udział ok. **76 402** osób
- ŻPK prowadzi Szkołę Talentów tj. **9** sekcji, w których bierze udział **406** uczestników.

Żagański Pałac Kultury w myśl rozwoju kultury edukacyjnej, wśród propozycji cyklicznych prowadzi „Szkołę Talentów” skupiającą następujące sekcje zainteresowań:

- Sekcja Astronomiczna - 7 osób. Instruktor Jacek Patka,
- Sekcja brazylijskiej sztuki walki „Capoeira” - 25 zawodników. Trener Artur Niezgoda,
- Sekcja chór - 30 osób. Zajęcia prowadzi dyrygent Monika Maszkowska Data,
- Sekcja fotograficzna - 15 osób. Zajęcia prowadzi fotograf Alicja Skrzyńska-Zielonka/ Piotr Bożek,
- Sekcja plastyczna - 19 uczestników. Zajęcia prowadzi Skarletta Prejc,
- Sekcja wokalna - 16 uczestników. Zajęcia prowadzi Danuta Lipiak,
- Sekcja tańca - 27 uczestników. Zajęcia prowadzi instruktor Artur Niezgoda,
- Sekcja Uniwersytet Trzeciego Wieku - 231 zadeklarowanych słuchaczy. Koordynator Anna Lipiecka,
- Klub Filmowy - 36 uczestników. Zajęcia prowadzi Wioletta Stachura.

Stałe rozszerzanie oferty przez ŻPK poprzez zwiększanie liczby i różnorodności: zajęć, stałych grup, imprez - stanowi odpowiedź na potrzebę dostosowania oferty dla różnych grup wiekowych mieszkańców oraz ich potrzeby w zakresie spędzania czasu wolnego.

W ciągu ostatnich lat następował rozwój oferty w tym zakresie, co odzwierciedla zestawienie ze sobą danych liczbowych z 2010 i 2020 roku.

Tabela 10. Rozwój oferty Żagańskiego Pałacu Kultury na przełomie lat.

L.p.	Działalność ŻPK	2010	2020
1.	Imprezy organizowane przez ŻPK	106	197
2.	Liczba uczestników	46 224	76 402
3.	Współorganizacja imprez	30	x
4.	Grupy zajęciowe stałe/ ilość sekcji	11	9
5.	Liczba uczestników	195	406
6.	Oferta dla seniorów -Liczba słuchaczy UTW	170	231

x- brak danych, Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganii.

W porównaniu do 2010 r. znacząco zwiększyła się liczba imprez - tych organizowanych przez ŻPK o 86,0%. W omawianym okresie istotnie wzrosła też liczba uczestników imprez kulturalnych i sportowych - łączna liczba roczna wszystkich uczestników wydarzeń w 2020 r. była ponad 65,2% większa niż w 2010 r. Poza ofertą edukacyjną i zajęciową ważną część działalności ŻPK stanowi organizacja rozmaitych wydarzeń dla mieszkańców.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Żagański Pałac Kultury organizuje rocznie kilkadziesiąt wydarzeń kulturalnych oraz sportowych (koncerty, pikniki, przeglądy, konkursy, turnieje, biegi), część z nich to efekt współpracy z innymi podmiotami, np. szkołami i stowarzyszeniami.

W 2021 r. ŻPK przygotował dla mieszkańców projekt „Efekt Żagań”, który jest przeznaczony dla bardzo szerokiego grona odbiorców. Projekt zakłada cykl 12 warsztatów fotograficznych online, spacerów, podczas których uczestnicy pod czujnym okiem wykwalifikowanego fotografa oraz regionalisty poszukują inspiracji do swoich fotografii, które wezmą udział w konkursie. Zwycięskie prace zostaną opublikowane w kulturalnym kalendarzu miasta Żagań na rok 2021/2022. Zwieńczeniem projektu będzie wystawa fotografii prezentowana w różnych formach. Poza wskazanymi Żagań proponuje mieszkańcom imprezy dzielnicowe a wśród nich Kulturalny Tabor.

To cykl imprez dzielnicowych, które odbywały się w sierpniowe weekendy. W programie Kulturalnego Taboru, cygańskie koczowiska zaoferują mieszkańcom Żagania: Czytelnia na walizkach Aishe Teatralna (Japoński Teatrzyk Kamishibai), Foto Stanka (fotobudka z warsztatami robienia dekoracji), Konkurs na najlepszy fotoreportaż, „Kulturalny Tabor w mojej dzielnicy”, Roztańczona Fifika, Muzyczna Samira (nauka tańca cygańskiego, gry na instrumentach), Vadoma Cygańska (kreatywne balony), Skoczna Viollca (zawody sportowe), Wizyta u Zielarki (tajemnica ziół), Liminista Plastyczna (warsztaty plastyczne, chusty cygańskie, kwiaty z papieru, bransoletki, zdobienie wachlarzy itp.). Projekt dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu programu Bardzo Młoda Kultura 2019 - 2021.

Ponadto organizowany jest „Festiwal Rękodzieła” podczas którego odbywają się warsztaty dla dzieci i młodzieży: roślinny druk na papierze i tkaninie, wianki z żywych kwiatów, biżuteria tekstylna, warsztaty ceramiczne.

Żagań w ostatnich latach wzbogacił swoją ofertę też o duże plenerowe imprezy sportowe, które cieszą się niesłabnącą popularnością wśród mieszkańców. Żagański Pałac Kultury jest również pomysłodawcą i realizatorem imprez o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim, np.: „Ogólnopolski Konkurs Pianistyczny im. H. Czerny - Stefańskiej” czy cyklicznych uroczystości związanych z kolejną rocznicą „Wielkiej Ucieczki” z byłego obozu jenieckiego.

W budynku Żagańskiego Pałacu Kultury swoją siedzibę ma **Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy** - instytucja kultury z osobowością prawną z wieloletnią tradycją.

Dzieje obejmujące ponad 70 lat istnienia MBP w Żaganiu pokazują, że chociaż etymologicznie słowo „biblioteka” znaczy „składnica książek” to żagańskiej bibliotece udało się w ostatnich latach „dużo więcej” i w swojej działalności nie ogranicza się do definicyjnych określeń.

Działalność Biblioteki służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i rozwoju kultury. Sieć biblioteczna nie jest siecią gęstą. W ramach biblioteki funkcjonują: wypożyczalnia dla dorosłych, wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży oraz czytelnia ogólna i prasy, czytelnia dla dzieci, Centrum informacji młodzieżowej i Centrum Informatyczne, Dział gromadzenia i opracowania zbiorów oraz Filia Biblioteczna nr 1 (Szkoła Podstawowa nr 4). Miejska Biblioteka Publiczna w Żaganiu posiada księgozbiór składający się z niemal 92 000 tysięcy woluminów.

MIEJSKA BIBLIOTEKA
PUBLICZNA IM. PAPUSZY W ŻAGANIU

w liczbach:

- ponad **4 tysiące** czytelników rocznie,
- księgozbiór składający się z niemal **92 000** woluminów; w tym **88 758** książek oraz **3 119** zbiorów specjalnych.

W latach 2015 - 2020 przyjęto do inwentarza **20 038** publikacji, w tym **15 927** to egzemplarze pochodzące z zakupu, natomiast **4 111** książek przyjęto w formie darowizny.

Biblioteka prowadzi działalność kulturalno - oświatową w ramach której odbywają się:

- różnorodne formy działań promujących czytelnictwo,
- lekcje biblioteczne kształtujące kulturę czytelnictwa wśród uczniów,
- wieczory literackie,
- kiermasze taniej książki,
- spotkania autorskie,
- Dyskusyjny Klub Książki, spotkania dla różnych grup wiekowych,
- wystawy tematyczne i okolicznościowe,
- obsługa czytelnika niepełnosprawnego, zwłaszcza biblioterapia dzieci w różnym stopniu upośledzenia.

Miejska Biblioteka
Publiczna im. Papuszy

Wszystkie podejmowane przez bibliotekę działania mają na celu nie tylko edukację, promowanie kultury czy dostarczenie rozrywki, ale przede wszystkim promocją czytelnictwa. Oferując imprezy kulturalne, sportowe i literackie Biblioteka informuje o swojej atrakcyjności. O bogatych zbiorach informuje lokalnie poprzez organizowanie wystaw i w Internecie. W mediach społecznościowych prezentuje się zakupione nowości wydawnicze, zdjęcia, prezentowanie literatury związanej z różnymi wydarzeniami, dniami i okolicznościami. Promowanie czytelnictwa odbywa się w postaci przez publikację zdjęć, filmów, nagrań do programu TVP Żagań, głośnego czytania i czytania bajek. Biblioteka przystąpiła do projektu „Liga eSzkoła”. W czasie realizacji tego projektu otrzymała wyposażenie laboratorium robotyki.

Biblioteka zachęca czytelników do korzystania z zasobów bibliotecznych poprzez liczne działania. Prowadzone są cykliczne spotkania:

- Wędrująca Biblioteka - spotkania z książką i promocja biblioteki w przedszkolach,
- Akademia Rodzica - spotkania z rodzicami i ich pociechami w bibliotece,
- Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom - do głośnego czytania bajek dla dzieci zapraszani są ludzie z pasjami, wykonujący różne zawody i pełniący ważne funkcje w mieście,
- Akcja „Mała książka - wielki człowiek” - program jest finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Każde z dzieci, które przychodzi do Biblioteki otrzymuje w prezencie książkę,
- Bajki pomagajki - biblioterapia dla dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Żaganiu. Wizyta bibliotekarza w ośrodku z nowościami terapeutycznymi,
- Podróże po literaturze - spotkania z dziećmi ze Świątlicy dla Dzieci im. Św. Marii De Mattias przy Parafii Wniebowzięcia NMP w Żaganiu,
- Dyskusyjny Klub Książki, spotkania z młodzieżą w czasie których toczą się dyskusje na temat przeczytanych książek,

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- Klub Młodego Twórcy - przeznaczony jest dla uczniów szkół podstawowych. Dzieci poznają różne techniki manualne, uczą się malować, szkicować, tworzyć kartki okolicznościowe.
- Klub Origami - spotkania, które poprawiają trening sprawności manualnej i wyobraźni przestrzennej techniką składania papieru.

Biblioteka co roku proponuje nowe formy działania na rzecz mieszkańców w obiekcie biblioteki oraz poza jego murami a także wprowadza propozycje nowatorskiej oferty kulturalnej i społecznej - będąc atrakcyjnym ośrodkiem rozwoju społecznego i integracji mieszkańców. Działania prowadzone są dla różnych grup, począwszy od najmłodszych. W swoich działaniach nie zapomina również o seniorach.

- Nie dajmy się upałam - jest to program profilaktyczny skierowany do Seniorów, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o konieczności i sposobach ochrony przed skutkami wysokich temperatur i równie niebezpiecznych wahań pogodowych.
- Komputerowa Szkoła Seniora - warsztaty dla osób dorosłych z zakresu obsługi komputera i Internetu.
- Biblioteczny Klub Rękodzieła DZIERGANKI – warsztaty rękodzieła.
- Klub Aktywnego Seniora.

Dociera z książką i dobrą zabawą do przedszkoli i szkół, zaprasza dzieci i młodzież na tematyczne lekcje biblioteczne, spotkania autorskie. W czasie ferii i wakacji Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy w Żaganiu od lat przygotowuje zajęcia dla dzieci:

- 2015 - OCZOM NIE WIERZĘ - FERIE Z PAPIEŻEM,
- 2015 - OŚWIEĆ SIĘ W BIBLIOTECE,
- 2016 - FERIE W KSIĄŻNICY Z SIENKIEWICZEM NA TABLICY
- 2016 - AKADEMIA PANA BRZECHWY W BIBLIOTECE
- 2017 - ZIMOWE HECE Z PIPPI W BIBLIOTECE,
- 2017 - WAKACYJNE HECE Z MIKOŁAJKIEM W BIBLIOTECE,
- 2018 - ZIMOWE HECE Z ALICJĄ W BIBLIOTECE,
- 2018 - WAKACYJNE HECE Z PAPUSZĄ W BIBLIOTECE,
- 2019 - ZIMOWE HECE Z PRAWAMI DZIECKA W BIBLIOTECE,
- 2019 - WAKACYJNE HECE Z TUWIMEM W BIBLIOTECE,
- 2020 - ZIMOWE HECE Z JEŻYCJADĄ W BIBLIOTECE,
- 2020 - BIBLIOTEKA? NATURALNIE!

Zajęcia związane są z rocznicami autorskimi, ważnymi rocznicami podróżników, odkrywców, ciekawych ludzi oraz wydarzeń lokalnej społeczności. By poszerzyć swoje działania współpracuje z fundacjami i instytucjami kultury.

Biblioteka nie zamyka się w swoich czterech ścianach - stąd pomysł na Wędrującą Bibliotekę, Czytanie na polanie, Podróże po literaturze, happeningi czytelnicze czy jedyny w Polsce Drużynowy Bieg na wieżę z książką. Uczestnicy do pokonania mają około 200 metrów ścieżki na placu oraz 218 stopni schodów wieży (w tym kilka stopni w dół). Meta znajduje się na wysokości około 67 metrów na platformie widokowej wieży. Impreza odbywa się podczas Jarmarku Michała.

Dzień Babci i Dziadka, Walentynki, Dzień Bezpiecznego Internetu, Noc w Bibliotece, Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Europejskie Dni Dziedzictwa, Dzień Dziecka, wystawy promujące lokalnych twórców, koncerty zespołów śpiewaczych, Andrzejki, Mikołajki czy Wieczór Kolęd na dobre wpisały się w kalendarz działalności biblioteki.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Dyrektor MBP w Żaganiu Magdalena Śliwak otrzymała zaszczytny tytuł **Lubuskiego Bibliotekarza Roku 2020** - oprócz działań na rzecz biblioteki, jej użytkowników i środowiska lokalnego, oceniane były dokonania kandydatów w zakresie wdrażania internetowych form działalności biblioteki w czasie pandemii.

W ramach oferty Biblioteka zapewnia darmowy dostęp do zbioru wirtualnego. Dla czytelników dostępne są książki, audiobooki, słuchowiska, wystawy, filmy, nagrania, spotkania autorskie i podcasty. W przeciągu ostatnich 5 lat ilość w inwentarzu książek mówionych (audiobooków) wzrosła o 860 tytułów.

Tabela 11. Stan wypożyczeń zbiorów bibliotecznych MBP im. Papuszy w latach 2012 - 2020.

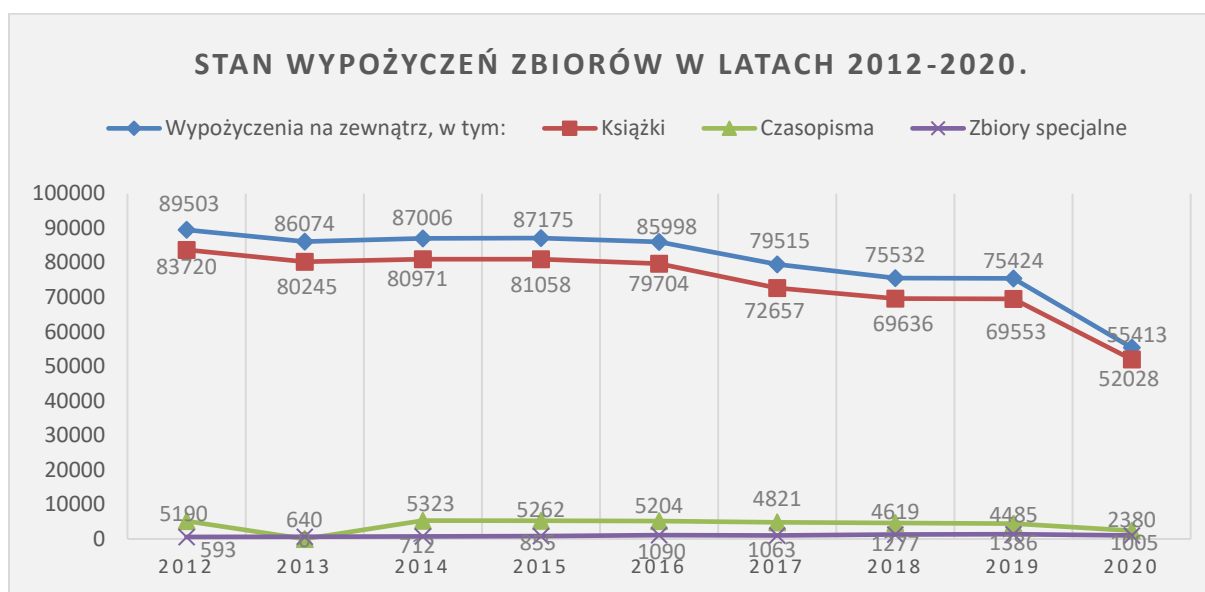
L.p.	Rodzaj wypożyczeń	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Wypożyczenia na zewnątrz, w tym:	89503	86074	87006	87175	85998	79515	75532	75424	55413
2.	Książki	83720	80245	80971	81058	79704	72657	69636	69553	52028
3.	Czasopisma	5 190	5 189	5323	5262	5204	4821	4619	4485	2380
4.	Zbiory specjalne	593	640	712	855	1090	1063	1277	1386	1005
5.	Wypożyczenia na miejscu, w tym:	69206	67617	67107	65844	64978	60703	55734	49025	5 911
6.	Książki	41678	40327	39938	39382	38818	36232	32665	28353	3418
7.	Czasopisma	27273	27010	26852	26123	25816	24145	22749	20373	2354
8.	Zbiory specjalne	225	238	269	132	131	129	117	195	139
9.	Zbiory specjalne nielektroniczne	30	42	48	207	213	197	203	104	x

x- brak danych, Źródło: dane MBP im. Papuszy w Żaganiu.

Jak obrazuje poniższy wykres od 2012 r. stopniowo maleje się liczba wypożyczeń zbiorów bibliotecznych Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Papuszy w Żaganiu, co szczególnie tyczy się wypożyczeń książek tradycyjnych (52 028 w 2020 r., czyli 37,8% mniej niż w 2012 r.) na koszt rosnącego zainteresowania książkami elektronicznymi, których liczba wypożyczeń podwoiła się. Z całą pewnością na zaistniałą sytuację miała wpływ pandemia koronawirusa i związane z tym obostrzenia z zamknięciem Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Papuszy dla czytelników na czele.

Wykres 9. Stan wypożyczeń zbiorów MBP im. Papuszy w latach 2012-2020 r.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Źródło: dane MBP im. Papuszy w Żaganiu.

Księgozbiór biblioteki został wprowadzony do systemu informatycznego PROLIB, przeznaczonego do kompleksowej obsługi czytelnika. Zmiany te pozwoliły na swobodny dostęp do katalogu, możliwość zamawiania książek on-line, wyszukiwania materiałów wg zagadnień i haseł przedmiotowych, szybki pogląd nowości wydawniczych. W ofercie biblioteki są też dostępne kody do Legimi, bogaty wybór audiobooków oraz książek drukowanych dużą czcionką.

W 2020 r. udzielono 9 598 informacji bibliotecznych, bibliograficznych, rzeczowych i tekstowych w oparciu o dostępne źródła informacji, głównie związanych z regionem, poprzez gromadzenie zbiorów regionalnych, książek i dokumentów życia społecznego rejestrujących całokształt życia społecznego i gospodarczego Powiatu Żagańskiego.

Tabela 12. Czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Papuszy w Żaganiu wg podziału wiekowego (2020 r.).

L.p.	Wiek	Liczba czytelników	Liczba czytelników w %
1.	do lat 5	219 os.	7,1
2.	6 - 12 lat	614 os.	19,8
3.	13 - 15 lat	186 os.	6,0
4.	16 - 19 lat	189 os.	6,1
5.	20 - 24 lat	141 os.	4,6
6.	25 - 44 lata	635 os.	20,5
7.	45 - 60 lat	492 os.	15,9
8.	powyżej 60 lat	620 os.	20,0

Źródło: dane MBP im. Papuszy w Żaganiu.

Na dzień 31.12.2020 r. Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy zarejestrowała 3 096 czytelników, wśród których dominującymi grupami wiekowymi są osoby w wieku 25 - 44 lata -20,5%, osoby powyżej 60 r. życia -20,0% oraz dzieci w wieku szkolnym - 19,8%.

W kolejnych latach działalności Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy w Żaganiu będzie dostosowywać się do potrzeb czytelników, w miarę jak będą zmieniały się metody i narzędzia przydatne bibliotece do działań w zakresie promocji czytelnictwa zarówno lokalnie jak i w Internecie. Wciąż będą podejmowane starania o pozyskanie środków pozabudżetowych na cele działalności promocyjnej, czytelniczej, edukacyjnej, kulturalnej i rozrywkowej, zmian w infrastrukturze bibliotecznej i inne generowane przez środowisko, potrzeby społeczności czytelniczej społeczeństwa cyfrowego.

Coraz nowocześniejszym centrum edukacyjnym oraz niepowtarzalnym obiektem kulturalnym którego organizatorem jest Miasto Żagań - jest **Muzeum Obozów Jenieckich**.

w liczbach:

- w 2020 r. muzeum odwiedziło **6.049** osób, natomiast w 2019 r. - **21.200** osób.
- sprzedano natomiast **2.455** biletów - różnica ta wynika z bezpłatnych wtorków oraz bezpłatnego wstępu dla dzieci do lat 7.

Muzeum to powstało w 1971 roku na terenie Stalagu VIII C - wybudowanego w 1939 roku obozu jenieckiego Wehrmachtu dla szeregowych i podoficerów wojsk lądowych. Tereny obozowe to rozległy obszar na powierzchni około 6 km², zlokalizowany w południowej części miasta przy ul. Lotników Alianckich 6, na którym znajdują się pozostałości infrastruktury obozowej z czasów II Wojny Światowej. Placówka upamiętnia i dokumentuje historię obozów jenieckich oraz przebywających w nich, w różnych okresach historii, żołnierzy. Prezentowane są także monotematyczne wystawy czasowe związane z regionem lub zagadnieniami obozowymi m.in.: „Guziki z umundurowania jenieckiego”, „Życie sportowe w żagańskich obozach”, „Ucieczka - Drewniany Koń”, „Tunel „Dick”, „Życie kulturalne w obozach jenieckich”, „Lotnicy polscy w Stalagu Luft III”.

W ramach działalności na terenach obozowych prowadzone są prace archeologiczne i badawcze. Przeprowadzone do tej pory prace archeologiczne i poszukiwawcze okazały się sukcesem naukowym, a także promocyjnym. W wyniku przeprowadzanych prac poszukiwawczych kolekcja muzeum wzbogaciła się o wiele cennych eksponatów. W przeprowadzanych pracach uczestniczyły ekipy filmowe i telewizyjne w wyniku czego powstało wiele programów dokumentalnych promujących muzeum i Żagań. Muzeum opracowuje i publikuje wydawnictwa popularno - naukowe (m.in. „Zeszyty żagańskie”), katalogi, przewodniki, wyniki badań i wykopalisk.

Muzeum to narodowe miejsce pamięci, gdzie zgromadzone są liczne eksponaty związane z żagańskimi stalagami. Jest wyjątkowym miejscem spotkań jeńców dawnych obozów oraz ich potomków z całego świata. Muzeum współorganizuje wszystkie uroczystości rocznicowe o charakterze patriotycznym związane z historią Żagania i Polski, przy tej okazji ściśle współpracując z pracownikami Urzędu Miasta Żagań. Oprócz Wielkiej Ucieczki ważnym wydarzeniem jest rocznica ewakuacji żagańskich obozów jenieckich, podczas której co roku organizowany jest tzw. Long March - symboliczny przemarsz historyczną trasą ewakuacji będący hołdem dla uczestników ewakuacji jenieckich obozów z 1945 r. Biorą w nim udział żołnierze brytyjscy z różnych baz RAF, weterani oraz byli więźniowie obozu w Żaganiu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych muzeum organizuje wycieczki szlakiem militarno - historycznym. W okresie wakacyjnym dostępna jest bogata oferta w postaci organizacji ognisk, lekcji muzealnych, nocnego zwiedzania terenów obozowych a także warsztaty archeologiczne. Tereny wokół muzeum doskonale nadają się także do stworzenia oferty bazy obozowej dla uczestników tzw. „Zielonych Szkół” oraz dla harcerzy.

Muzeum na stałe współpracuje z wieloma organizacjami i stowarzyszeniami. Muzeum opiekuje się terenami dawnych obozów korzystając z pomocy sympatyków i wolontariuszy, którzy pomagają w sprzątnięciu terenu oraz podczas prowadzonych prac poszukiwawczych. Dzięki współpracy z organizacjami kombatanckimi z USA oraz Wielkiej Brytanii udało się pozyskać wsparcie finansowe, dzięki któremu przeprowadzono modernizację sali ekspozycyjnej oraz stworzono nowe wystawy. O prężnej działalności muzeum świadczy stale wzrastająca liczba odwiedzających w 2011 r. była to liczba 5 900 osób, podczas gdy w 2019 r. - 21 200 osób.

W zakresie planów docelowo przewidziana jest rewitalizacja terenu dawnego obozu Stalag VIIIIC, utworzenie ścieżki edukacyjnej, a w dalszej perspektywie budowę nowego pawilonu ekspozycyjnego w postaci repliki ceglanego baraku jenieckiego na wzór tych, które znajdowały się w Stalagu VIIIIC. Dotychczasowy budynek muzeum miałby zostać przekształcony w centrum obsługi turystów oraz archiwum.

Uzupełniającą częścią lokalnych instytucji kultury są również:

- Kino „Pałac” (ul. Szprotawska 4)
- Klub wojskowy 11DKPanc (ul. Żarska 50)
- Galeria „Takis” (ul. Nowogródzka 16).

Z powodu rozprzestrzeniania się pandemii koronawirusa i wprowadzeniem przez Rząd RP obostrzeń związanych z funkcjonowaniem instytucji kultury oraz organizacją imprez wiele wydarzeń w Żaganiu nie odbyło się (np. wydarzenia plenerowe, Majówka, odchody Wielkiej Ucieczki, Jarmark Św. Michała) lub przeniosło się do sieci (np. konkursy, koncerty, spotkania autorskie). Część imprez w 2020 r. finansowanych było bezpośrednio z budżetu miasta. Wymienić m.in. należy: Imieniny Księżnej Doroty, XXIV Ogólnopolski Turniej Pianistyczny, „Żagań Underground Festiwal”, Dzień Seniora. Do cieszących się zainteresowaniem wydarzeń o charakterze kulturalnym zalicza się organizowane festyny parafialne organizowane m.in. przez Parafię pw. WNMP i Parafię Św. Józefa. Miasto wspiera imprezy m.in. zakupem nagród z przeznaczeniem na konkursy odbywające się w czasie trwania festynów.

Wyjątkowym wydarzeniem kulturalnym w 2020 r. było spotkanie partnerów - członków Europejskiego Związku Parków Łużyckich, w ramach projektu: „Trwałe wzmocnienie i nowe ukierunkowanie Europejskiego Związku Parków Łużyckich 2021”. Wśród uczestników nie zabrakło przedstawicieli Euroregionu oraz samorządów z Polski i Niemiec. Była to doskonała okazja do przedstawienia aktualnych działań podejmowanych na terenie poszczególnych obiektów pałacowo - parkowych oraz omówienia kwestii związanych z realizacją projektu.

Podsumowanie

Miasto Żagań z racji na atrakcyjne środowisko przyrodnicze, ciekawą architekturę miejską i zabytki kultury, stwarza zarówno mieszkańcom, jak i turystom, dogodne warunki dla wypoczynku i rekreacji. Oferta spędzania czasu wolnego w Żaganiu w ostatnich latach zauważalnie się rozbudowała - pojawiło się wiele nowych propozycji: zajęć, wydarzeń, obiektów i infrastruktury. W efekcie powstała bogata i różnorodna oferta dla różnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych - w tym seniorów. Kluczową rolę w kształtowaniu oferty kulturalnej i sportowej odgrywają instytucje Żagańskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy oraz Muzeum Obozów Jenieckich a ich działalność uzupełniają organizacje pozarządowe czy grupy mieszkańców, w tym np. kluby sportowe.

Mieszkańcy dostrzegają potrzebę organizacji imprez integrujących różne grupy wiekowe mieszkańców, a co za tym idzie rozwój kulturalny generuje wartości tworzące nową jakość życia jego mieszkańców Żagania. Należy przy tym mieć na uwadze, że mieszkańcy Żagania korzystają także z atrakcji poza miastem, m.in. w Zielonej Górze, które to miasto przyciąga mieszkańców terenów sąsiednich szeroką ofertą kulturalną oraz formami i usługami kultury wyższego - zazwyczaj ograniczonymi w mniejszych ośrodkach, takimi jak: kino, teatr, filharmonia.

Na podstawie danych z badań ankietowych, mieszkańcy Żagania bardzo cenią sobie działalność w/w obiektów kultury a Żagański Pałac Kultury oraz Muzeum Obozów Jenieckich uważają wręcz za wizytówkę miasta.

Dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Żagański Pałac Kultury, Muzeum Obozów Jenieckich, Miejska Biblioteka Publiczna) pozytywnie ocenia ponad 31,1%. Mieszkańcy Żagania są aktywni w sferze kultury, dostrzegają jednak konieczność zapewnienia miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności oraz stworzenie dodatkowej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży. Świadczą o tym wyniki badań ankietowych.

Można więc przypuszczać, iż organizowane w mieście koncerty, imprezy czy festiwale nie zaspakajają odpowiednio potrzeb wszystkich mieszkańców w zakresie dostępu do rozrywki, co podkreśla zwłaszcza młodsza część społeczeństwa. Warto zatem włączyć młodzież w tworzenie oferty kulturalnej i rozrywkowej, tak aby odpowiadała ona jej rzeczywistym zainteresowaniom. Uwzględnienie głosu osób młodych może przynieść bardzo dobre rezultaty, ponieważ to młodzież najlepiej wie, jakie są ich potrzeby w tym zakresie. Organizacja ciekawych festiwali, zlotów, imprez czy innych wydarzeń kulturalnych może być okazją nie tylko do lepszego zaspokojenia potrzeb lokalnej młodzieży, ale ma również szansę ściągnąć zainteresowanych daną tematyką z okolicznych miejscowości lub nawet regionu.

WNIOSKI

Dość niski poziom aktywności społecznej mieszkańców.

Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Pojawianie się nieznanych dotychczas problemów społecznych - np. uzależnienie od elektroniki.

Odptyw kapitału ludzkiego, emigracja ludzi młodych i zdolnych.

WYZWANIA

Dalsze kontynuowanie działalności istniejących placówek kulturalnych oraz wsparcie ich rozwoju, poprzez promocję i zachęcanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym coraz większej liczby mieszkańców.

Przygotowanie dodatkowej oferty spędzania czasu wolnego i zajęć kulturalnych dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych mieszkańców i ich integrację, łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki.

Organizowanie na większą skalę działań kulturalnych, artystycznych i promocja sportu.

Zapewnienie miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności oraz stworzenie dodatkowej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży.

Sport i rekreacja

Oferta spędzania czasu wolnego to nie tylko propozycje edukacyjno - kulturalne, ale też sportowo - rekreacyjne.

Sport w Żaganiu jest ważną dziedziną życia społeczności lokalnej oraz jednym z kluczowych obszarów rozwoju polityki społecznej miasta. Na terenie Żagania znajduje się infrastruktura sportowa, która sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej: obiekty sportowe Kompleksu Rekreacyjno-Sportowego ARENA Żagań a wśród nich: basen Arena ze Strefą Relaksu (m.in.: basen sportowy o wymiarach 25 m na 12,5 m i zmiennej głębokości od 1,2 m do 1,80 m, basen rekreacyjny o wymiarach 12,5 m na 6,5 m i zmiennej głębokości 0,8 m do 1,2 m, zjeżdżalnia o długości 49 m, jacuzzi, brodzik dla najmłodszych dzieci, 4 sauny: aroma, solna, parowa, sucha oraz 2 solariów) sale fitness, kręgielnia, boisko ze sztuczną nawierzchnią, boisko trawiaste, bieżnia lekkoatletyczna, korty do gry w squasha, korty tenisowe, hostel sportowy. Obiekt wyposażony jest w Elektroniczny System Obsługi Klienta, który pozwala sterować natężeniem ruchu na pływalni, oraz w strefie relaksu. Ponadto Arena Sp. z o.o. administruje obiektami takimi jak: hala sportowo - widowiskowa Arena pozwalająca na organizację masowych imprez sportowych, wystaw lub innych eventów, plac zabaw, street workout.

Poza tym oferta sportowa Żagania opiera się na następujących elementach:

- wakacyjnych zajęciach dla dzieci, młodzieży i dorosłych odbywających się pod hasłem „Kosmiczne wakacje z Areną” w ramach oferty Arena Żagań, np. „MAŁA AKROBATKA” - bezpłatne zajęcia gimnastyczne dla dzieci od 5 roku życia; WAKACYJNA SZKÓŁKA PIŁKARSKA DLA DZIECI - bezpłatne zajęcia z animatorem; GRY I ZABAWY LEKKOATLETYCZNE - bezpłatne zajęcia lekkoatletyczne dla dzieci od 7 roku życia; WODNE SZALEŃSTWO - bezpłatne wejścia na pływalnię dla dzieci i młodzieży z Żagania uczących się w szkołach podstawowych i średnich; KOSMICZNA STREFA MALUCHA - bezpłatne animacje, gry i zabawy dla najmłodszych; SIATKARSKIE ANIMACJE dla dzieci i młodzieży z Żagania uczących się w szkołach podstawowych; SPRAWNY DZIECIAK - bezpłatne zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci; TENIS STOŁOWY DLA KAŻDEGO - bezpłatne korzystanie z obiektu dla dzieci i młodzieży z Żagania uczących się w szkołach podstawowych i średnich; ZAJĘCIA SPORTÓW WALKI - zajęcia sportowo - rekreacyjne dla dzieci i młodzieży w wieku 10-15 lat; TENIS ZIEMNY I SQUASH DLA KAŻDEGO - bezpłatne godzinne korzystanie z obiektu dla dzieci i młodzieży z Żagania uczących się w szkołach podstawowych i średnich; bezpłatne warsztaty taneczne HIP-HOP, „PODWODNE POSZUKIWANIE PLANET” - zajęcia nurkowania; zajęcia fitness. Część z oferowanych zajęć dostępna jest dla wszystkich grupa wiekowych, przy czym dla dzieci i młodzieży z żagańskich szkół wszystkie zajęcia są bezpłatne;
- cyklicznych imprezach i zawodach sportowych o randze lokalnej i ogólnopolskiej np. III Żagański Puchar Sprintu, Liga Michała w koszykówce 3x3, Liga Michała w siatkówce;
- zajęciach, imprezach i pozostałej działalności prowadzonej przez stowarzyszenia, fundacje, w tym kluby sportowe;
- zajęciach/obiekтах prowadzonych przez podmioty prywatne;
- bazie sportowo - rekreacyjnej na wolnym powietrzu - przestrzeniach wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę, w których mieszkańcy mogą wypoczywać i realizować aktywności fizyczne we własnym zakresie. Ten rodzaj zaplecza jest w Żaganiu dość rozbudowywany, a na terenie miasta funkcjonują place zabaw i siłownie plenerowe, którymi administruje Wydział Inwestycji i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Miasta w Żaganiu, a są to:
 - plac zabaw wraz z częścią sportową na Bulwarze nad Bobrem
 - plac zabaw na ul. Chopina
 - plac zabaw na ul. Żwirki i Wigury

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- plac zabaw na ul. Bocznej - Nowogródzkiej
- plac zabaw na ul. Keplera - Bracka
- plac zabaw na ul. Długosza
- plac zabaw na ul. Żarskiej - park
- plac zabaw na ul. Śląskiej
- plac zabaw na ul. Gen. Maczka
- plac zabaw na ul. Szprotawskiej - park przypałacowy
- siłownia plenerowa na ul. Szprotawska - park przypałacowy
- siłownia plenerowa na ul. Kochanowskiego
- siłownia plenerowa ul. Na Górcie.

Pozostałe obiekty sportowe miasta to:

- stadion piłkarski przy ul. Niepodległości,
- bulwar nad Bobrem przy Placu Wolności (oprócz placu zabaw jest tam skatepark, drugi skatepark mieści się na terenie wojskowym).

Sportową infrastrukturę Żagania dopełniają: Kąpielisko Miejskie oraz obiekty sportowe tworzące szkolną infrastrukturę sportową, która jest dość dobrze doinwestowana. Ponadto uruchomiono dodatkowe połączenia autobusowe, by mieszkańcy mogli bezpiecznie korzystać z miejskiego akwenu na Gryżcach.

Na żagańskich boiskach ORLIK przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 i Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 w okresie od 01 marca do 30 listopada 2020 r. realizowany był program pn. „Lokalny Animator Sportu”, w ramach którego Gmina Żagań o statusie miejskim otrzymała dofinansowanie umożliwiające zaangażowanie animatorów, których zadaniem było m.in.: wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie ich aktywności ruchowej prowadzącej do poprawy sprawności fizycznej, zdolności motorycznych, stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia oraz stworzenie, jak największej grupie dzieci i młodzieży możliwości uczestniczenia w zorganizowanych, systematycznych i atrakcyjnych zajęciach sportowych.

Poniższa tabela, przedstawia wykaz obiektów rekreacyjnych i sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.

Tabela 13. Wykaz obiektów rekreacyjnych oraz sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Lp.	Nazwa placówki oświatowej	Rodzaj obiektu rekreacyjnego/	Rodzaj dostępności obiektu
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1	Wielofunkcyjne boisko sportowe z bieżnią	do użytku szkolnego
		Plac zabaw z mini siłownią	do użytku szkolnego
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2	Wielofunkcyjne boisko ORLIK	ogólnodostępne
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3	Wielofunkcyjne boisko ORLIK	ogólnodostępne
		Plac zabaw	ogólnodostępny
		Strefa relaksu	ogólnodostępna
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4	Wielofunkcyjne boisko sportowe	ogólnodostępne
		Interaktywny plac zabaw NIVEA	ogólnodostępne
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5	Wielofunkcyjne boisko sportowe	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	ogólnodostępny
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7	Wielofunkcyjne boiskosportowe	do użytku szkolnego
		Boisko do plażowej piłki ręcznej	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
7.	Zespół Przedszkolny nr 2 i 3	Plac zabaw MP nr 2	do użytku przedszkolnego
		Plac zabaw MP nr 3	do użytku przedszkolnego
8.	Miejskie Przedszkole nr 5	Dwa place zabaw	do użytku przedszkolnego
9.	Miejskie przedszkole nr 6	Dwa place zabaw	do użytku przedszkolnego

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganii.

Na obszarze miasta funkcjonuje kilkanaście klubów sportowych. Najstarszym klubem sportowym w mieście jest Miejski Klub Sportowy „Czarni” Żagań, który powstał w 1957 roku. Największym sukcesem zespołu jest udział w finale Pucharu Polski w sezonie 1964/65. Od sezonu 2008/09 klub grał w II lidze polskiej piłki nożnej, a w sezonie 2014/2015 występował w zielonogórskiej klasie okręgowej. W 2019 roku UKS Czarni Żagań awansowali do lubuskiej IV ligi. W mieście działa również męski klub siatkarski WKS Sobieski Żagań, którego większość kadry stanowią żołnierze zawodowi. Zespół od sezonu 2010/11 gra w II lidze polskiej w piłce siatkowej, a w sezonie 2020/21 walczył o awans do I ligi.

W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej miasto najczęściej współpracuje: ze Stowarzyszeniem Turystyki Wodnej „SZRON - CZERNA” (którego członkowie wielokrotnie brali udział w spływach kajakowych w kraju i za granicą), z Uczniowskim Klubem Sportowym „OLIMP”, z Uczniowskim Ludowym Klubem Sportowym „Huragan”, z Wojskowym Klubem Sportowym „Sobieski”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „Czarni”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „Spartak”,

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

z Uczniowskim Klubem Sportowym „NIKE”, z Żagańskim Stowarzyszeniem Tenisa Stołowego, ze Stowarzyszeniem Pływackim „Żagańskie Boberki”, Uczniowskim Klubem Sportowym Akademia Piłkarska Falubaz, z Uczniowskim Klubem Sportowym Football Academy, z Miejskim Klubem Sportowym „Moczynianka” oraz z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Poza tym, w Żaganiu funkcjonują jeszcze inne kluby i stowarzyszenia sportowe, m.in.:

- Speleoklub Bobry, którego członkowie zdobyli i odkryli wiele jaskiń,
- Szkoła Walki i Tańca „Ronin”,
- Szkoła Nurkowania „DARCO” & Wilson Travel biuro podróży - Dariusz Drozdek.

Miasto Żagań dopinguje uczniowskie kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej, także w formie dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu a także przyznawania stypendiów sportowych dla zawodników za osiągnięcia sportowe. Dostrzegając postępy i zaangażowanie samorząd żagański wspiera z budżetu działalność klubów sportowych, finansuje sport szkolny, organizuje imprezy sportowe, finansuje utrzymanie we właściwym stanie technicznym obiektów sportowych. Realizuje także zadania związane z budową (rozbudową) i modernizacją infrastruktury sportowej.

Oferta sportowo - rekreacyjna jest stale rozwijana i jest to kierunek, który mieszkańcy chcieliby, aby został utrzymany. Według danych z 2020 r. w Żaganiu zarejestrowano 969 ćwiczących (mężczyźni: 432, kobiety: 132, chłopcy do lat 18: 319, dziewczęta do lat 18: 86), podczas gdy w 2012 r. liczba ta wynosiła 496 osób.

Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług sportowo - rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw, kryte pływalnie, korty tenisowe, squash) podjęto w badaniu ankietowym, gdzie ponad 36,6% respondentów pozytywnie ocenia ten aspekt działalności miasta. Inwestycja w rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej wspomogłaby rozwój nowych i obecnych dyscyplin oraz stanie się motorem do działania a także przyczyni się do zwiększenia ilości osób chętniej angażujących się w działalność sportową w przyszłości.

Na terenie Żagania i okolic organizowane są różnorodne imprezy sportowe umożliwiające integrację mieszkańców oraz aktywne zagospodarowanie ich wolnego czasu. Do najpopularniejszych z nich należą:

- Cross Żagański (biegi)
- Bieg na orientację po terenach poobozowych
- Ogólnopolski zimowy spływ kajakowy rzeką Bóbr „MORS”
- Cross rowerowy po bezdrożach okolic miasta Żagań.

Podsumowanie

Żagań zapewnia aktywność fizyczną również najmłodszym mieszkańcom miasta, tworząc na jego obszarze place zabaw i miejsca rekreacji. Wypracowanie zdrowego trybu życia wśród mieszkańców miasta powinno pójść w parze z rozwijającą się przestrzenią sportową poprzez tworzenie szlaków spacerowych i ścieżek rowerowych. Działania samorządu powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie miasta różnych form sportu i rekreacji.

Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę.

W najbliższych latach nie planuje się likwidacji obecnych obiektów.

Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb mieszkańców wymienia się następujące przedsięwzięcia:

- budowa/rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych
- utworzenie siłowni plenerowej w centrum Żagania
- modernizacja basenu odkrytego.

WNIOSKI

Możliwości w zakresie kreowania oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Żagania w oparciu o posiadane zasoby.

Duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz oferty wypoczynkowo - rozrywkowej do promocji Żagania oraz rozwoju turystyki i związanych z nią usług.

WYZWANIA

Tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej.

Turystyka

Wśród potencjałów rozwojowych posiadanych przez miasto Żagań na pierwszy plan wysuwa się turystyka. Żagań jest atrakcyjnym miejscem z punktu widzenia funkcjonowania oraz rozwoju potencjału turystycznego. Walory przyrodnicze i kulturowe Żagania determinują jej atrakcyjność turystyczną.

Na terenie Żagania znajduje się bardzo duża ilość obiektów związanych z dziedzictwem kulturowym, z czego 84 objętych zostało ochroną na podstawie wpisu do rejestru zabytków. Wszystkie wymagają inwestycji w zakresie odbudowy, renowacji oraz podniesienia standardu w zakresie wyposażenia w infrastrukturę. Proces ten jest kosztowny i jest realizowany przez miasto, w zależności od dostępności środków. Przywracanie ich świetności trwa od wielu lat i jest uzależnione od środków finansowych, przede wszystkim zewnętrznych (głównie z budżetu UE), które pozwalają je zachować, udostępnić i promować.

Na terenie Żagania występuje wiele zabytków posiadających znaczenie nie tylko lokalne, lecz także ponadregionalne, jak również wykraczające poza granice kraju.

Zabytki należące do Poaugustiańskiego Zespołu Klasztornego w Żaganiu stanowią jedne z najwyśmienitszych obiektów sakralnych w Polsce. W 2011 roku decyzją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zyskały status Pomnika Historii.

W skład Poaugustiańskiego Zespołu Klasztornego wchodzi:

- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - pod względem historycznym i artystycznym z pewnością jest jedną z najbardziej wartościowych świątyń na terenie Dolnego Śląska. W kościele uwagę zwracają stalle z 1695 r., gotycki sarkofag księcia głogowsko-żagańskiego Henryka IV (†1342) oraz XVI-wieczny ołtarz Świętej Trójcy. Zewnętrzna architektura, mimo licznych przebudowań, zachowała charakter gotycki. Ciekawostką jest to, że w 1770 r. na wieży kościoła zainstalowano pierwszy na Śląsku piorunochron.
- dawny klasztor Augustianów - Kanonicy regularni przybyli do Żagania w 1284 roku z Nowogrodu Bobrzańskiego. Założenie klasztorne ze wszystkimi pomieszczeniami powstało jednak dopiero w XIV stuleciu. W kolejnych wiekach klasztor był poddawany licznym przebudowom i zmianom wystroju. Po pożarze w 1730 r. został przebudowany w stylu barokowym i znacznie powiększony. Jedynie część pomieszczeń w skrzydle wschodnim klasztoru zachowała charakter gotycki. Klasztor poza celami zakonników i kapitularem mieści również kaplicę św. Anny z gotyckimi sklepieniami oraz wspaniałą bibliotekę klasztorną z XVIII wiecznym wystrojem. W księgozbiorze biblioteki znajdują się fragment Biblii z VIII wieku oraz pozycje pochodzące z okresu od XVII do XIX w. Żagańska biblioteka klasztorna od XV wieku należała do najświetniejszych na Śląsku. Do dziś zachowała się niemal w nienaruszonym stanie. Jej wnętrze słynie z doskonałej akustyki, które zawdzięcza się specjalnie ukształtowanemu sklepieniu nazywanemu sklepieniem szeptanym. Szeptem można w niej porozumieć się będąc nawet w przeciwległych miejscach pomieszczenia.
- spichlerz klasztorny oraz konwikt - plac klasztorny zamyka dawny, późnogotycki spichlerz klasztorny, który pochodzi z końca XV w. Został częściowo przekształcony w XIX-XX w. Obiekt murowany jest z cegły, posiada elewację frontową rozczłonkowaną wąskimi, ostrołukowymi blendami. Po II wojnie światowej służył za magazyn zbożowy. W latach 70. XX wieku przystąpiono do adaptacji spichlerza z przeznaczeniem na zaplecze „Domu Turysty”. Budowlą przylegającą do spichlerza jest dawny konwikt zbudowany w latach 1740 – 1758 na bazie XVI-wiecznego piętrowego budynku renesansowego z wieżową klatką schodową. Utrzymany w charakterze barokowym. Obiekt po 1810 r. przekształcono w sąd i więzienie. Po II wojnie

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

światowej opuszczony konwikt uległ dewastacji. W latach 70. XX wieku został odbudowany i zaadaptowany na hotel turystyczny.

W wieży zbudowanej dla prowadzenia obserwacji astronomicznych zachowały się freski związane z astronomią i pobytem w Żaganiu Johanna Keplera. W latach 1783–1795 działał tu punkt pierwszej na świecie sieci meteorologicznej Societas Meteorologica Palatina.

Inne atrakcje turystyczne miasta to przede wszystkim zabytki:

- Pałac Książęcy z parkiem w Żaganiu,
- Dom Wdowi - obecnie budynek Urzędu Miasta,
- kompleks szpitala św. Doroty z kaplicą loretańską,
- Kościół pw. Św. Krzyża,
- Kaplica Bożego Grobu przy kościele p.w. Nawiedzenia NMP,
- Kolegium jezuickie z kościołem pw. św. Piotra i Pawła,
- Wieża kościoła Łaski w Żaganiu.
- Kościół pw. Św. Ducha w Żaganiu,
- Kościół cmentarny – p.w. Nawiedzenia NMP w Żaganiu,
- Wieża ratuszowa
- Wieża kościoła poewangelickiego,
- Mury miejskie – obronne,
- Kamienice miejskie.

Promocja żagańskich zabytków

W 2020 r. w ramach promocji dziedzictwa kulturowego podjęto następujące działania:

- organizacja pięciu bezpłatnych spacerów historyczno - tematycznych z przewodnikiem po Żaganiu,
- organizacja bezpłatnego nocnego zwiedzania Pałacu Książęcego dla trzech grup,
- dwukrotna organizacja bezpłatnego nocnego zwiedzania Muzeum Obozów Jenieckich,
- bezpłatne zwiedzanie z przewodnikiem wybranych obiektów turystycznych: Pałacu Książęcego w Żaganiu, Poaugustiańskiego Zespołu Klasztorowego, Muzeum Obozów Jenieckich,
- wymiana tablic na szlaku Śladami Johanna Keplera,
- umowa na promocję miasta przez Stowarzyszenie Ochrony i Badań Zabytków Prawa- w zamian za działania promocyjne (m.in. wykłady dotyczące historii miejsca straceń w Żaganiu),
- nagranie spotu promującego dziedzictwo kulturowe miasta podczas Dni Polskich w Pradze. W spocie przedstawiono „czeskie wątki” w Żaganiu (m.in. Bożena Nemcova i jej związki z Żaganiem, Muzeum Obozów Jenieckich, Albrecht von Wallenstein, pałac Lobkowiczów). Nagranie zostało udostępnione w mediach społecznościowych.

W granicach miasta zlokalizowane są: były Obóz Jeniecki „Stalag VIII C” i „Stalag Luft III”, walory krajobrazowe doliny Bobru i doliny rzeki Czernej, pomniki przyrody oraz rozległe kompleksy leśne zlokalizowane w granicach miasta. Wszystko to udostępnione jest szerokiemu gronu odwiedzających miasto. Obecna infrastruktura turystyczna Żagania składa się z: obiektów noclegowych, pieszych i rowerowych znakowanych szlaków oraz szeregu usług towarzyszących, do których zaliczyć można między innymi: punkt informacji turystycznej przy ul. Jana Pawła II 15, usługi oferowane przez oddział PTTK w Żaganiu czy sieć lokali gastronomicznych.

Przez teren miasta prowadzą liczne piesze szlaki turystyczne oraz ścieżki przyrodniczo - krajobrazowe:

1) szlaki piesze w gestii PTTK:

- **szlak zielony** (LB-3058): Krosno Odrzańskie - Nowogród Bobrzański - Żagań - Szprotawa. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Bolesława Chrobrego, Bolesławiecką, Śląską, Księżnej Żaganny, Plac Jana Kilińskiego, Plac Wolności, II Armii WP, Rybacką, Most Ludwika, Żelazną, Wiejską, Krótką i Szkolną;
- **szlak żółty** (LB-3091): Żagań Dom Turysty PTTK - Pożarów - Dietrzychowice - Żagań Dom Turysty PTTK. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Plac Wolności, X-lecia, następnie wzdłuż doliny rzeki Bóbr do Pożarowa i dalej do Dietrzychowic, powrót do punktu wyjścia przez ulice: Kożuchowska, Armii Krajowej i Jana Pawła II;
- **szlak czarny** (LB-3092): Żagań - Żary. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Plac Wolności, Plac Jana Kilińskiego, Przyjaciół Żołnierza, Józefa Bema i Obwodową;
- **szlak czerwony** - Szlak Nad Bobrzański przebiega przez Sowie Bagno oraz ujście Kwisy do Bobru,
- **szlak Kamienne ślady przeszłości** - Trasa turystyczna liczy 3 km długości. Rozpoczyna się od „Domku Portiera” (obecnie Centrum Informacji Turystycznej w Żaganiu) mieszczącego się przy wejściu do parku, następnie przechodzi obok Domku Inspektora Parku, przez Zacisze Doroty, Domek Wędkarski, Miejsce Marii, Wyspę Marii, dawną Oranżerię nad Bobrem i inne miejsca, które związane są z przeszłością parku książęcego;
- **Żagań - Kunice - Żary** - trasa o długości 23 km, wychodzi z domu turysty w Żaganiu kończąc swój bieg obok kościoła przy oddziale PTTK Żary,
- **Żagański szlak książęcy** - (po zabytkach miejscowości) rozpoczyna się w Centrum Informacji Turystycznej a kończy w Kościołku na Gorce w Żaganiu,

2) ścieżki przyrodniczo – krajobrazowe:

- **ścieżka dzików**: prowadzi przez nadbrzeżne łąki nad Bobrem, jego starorzecza i monokulturowe, sosnowe lasy rozległego kompleksu Borów Dolnośląskich;
- **ścieżka lisów**: prowadzi przez zachodnie, zalesione rejony miasta. Jej najciekawszym odcinkiem jest wędrowka prawym brzegiem rzeki Czerny. Napotykamy tu pomnikowe dęby i buki, a w starorzeczach Czerny liczne bobrzyska;
- **ścieżka wiewiórek** (po parku żagańskim): prowadzi na terenie zespołu parkowo - pałacowego o powierzchni ponad 100 hektarów.

3) ścieżki obozowe:

- **ścieżka cmentarzy jenieckich (zielona)**. Wędrując nią zwiedzimy cmentarz jeniecki "Karliki" - gdzie spoczywają prochy jeńców 15 narodowości, cmentarzyk żołnierzy napoleońskich (z 1813 r.) i cmentarz żołnierzy rosyjskich z I - oraz radzieckich z II - Wojny Światowej. Obok znajduje się mauzoleum 50 lotników RAF, schwytanych i zamordowanych podczas słynnej „Wielkiej Ucieczki”;
- **ścieżka po byłych obozach jenieckich (czerwona)**. Zaczyna się przy muzeum, umożliwia zwiedzanie miejsc, po barakach jenieckich, teatrach obozowych, kaplicy, umywalni, itp. Na uwagę zasługują odnalezione miejsca wykopu nieukończonych tuneli uciezkowych: „Tom” i „Dick” oraz słynny tunel „Harry” z głazem – pomnikiem upamiętniającym 60 - tą rocznicę „Wielkiej Ucieczki”.

4) szlaki wodne (spływy kajakowe)

- **Rzeką Kwisa** Szlak kajakowy zaczynający się w Gryfowie Śl. ma długość 110 km i kończy się przy ujściu Kwisy do Bobru. Trasa przebiega częściowo wzdłuż wschodniej granicy Nadleśnictwa Żagań. Przy niskich stanach wody spływ rozpoczyna się w Leśnej. Jest to szlak łatwy i mimo pewnej uciążliwości (14 przenoszeń stałych, konieczność przenoszenia kajaka na odległość 5 km) bardzo interesujący ze względu na bogactwo zabytkowych obiektów w miejscowościach

nadrzecznych w górnym biegu rzeki a także niemal dziewiczy jej charakter w dolnym odcinku (gmina Osiecznica i Małomice),

- **Rzeką Bóbr** - szlak urozmaicony o charakterze w zasadzie górskim, z powodu wielu elektrowni na dłuższych odcinkach uregulowany. Konieczność częstego przenoszenia kajaka sprawia, że jest to szlak uciążliwy. Na trasie występują obszary cenne pod względem krajoznawczym i obiekty zabytkowe. Odcinek szlaku przechodzący przez teren Nadleśnictwa ciągnie się wzdłuż północno-wschodniej granicy.

5) trasy rowerowe - Znakowane trasy rowerowe przebiegają ulicami: Żarską, Obwodową, Bema, Piastowską, Fredry, Wodną, Lotników Alianckich, Rybacką, Żelazną, Kożuchowską, X- lecia PL, Moniuszki, częściowo wzdłuż obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 12 (ul. Kręta), a także częściowo wzdłuż znakowanych pieszych szlaków turystycznych oraz ścieżek przyrodniczo - krajoznawczych.

Ścieżki rowerowe na terenie miasta mają długość 8,2 km. W zdecydowanej większości nie są to niestety odcinki przeznaczone tylko dla ruchu rowerowego i kolidują z ruchem pieszym i samochodowym. Fakt istnienia różnorodnej i dogodnej sieci komunikacyjnej podnosi prestiż miasta oraz stanowi istotny argument, pozwalający stymulować jej dalszy, gospodarczy rozwój.

W Żaganiu brakuje wewnętrznej sieci ścieżek rowerowych, pozwalających dbać o kondycję fizyczną w bezpieczny sposób, z dala od ruchliwych dróg, a których dalszy rozwój mógłby pozytywnie wpłynąć na rozwój turystyki. Istniejące odcinki ścieżek rowerowych, jednak nie są ze sobą powiązane.

Mieszkańcy w badaniu ankietowym wskazują na brak połączeń pomiędzy gminami. Zapytani o ocenę poszczególnych aspektów funkcjonowania miasta, szczególnie nisko respondenci oceniają dostępność ścieżek rowerowych - 73,3% ocen negatywnych.

W maju 2021 roku podpisano historyczne porozumienie, na mocy którego Żagań i Łłowa rozpoczęły wspólne starania o utworzenie ścieżki rowerowej łączącej oba miasta. Omówione zostały również możliwości rozwiązań technicznych i lokalizacyjnych w obrębie newralgicznych miejsc. Burmistrzowie zdecydowali, że żagański samorząd zleci opracowanie programu funkcjonalno - użytkowego w oparciu o środki obu gmin. Ścieżka zacznie się przy Muzeum Obozów Jenieckich, biegnąc do Czernej, łącząc się ostatecznie ze ścieżką do Łłowej.

W Żaganiu działa Centrum Informacji Turystycznej, gdzie uzyskać można kompleksową informację o mieście i jego zabytkach, a także poznać miasto osobiście dzięki miejskim przewodnikom. Do najważniejszych zadań Centrum Informacji Turystyczne należy: aktualizowanie bazy turystycznej, informowanie o wydarzeniach kulturalnych, poradnictwo dla turystów indywidualnych oraz grup zorganizowanych, obsługiwanie turystów krajowych i zagranicznych, gromadzenie i przetwarzanie informacji z miasta i okolic, współpraca z miastami partnerskimi czy sprzedaż pamiątek.

Dla turystów przybywający do Żagania przygotowano również mobilną ofertę zwiedzania miasta ze smartfonem - platformę turystyczną oferującą spersonalizowane zwiedzanie miasta - aplikację Footsteps, która zawiera pięć atrakcyjnych tras turystycznych po Żaganiu dostosowanych do preferencji turysty m.in.:

- Śladami Jana Keplera,
- Zabytki Książęcego Żagania,
- Trasa „Wielkiej Ucieczki”,
- Osobistości Żagania,
- Śladami żagańskich legend i podań.

Rok 2021 jest dla Żagania wyjątkowy. Miasto świętuje 450. rocznicę urodzin Johanna Keplera, słynnego niemieckiego astronoma, matematyka i fizyka, który dwa ostatnie lata życia spędził

w Żaganiu. Pamiętając o dokonaniach wybitnego astronoma oraz jego związkach z miastem, opracowano „kosmiczny” program wakacyjny, w ramach którego zorganizowano m.in. wycieczki turystyczne szlakiem Keplera. W trakcie spacerów z przewodnikiem osoby zwiedzające dowiedzą się wszystkiego na temat obecności astronoma w Żaganiu, miejscu jego zamieszkania, przyczynie przyjazdu i wyjazdu z miasta. Z myślą o jubileuszu dodatkowo jeden z miejskich autobusów przypomni mieszkańcom oraz turystom o kosmicznym obliczu Żagania.

Obecnie Żagań dysponuje następującą, zarejestrowaną bazą noclegową:

- Hostel Arena (ul. Kochanowskiego 6) - 50 miejsc noclegowych
- Hotel „Willa Park” (ul. Piłsudskiego 19c) - 210 miejsc noclegowych
- Hotel Villa Nova (ul. Nowogródzka 74) - 50 miejsc noclegowych
- HOTEL „OKATEX” (ul. Piłsudskiego 19 C) - 40 miejsc noclegowych
- Pensjonat „Bartosz” (ul. Żarska 46) - 50 miejsc noclegowych
- Noclegi „Palewski” (ul. Nocznickiego 5) - 26 miejsc noclegowych.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż miasta jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. W Żaganiu funkcjonują następujące lokale gastronomiczne:

- Restauracja „Willa Park”
- Restauracja Kepler
- ZAMKOWA RESTAURACJA - PIZZERIA
- Restauracja „Tropik”
- Pizzeria Mafia Żagań
- Pizzeria Antonio
- Pub Elektrownia
- Beachbar Między Mostami
- Restauracja Bartosz (w Pensjonacie Bartosz)
- Pub/pizzeria „TRZY PO TRZY”
- Pizzeria O Sole Mio
- Pizzeria Maestro
- Kawiarnia Cali Cafe
- Pizzeria Lamoro
- Pizzeria Rollo Żagań
- Libańska restauracja Mezban
- Sera Kebab
- City Kebab
- Happy Doner (kebab)
- K2 Burger
- Azja Express Kuchnia Azjatycka.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGANIA NA LATA 2021-2031.

Rysunek 2. Mapa turystyczna Żagania.

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Podsumowanie

Oferta turystyczna Żagania jest bezkonkurencyjna a jej poprawa i promocja wymagają istotnych nakładów finansowych na renowację wybranych obiektów i aktywnych działań w zakresie budowy promocji turystycznej. Główną barierą rozwoju turystyki w oparciu o zasoby historyczne i przyrodnicze jest słabość infrastruktury oraz brak usług turystycznych koniecznych do obsługi ruchu, który mogłyby generować wyznaczone szlaki turystyczne. Brak dostatecznie rozwiniętej sieci tras rowerowych, punktów gastronomicznych i bazy noclegowej powoduje, że te zasoby są wykorzystywane nieproporcjonalnie do potencjału Żagania.

Należy wspierać rozwój tego typu placówek, wykorzystując rezerwy lokalizacyjne, zwłaszcza najniższe kondygnacje zabudowań położonych wzdłuż głównych ulic handlowych miasta oraz obiekty zabytkowe. Obecnie obiekty gastronomiczne i gastronomiczno - rozrywkowe to kilkadziesiąt placówek a są to przede wszystkim: restauracje, bary, piwiarnie i lokale rozrywkowe.

Wymienione zasoby oraz przytoczone liczby odwiedzających Żagań pozwalają na stwierdzenie, że turystyka (wraz z usługami współistniejącymi - np. gastronomią) stanowią jedno z ważniejszych gałęzi rozwoju Żagania a zarazem są wyzwaniem w programowaniu dalszego rozwoju Żagania - także przy uwzględnieniu negatywnych konsekwencji, jakie w branży z pewnością spowoduje epidemia COVID-19.

WNIOSKI

Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny miasta.

Relatywnie niewielki wpływ środków finansowych pochodzących z turystyki do budżetu miasta.

WYZWANIA

Ujednoczona, kompleksowa oferta turystyczna (karnet, bilety).

Spójny produkt turystyczny (połączenie komunikacji miejskiej z inną ofertą turystyczną).

Stworzenie platformy informacyjno-turystycznej.

Rozwój bazy hotelarsko - gastronomicznej.

Organizowanie na większą skalę działań promocyjnych miasta.

Stworzenie nowych i promowanie istniejących produktów turystycznych Żagania w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz potencjał wypoczynkowo rozrywkowy.

Szersze wykorzystanie faktu posiadania w granicach Miasta Żagań obszarów chronionych i Natura 2000 do jego promocji.

Ochrona zdrowia

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, zaspokajanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej publicznej należy do zadań własnych Miasta, które w realizacji tego zadania musi kierować się uregulowaniami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych z zakresu systemu opieki zdrowotnej. Żagań jako miasto na prawach powiatu, niektóre z zadań realizuje zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym. Miasto może zakładać i prowadzić samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej oraz prowadzić działalność profilaktyczną i promującą zdrowie.

Do innych najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

- działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej
- działania w zakresie pozyskiwania specjalistycznej kadry lekarskiej
- poprawa stanu technicznego przychodni i ośrodków zdrowia
- wyposażenie w sprzęt medyczny.

Potrzeby mieszkańców miasta w zakresie ochrony zdrowia pokrywają istniejące placówki służby zdrowia. Na terenie miasta Żagań opiekę zdrowotną sprawuje 105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ w Żarach - Filia w Żaganiu przy ul. Żelaznej 1. Obecnie zakład jest wieloprofilową instytucją medyczną z zasobem 12 oddziałów, 6 pododdziałów szpitalnych oraz 7 oddziałów w Żarach a w Żagańskim szpitalu z oddziału pulmonologicznego (obecnie oddział covidowy) z pododdziałem chorób wewnętrznych oraz anestezjologii i intensywnej terapii a także oddziału otolaryngologicznego z pododdziałem okulistycznym, ponadto szpital dysponuje specjalistycznymi poradniami lekarskimi, szeroką bazą diagnostyczną oraz gabinetami lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej. Poza tym pacjenci mogą skorzystać z porad w poradniach: alergologicznej, chirurgii ogólnej, onkologicznej, urazowo - ortopedycznej, dermatologicznej, diabetologicznej, gastroenterologicznej, ginekologiczno - położniczej, gruźlicy i chorób płuc, kardiologicznej, laryngologicznej, neurologicznej, urologicznej czy zdrowia psychicznego.

Oprócz tego w żagańskiej filii funkcjonują pracownie: ambulatorium ogólne, pracownia bronchoskopii, pracownia diagnostyki laboratoryjnej, pracownia diagnostyki obrazowej, pracownia endoskopii, pracownia urodynamiczna.

W poniższej zamieszczone zostało zestawienie publicznych i niepublicznych placówek medycznych, funkcjonujących w mieście.

Tabela 14. Placówki medyczne w Żaganiu.

L.p.	Wyszczególnienie	Adres
1.	Zakład Fizjoterapii Activmed	ul. Kolejowa 88, Żagań 68-100
2.	Gabinety lekarskie - Rynek. Opiekę zapewniają lekarze: dermatolog, neurolog, kardiolog, ginekolog.	ul. Rynek 31/32, Żagań 68-100
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MON-MED. Opiekę zapewnia lekarz rodzinny.	ul. Dworcowa 70, Żagań 68-100
4.	Praktyka Lekarza Rodzinnego Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hipokrates.	ul. Kopernika 3, Żagań 68-100
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Lekarzy "Mandragora" s.c. E. Welch, A. Uchman.	ul. Sobieskiego 14, Żagań 68-100

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

L.p.	Wyszczególnienie	Adres
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Alfa. Zakład Rehabilitacji i Fizykoterapii.	ul. Dworcowa 49, Żagań 68-100
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego KOWALSKA-BODNAR s.c. Praktyka świadczy usługi w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.	ul. Jarosława Dąbrowskiego 1, Żagań 68-100
8.	Zakład Rehabilitacyjny Reh-Med. Świadczy usługi w ramach kontraktu z NFZ i odpłatnej działalności statutowej.	ul. Findera 3, Żagań 68-100
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kormed. Opiekę zapewniają lekarze: chirurg, psychiatra, laryngolog, stomatolog, pediatra.	ul. Dworcowa 70, Żagań 68-100
10.	SANA Gabinety Specjalistyczne. Opiekę zapewniają lekarze: urolog, neurolog, internista-diabetolog, ginekolog, psycholog, ortopeda, medycyna pracy.	ul. Długa 1, Żagań 68-100
11.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" Pierkoś i Partnerzy Sp. Partnerska. Opiekę zapewniają: lekarz rodzinny, pediatra.	ul. Osiedle Na Górcze 45, Żagań 68-100
12.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Medycyny Pracy.	ul. Piłsudskiego 2, Żagań 68-100
13.	"Rom-Med" Serwis Medyczny.	ul. Żelazna 1, Żagań 68-100
14.	Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa.	ul. Szprotawskiej 45A, Żagań 68-100

Źródło: dane Urzędu Miasta w Żaganiu.

Poza tym mieszkańcy mogą korzystać z porad w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej i w gabinetach prywatnych praktyk lekarskich, których zestawienie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15. Wykaz lekarzy rodzinnych na terenie Żagania.

L.p.	Wyszczególnienie	Adres
1.	Praktyka Lekarza Rodzinnego "KOWALSKA-BODNAR" S.C.	ul. Dąbrowskiego 1, 68-100 Żagań
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MON MED" Remigiusz Pęcak	ul. Dworcowa 70, 68-100 Żagań
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska S.C. "KORMED"	ul. Dworcowa 70, 68-100 Żagań
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MANDRAGORA” S.C. Ewa Welcz & Andrzej Uchman	ul. Jana III Sobieskiego 14, 68-100 Żagań
5.	Praktyka Lekarza Rodzinnego "HIPOKRATES" S.C.	ul. Kopernika 3A, 68-100 Żagań
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej "MEDICUS" Pierkoś i Partnerzy Spółka Partnerska	ul. Osiedle na Górcze 45, 68-100 Żagań

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

L.p.	Wyszczególnienie	Adres
7.	Jolanta Raszevska- Marczak Praktyka Lekarza Rodzinnego	ul. Świerkowa 1, 68-100 Żagań

Źródło: https://www.nfz-zielonagora.pl/PL/1048/7131/Gdzie_sie_leczyc_w_czasie_COVID-19/ [dostęp: 03.08.2021].

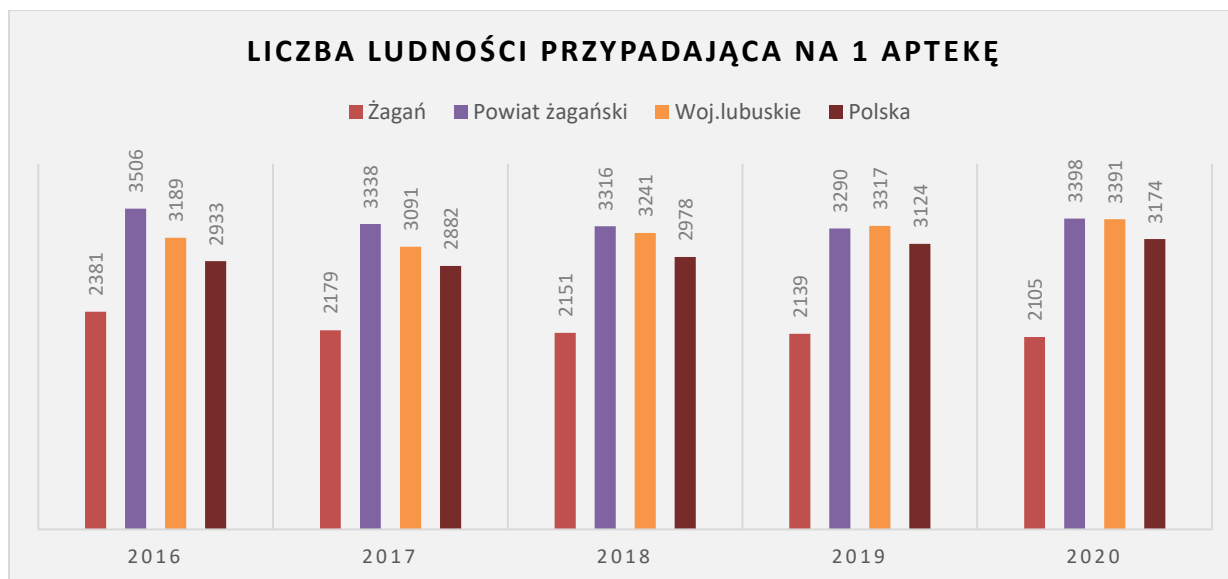
Szpital oraz pozostałe publiczne i niepubliczne przychodnie zapewniają mieszkańcom miasta podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną. Korzystanie z pozostałych specjalistycznych usług medycznych odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza miastem, głównie w Zielonej Górze.

W Żaganiu, podobnie jak w innych polskich miastach, oferta prywatnych usług medycznych jest dość duża i szybko się rozwija. Problemem jest jednak dostęp do publicznych świadczeń zdrowotnych oraz jakość publicznego zaplecza medycznego, a zapotrzebowanie społeczne na bezpłatne świadczenia zdrowotne jest większe niż gwarantują to zawarte kontrakty. Czas oczekiwania na specjalistyczną poradę lub usługę medyczną, finansowaną ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, jest często zbyt długi, nie zapewnia pacjentom odpowiednich warunków leczenia. Podstawowy problemem, z którym region musi sobie poradzić, to deficyt specjalistycznej kadry medycznej. W województwie brakuje specjalistów w poradniach i szpitalach.

Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. udzielono na terenie Żagania ogółem 203 317 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 149 682 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, natomiast w 2020 r. ogółem 161 472 ambulatoryjnych porad lekarskich, z czego 126 610 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej co może wskazywać z jednej strony na zmniejszoną potrzebę na korzystanie z usług lekarskich, natomiast z drugiej strony spadek liczby porad może wynikać ze zmniejszonej wydolności służby zdrowia a także obawy pacjentów przed zakażeniem.

Jak przedstawia poniższy wykres, dostęp do aptek ogólnodostępnych jest stosunkowo wysoki. Wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę dla Żagania jest istotnie wyższy od danych dla województwa, kraju czy danych powiatowych.

Wykres 10. Liczba ludności na 1 ogólnodostępną aptekę w latach 2016-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, opracowanie własne.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

Samorząd realizuje wiele działań o charakterze profilaktycznym i promocyjnym, mających na celu edukację zdrowotną, zmianę postaw prozdrowotnych i wyższą jakość życia mieszkańców. W ramach zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego powiat Żagański od 2012 r. realizuje Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Żagańskiego, który obejmuje w szczególności zadania polegające na promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki psychoterapeutycznej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Miasto Żagań prowadzi działania na rzecz zwalczania narkomanii i przeciwdziałania alkoholizmowi. Znaczący udział w tych działaniach mają także dwa kierunkowe programy: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Alkoholizmowi w Gminie Żagań o statusie miejskim za 2020 r. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Poza wyżej wskazanymi, miasto Żagań realizuje działania na rzecz osób chorujących onkologicznie. W ramach realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia w 2020 r. finansowany był również projekt w zakresie promocji i ochrony zdrowia, realizowany przez NZOZ Ośrodek Terapeutyczny „Profil”. Był to cykl działań integracyjno - edukacyjnych dla osób chorych onkologicznie pod nazwą „Zmieniaj życie, zmieniaj siebie”. Projekt obejmował Warsztaty Terapii Simontowskiej, warsztaty „Jesteś wszystkim co masz” oraz integrację osób chorujących i ich rodzin ze społecznością miasta Żagań, poprzez kształtowanie właściwych relacji interpersonalnych między osobami sprawnymi i niepełnosprawnymi.

Podsumowanie

Opieka medyczna to kategoria, która została oceniona w ankiecie słabiej niż pozostałe dziedziny życia lokalnego a dostępność i jakość opieki zdrowotnej uzyskały względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji - ponad 55,4% ocen negatywnych. Zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej mieszkańcom wpływa nie tylko na podnoszenie komfortu życia i zadowolenia ze świadczonych usług. Dostępność i jakość usług zdrowotnych są wyznacznikiem jakości życia oraz determinuje trwałą i zrównoważony rozwój gospodarczy, jednak polepszenie tej sytuacji jest niemożliwe bez wprowadzenia szerokich zmian w systemie na szczeblu krajowym.

Analogicznie, nawet przy braku szczegółowych danych statystycznych można przypuszczać, że do rangi najważniejszych zadań Żagania w zakresie opieki medycznej urastają te same problemy, które (zwłaszcza w okresie epidemii COVID-19) uwidaczniają się w skali ogólnopolskiej - niewydolność systemu związana z brakiem wykwalifikowanej kadry, wydłużony czas oczekiwania na udzielenie pomocy czy niedostatki sprzętowe. Pandemia koronawirusa i zagrożenie z nią związane staje się testem dla przygotowania się różnych instytucji państwowych do przezwyciężenia tego kryzysu. Polski system ochrony zdrowia przechodzi jedną z najtrudniejszych prób. Nie mogąc poprawić systemu w krótkim czasie, należy starać się zmniejszyć jego obciążenie poprzez chociażby zmianę zachowań, nawyków czy poprawę świadomości społecznej. Skuteczne propagowanie zdrowego stylu życia z większą aktywnością fizyczną, ze zmianą diety, eliminacją nikotyny, zmniejszeniem spożycia alkoholu i poprawą jakości powietrza może przynieść większe efekty niż rosnące nakłady na medycynę naprawczą. Rozwiązanie tych problemów wydaje się być kluczowe także ze względu na wskazywane wcześniej niekorzystne procesy demograficzne i spodziewane w związku z nimi zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekuńcze.

WNIOSKI

Ryzyko wystąpienia problemów dotyczących bieżącego funkcjonowania placówek opieki zdrowotnej, związanych z brakami kadrowymi, sprzętowymi oraz finansowymi.

Prawdopodobieństwo wzrostu zapotrzebowania na opiekę zdrowotną i usługi specjalistyczne, związane ze zmianami w strukturze demograficznej.

WYZWANIA

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Żagania poprzez usprawnienie systemu ochrony zdrowia.

Zapobieganie problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na poziomie lokalnym.

Współdziałanie w tworzeniu oferty wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa.

Pomoc społeczna

Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, obliuguje miasto Żagań do aktywnych działań w obszarze świadczenia pomocy społecznej. Opieką społeczną na terenie miasta zarządza Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Żaganiu przy ul. Włókniarzy 3. OPS w Żaganiu jest jednostką organizacyjną realizującą zadania pomocy społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, zatrudniał 36 osób, z czego 10 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w środowisku zamieszkania.

W latach 2018 - 2020 Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu udzielał pomocy z następujących powodów:

Tabela 16. Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2018 - 2020.

L.p.	Rodzaj powodu	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
		2018	2019	2020
1.	Ubóstwo	362	334	333
2.	Sieroctwo	0	0	0
3.	Bezdomność	25	30	30
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	19	24
5.	W tym wielodzietność	12	9	14
6.	Bezrobocie	192	153	167
7.	Niepełnosprawność	302	290	242
8.	Długotrwała choroba	254	254	213
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczych, w tym:	37	37	36
10.	Rodziny niepełne	16	15	17
11.	Rodziny wielodzietne	4	8	11
12.	Przemoc w rodzinie	5	3	3
13.	Alkoholizm	29	31	31
14.	Narkomania	4	10	3
15.	Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK	22	19	25
16.	Zdarzenie losowe	2	0	1
17.	Sytuacja kryzysowa	1	5	4
	Razem	613	573	567

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

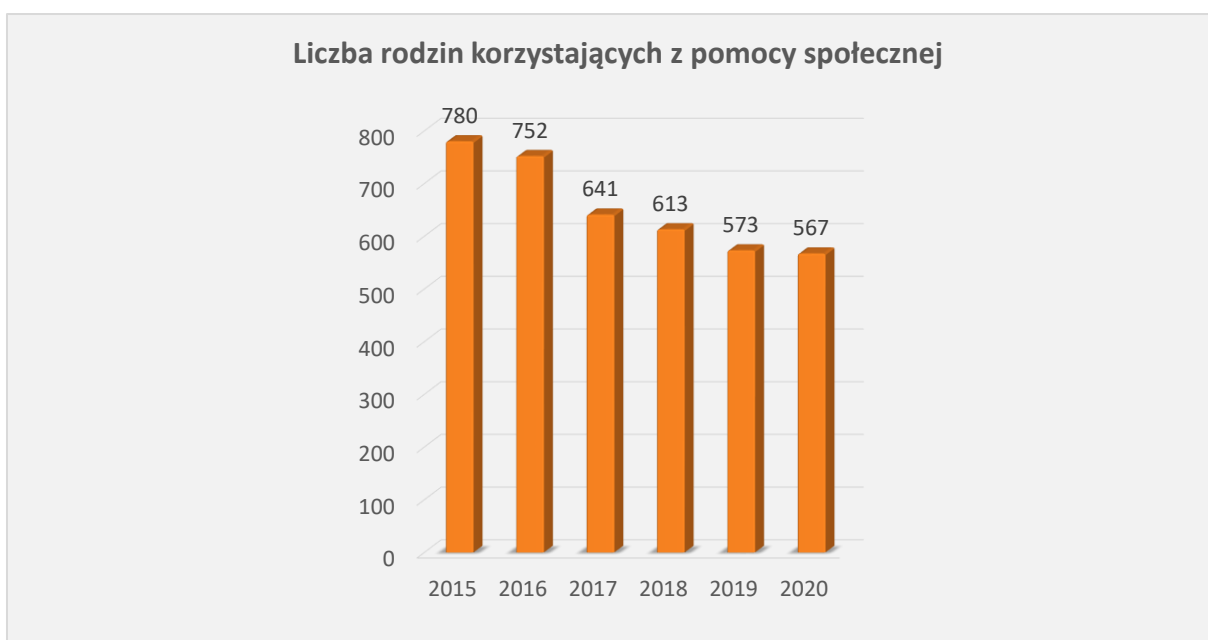
Jak wynika z powyższej tabeli, wśród dominujących powodów przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu są: ubóstwo - 333 rodziny (58,7% ogółu rodzin korzystających), niepełnosprawność 242 rodziny (42,8% ogółu) oraz rodziny, w których występuje długotrwała choroba

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- 213 (37,6% ogółu). Jednocześnie wśród przyczyn przyznawania pomocy systematycznie maleją wskaźniki odnoszące się do bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej choroby. W Żaganiu w roku 2020 pomocą społeczną objętych było 567 rodzin, tj. 958 osób, co stanowi 3,73% ogółu ludności Żagania.

Z poniższego wykresu wynika, że w latach 2015 - 2020 liczba rodzin objętych pomocą społeczną systematycznie nieznacznie spada.

Tabela 17. Rodziny objęte pomocą społeczną w Żaganiu.

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

W porównaniu do roku 2015, w roku 2020 liczba gospodarstw korzystających z tej pomocy uległa zmniejszeniu o 27,3%.

Tabela 18. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r.

L.p.	Struktura rodzin	Ogółem	Liczba osób w rodzinie	% w stosunku do ogółu korzystających rodzin
1.	Rodziny ogółem	567	959	100
2.	o liczbie osób 1	393	393	69,31
3.	o liczbie osób 2	75	150	13,23
4.	o liczbie osób 3	43	129	7,58
5.	o liczbie osób 4	20	80	3,53
6.	o liczbie osób 5	21	105	3,70
7.	o liczbie osób 6 i więcej	15	102	2,6
8.	w tym rodziny z dziećmi	109	418	19,22
9.	rodziny niepełne	48	150	8,46
10.	rodziny emerytów i rencistów	85	110	14,99

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

Jak wynika z powyższej tabeli, największą grupą świadczeniobiorców w Żaganiu są osoby stanowiące 1 osobowe rodziny (69,31%). Kolejną grupą osób korzystających z pomocy są rodziny z dziećmi (19,22%), rodziny emerytów i rencistów (14,99%), rodziny o licznie 2 osób (13,23%) oraz rodziny niepełne (8,46%). Podsumowując, rodziny wielodzietne korzystające rzadziej ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej, aniżeli osoby prowadzące 1 osobowe gospodarstwo domowe.

Jednym z bardzo istotnych zadań realizowanych w OPS jest świadczenie usług w formie pracy socjalnej. W roku 2020 z tej formy pomocy społecznej skorzystały 274 żagańskie rodziny, co stanowi 48,3 % ogółu świadczeniobiorców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu koordynuje organizację prac społecznie użytecznych, uaktywniając osoby długotrwale bezrobotne i korzystające z pomocy społecznej. W ramach prac społecznie użytecznych aktywność zawodową podjęło 19 osób bezrobotnych objętych wsparciem pomocy społecznej, przepracowując 1058 godzin. Osoby bezrobotne podejmowały zatrudnienie w jednostkach podległych samorządowi gminnemu wykonując prace porządkowe zlecone przez jednostki zatrudniające.

W 2020 r. usługi opiekuńcze świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż, Punkt Opieki nad Chorym w Żaganiu. Z usług opiekuńczych w 2020 r. korzystało ogółem 61 osób. W 2020 świadczonych było ogółem 12266 godzin usług opiekuńczych. Z bezpłatnych usług opiekuńczych w 2020 r. skorzystało 14 osób. Pozostałe osoby objęte tą formą pomocy ponosiły stosowną odpłatność, ustaloną w trybie decyzji administracyjnych. Ze względu na konieczność zaspokojenia potrzeb podopiecznych związanych z ich egzystencją i prawidłowym funkcjonowaniem, pełniono również dyżury sobotnio - niedzielne oraz świąteczne. Dyżury organizowane były u 15 osób.

W celu przeciwdziałania przemocy i wsparcia osób borykających się z problemem przemocy w rodzinie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Żaganiu działa Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny a także punkt konsultacyjny Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ośrodek poza pomocą finansową świadczy także inne, niepieniężne formy pomocy, wśród których znajdują się między innymi:

- prawo do świadczeń opieki zdrowotnej
- pomoc dla osób bezdomnych: m.in: ogrzewalnia i mieszkania wspomagane
- organizacja stołówki
- organizacja grup samopomocowych
- świąteczne spotkania z mieszkańcami
- pomoc rzeczowa
- piecza zastępcza
- funkcja Asystenta rodziny
- świadczenie usługi społecznej pracy socjalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z licznymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie Żagania. Do najważniejszych partnerów należą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Żaganiu, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Żaganiu, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe, Powiatowy Urząd Pracy Żaganiu, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żaganiu, Urząd Miasta w Żaganiu, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej

w Żaganiu, Policja, Straż Miejska w Żaganiu, Dom Samotnej Matki Żaganiu, Caritas, Polski Czerwony Krzyż.

Innymi instytucjami realizującymi działania w obszarze polityki społecznej w mieście Żagań są: Dom Dziennego Pobytu oraz Klub Senior+.

Dom dziennego Pobytu - zapewnia osobom w wieku emerytalnym lub o zmniejszonej sprawności psychofizycznej pomoc i udział w aktywnych formach współżycia (zajęcia: plastyczne, czytelnicze, relaksacyjne, poprawiające kondycję i pracę mózgu, takie jak: kalambury, zagadki słowne i literowe, roszydy, krzyżówki, rebusy, zajęcia kulinarne, ruchowe, muzyczne itp.) stwarzając odpowiednie warunki do wielogodzinnego przebywania w nim. Pierwszeństwo korzystania ze świadczeń Domu mają osoby przebywające w złych warunkach mieszkaniowych oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji rodzinnej. Dom czynny jest w dni robocze w godz. 7:30 - 18:00. Pobyt w Domu jest bezpłatny. Ze względu na pandemię COVID-19 w 2020 r. DDP działał do dnia 11 marca, w tym okresie z jego działalności korzystało 26 osób, natomiast w 2019 r. dostępnym było 43 miejsca.

Poza OPS w Żaganiu działa szereg instytucji, które wspierają mieszkańców potrzebujących a infrastrukturę związaną z szeroko pojętą pomocą społeczną uzupełniają:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ul. Śląska 1)
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna (ul. Śląska 1)
- Polski Czerwony Krzyż PCK (ul. Jana Pawła II 15)
- Dom Samotnej Matki (ul. Piłsudskiego 21).

Na terenie Żagania funkcjonują trzy świetlice opiekuńczo - wychowawcze dla dzieci i młodzieży szkolnej z rodzin dotkniętych i zagrożonych alkoholizmem z uwzględnieniem programów i działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Świetlice działają przy:

- Parafii Rzymskokatolickiej WNMP w Żaganiu,
- PZ Caritas przy parafii p.w. św. Józefa w Żaganiu,
- PZ Caritas przy parafii NNMP w Żaganiu.

Analiza działań instytucji pomocy społecznej oraz wskaźników występowania problemów społecznych wskazuje, że problemy społeczne nie są znaczącym problemem na terenie miasta.

Z uwagi na zmiany demograficzne i społeczne (np. wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wydłużanie się życia, praca zarobkowa za granicą, migracje innego typu) oraz dokonując analizy badań społecznych ważnym zadaniem a zarazem potrzebą Żagania jest rozwój wsparcia w formie usług opiekuńczych dla osób starszych.

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych będzie systematycznie rosło, co wiąże się z koniecznością podjęcia działań w celu dostosowania systemu pomocy społecznej do aktualnych i przyszłych potrzeb społecznych, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób w podeszłym wieku. Szczególnie ważne jest rozwijanie takich rozwiązań jak centra usług opiekuńczych, wolontariat opiekuńczy, czy opieka ze strony grup sąsiedzkich. Działania podmiotów powinny skoncentrować się na zabezpieczeniu potrzeb tych kategorii odbiorców, w szczególności podejmowania działań zmierzających do pobudzania aktywności osób starszych i niepełnosprawnych. To spowoduje poprawę kondycji osób starszych i możliwości utrzymania tej grupy osób w środowisku zamieszkania.

Głównym problemem społecznym jaki dostrzega 69% ankietowanych to migracja osób młodych oraz brak atrakcyjnych miejsc pracy (67,1%). Spora grupa respondentów (46,5%) za często występujący problem uważa bezrobocie, a dla grupy 49,2% zauważalnym problemem sfery społecznej jest alkoholizm.

WNIOSKI

Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją pandemii koronawirusa i transformacji gospodarczej, na czele ze wzrostem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

WYZWANIA

Współpraca z jednostkami gminnymi w zakresie udzielania skutecznego wsparcia społecznego, w szczególności w okresach o większym zapotrzebowaniu na taką pomoc,

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym,

Podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców Żagania oraz kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych,

Zwiększona dostępność poradnictwa specjalistycznego, terapeutycznego (w tym psychologów) dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Zasoby lokalowe

Jednym z najważniejszych wskaźników ukazujących poziom i jakość życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe, które mają duży wpływ na podejmowanie przez mieszkańców decyzji o wyborze miejsca zamieszkania. Miasta, które mogą pochwalić się dobrymi warunkami mieszkaniowymi i rozbudowaną infrastrukturą komunalną są bardziej atrakcyjne pod kątem osiedlenia się.

W Żaganiu jednorodzinna zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest przeważnie na południowych (Osiedle Moczyń, Kolonia Laski) i północnych (Lutnia, Rybaki, Osiedle Łąkowa) terenach Żagania, natomiast zabudowa mieszkaniowa o wysokiej intensywności zlokalizowana jest w centralnej (Stare Miasto oraz lewobrzeżny Żagań) i zachodniej części miasta (osiedla: XXX - lecia i Bema). Te osiedla to głównie XIX - wieczna zabudowa mieszkalna z okresu rozkwitu żagańskiego przemysłu i modernistyczna zabudowa blokowa, powstała w latach 70 - i 80 - tych XX wieku.

Gospodarowanie nieruchomościami mieszkalnymi w Żaganiu realizowane jest z wykorzystaniem mieszkaniowego zasobu miasta, a także lokali w budynkach pozostających w samoistnym posiadaniu i wynajmowanych od Żagańskiego Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. Z informacji o stanie mienia komunalnego w zakresie zasobu mieszkaniowego Gminy Żagań o statusie miejskim w 2021 r. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (dalej ZGM) w Żaganiu administruje zasobem mieszkaniowym składającym się z 1 200 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 52 427 m², z czego:

- 1 071 lokali to lokale mieszkalne wynajmowane na czas nieoznaczony
- 128 lokali socjalnych wynajmowanych na czas określony do 3 lat, w ramach najmu socjalnego.

Tabela 19. Lokale administrowane przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Żaganiu.

L.p.	Rodzaj lokali administrowanych przez ZGM	Ilość lokali	Ilość budynków
1.	Zasób mieszkaniowy ZGM łącznie - powierzchnia 52 427 m ²	1200	-
2.	Lokale mieszkalne wynajmowane na czas nieoznaczony, z czego:	1071	-
3.	- lokale stanowiące własność gminy	189	31
4.	- lokale w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których gmina ma udziały własnościowe	1011	320
5.	- lokale socjalne wynajmowane na czas określony do 3 lat, w ramach najmu socjalnego, z czego:	128	-
6.	Budynki socjalne gminy z przeznaczeniem w całości na lokale socjalne	63	4
7.	Lokale socjalne w budynkach mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych	42	-
8.	Lokale socjalne w budynkach mieszkalnych	65	-

Źródło: dane Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Żaganiu.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej administruje obecnie zasobem lokali użytkowych Gminy Żagań o statusie miejskim w ilości 37 lokali, o powierzchni użytkowej 1 463 m². W zasobie lokali użytkowych pozostaje 5 wolnych lokali użytkowych, które pomimo kolejnych ogłaszanych procedur przetargowych, z uwagi na niską atrakcyjność, nadal nie znajdują zainteresowania ze strony potencjalnych najemców.

Lokale użytkowe wynajmowane są w oparciu o uchwałę nr XXVII/69/2008 Rady Miasta Żagań z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie: zasad najmu lokali użytkowych stanowiących własność Gminy Żagań o statusie miejskim.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

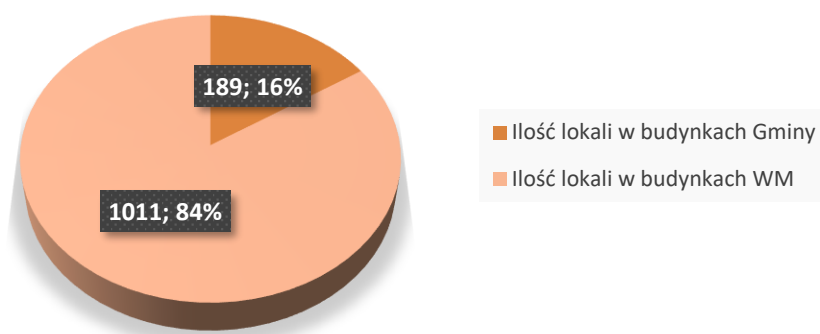
W skład zasobu mieszkaniowego Gminy Żagań o statusie miejskim wchodzi:

- lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy
- lokale mieszkalne położone w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy.

Struktura własnościowa budynków, w których zlokalizowany jest zasób mieszkaniowy Gminy przedstawia się następująco:

Wykres 11. Rozmieszczenie lokali Gminy Żagań o statusie miejskim w budynkach według stanu własności.

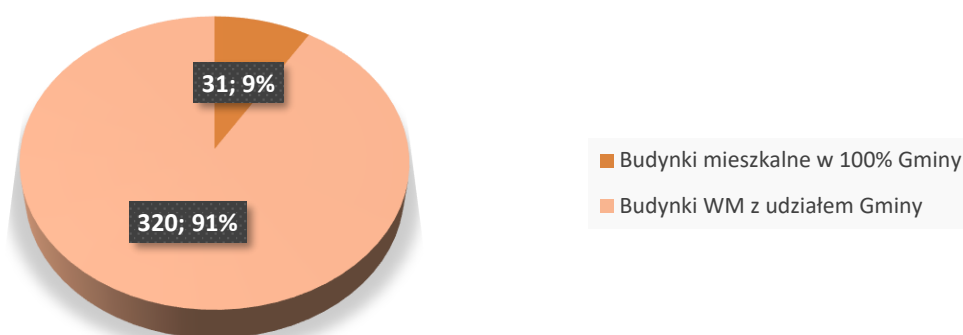
ROZMIESZCZENIE LOKALI GMINY W BUDYNKACH WG STANU WŁASNOŚCI

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Wykres 12. Budynki mieszkalne, w których zlokalizowany jest zasób mieszkaniowy Gminy Żagań o statusie miejskim według stanu własności.

BUDYNKI MIESZKALNE, W KTÓRYCH ZLOKALIZOWANY JEST ZASÓB MIESZKANIOWY GMINY WG STANU WŁASNOŚCI

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Na koniec roku 2020 Gmina Żagań o statusie miejskim posiadała:

- 189 lokali mieszkalnych zlokalizowanych w 31 budynkach własnych (stanowiących 100% własności gminy)
- 1011 lokali mieszkalnych zlokalizowanych w 320 budynkach wspólnot mieszkaniowych.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Tabela 20. Zasób mieszkaniowy Gminy Żagań o statusie miejskim.

L.p.	Ilość budynków Gminy	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Ogółem	74	66	55	52	48	47	43	41	40	39	36
2.	Budynki 100% użytkowe	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	6
3.	Budynki mieszk. i mieszk.-użytkowe	60	60	49	46	41	40	36	34	33	32	30

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu, Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Żagań na lata 2019 - 2023.

Stan techniczny zasobu mieszkaniowego Gminy określa przyjęty przez radę Miasta Żagań Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Żagań na lata 2019 - 2023. Remonty w budynkach stanowiących własność Gminy oraz w lokalach mieszkalnych Gminy realizowane są bezpośrednio przez ZGM, zarówno ze środków własnych (przychodów czynszowych), jak i z budżetu Gminy, w formie przekazywanej na ten cel przez Radę Miasta Żagań dotacji przedmiotowej.

Ze względu na sprzedaż rozproszoną lokali mieszkalnych na rzecz ich dotychczasowych najemców na koniec roku 2020 Gmina posiadała zaledwie 31 budynków mieszkalnych stanowiących w całości jej własność, przy czym 4 budynki to budynki w całości socjalne (ul. Przyjaciół Żołnierza 36, ul. Orłąt Lwowskich 5, ul. Żółkiewskiego 14b, ul. Żółkiewskiego 14c). Zdecydowana większość to budynki kilku lokalowe zlokalizowane na peryferiach miasta. Ich stan techniczny określić można jako dostateczny i choć nie stwarzają one zagrożenia dla zamieszkujących w nich osób, to większość z nich wymaga gruntownych remontów. Z uwagi jednak na bardzo niskie wpływy z najmu lokali w tych budynkach, spowodowane niewielką ilością lokali oraz ich niskim standardem, brak jest możliwości sfinansowania gruntownych remontów z przychodów czynszowych.

Żagańskie TBS Sp. z o. o. rozpoczęło swoją działalność w 2000 roku. Celem Żagańskiego TBS jest budowanie mieszkań czynszowych pod wynajem. Swoją propozycję nowoczesnych, zdrowych, energooszczędnych i tanich w eksploatacji mieszkań kieruje do osób posiadających dochody na średnim poziomie i które nie mają zaspokojonych swoich potrzeb mieszkaniowych. Mieszkania oddawane do użytku są w pełni wykończone i wyposażone. W skład zasobu mieszkaniowego wchodzi mieszkania i budynki spółki ŻTBS Sp. z o.o. w Żaganiu. ŻTBS Sp. z o.o. posiada w swoim zasobie 205 mieszkań w trzech blokach co łącznie stanowi 9.691,5 m² powierzchni użytkowej. Mieszkania powstawały w siedmiu etapach w okresie 2000 - 2014. Do zasobu spółki należą także 3 budynki na ulicy Bema. Obecnie trwają prace przygotowawcze nad kolejną inwestycją/dokończeniem etapu budowy tj. dobudowanie dwóch klatek bloku, który już istnieje - łącznie 24 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 1.207,3 m². Na początku 2022 roku planowane jest rozpoczęcie budowy 16 mieszkań dwupokojowych, 4 kawalerek i 4 mieszkań trypokojowych. Zakończenie projektu przewidziane jest na drugie półrocze 2023 roku.

Zapotrzebowanie na mieszkania komunalne w Żaganiu

Na koniec roku 2020 na liście przydziałów na realizację oczekiwało 107 wniosków o przydział lokalu z mieszkaniowego zasobu Gminy, z czego 70 wniosków dotyczyło przydziału lokali socjalnych, 22 wnioski dotyczyły lokali komunalnych (docelowych), natomiast 15 wniosków zakwalifikowano do przydziału lokali do gruntownego remontu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Tabela 21. Zapotrzebowanie na lokale komunalne w Żaganiu.

L.p.	Rodzaj lokalu	Rodzaj wniosków oczekujących na realizację - stan na koniec roku:			
		2017	2018	2019	2020
1.	Lokal mieszkalny	31	39	43	22
2.	Lokal socjalny	77	70	62	70
3.	Lokal mieszkalny do gruntownego remontu	35	35	34	15
4.	Razem	143	144	139	107

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu

Podsumowanie

Należy przypuszczać, że w najbliższych latach nastąpi zmniejszenie liczby lokali położonych w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Żagań o statusie miejskim.

Tabela 22. Prognoza wielkości zasobu mieszkaniowego Gminy w okresie obowiązywania Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym.

L.p.	Rok	Lokale mieszkalne w budynkach stanowiących własność Gminy			Lokale mieszkalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy	
		Budynki	Lokalne mieszkalne	Pomieszczenia tymczasowe	Budynki	Lokalne mieszkalne
1.	2020	29	186	4	332	1 022
2.	2021	28	184	4	332	991
3.	2022	27	180	5	331	962
4.	2023	26	178	5	330	933

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Założono, że w okresie najbliższych 3 lat poprzez prywatyzację jednego budynku jednolokalowego rocznie (wykup przez najemców lub ich przesiedlenie i zbycie budynków w drodze przetargu) doprowadzi się do wyeliminowania z zasobu wszystkich budynków jednolokalowych. Jednakże, z uwagi na sytuację związaną w pandemią koronawirusa proces prywatyzacji może ulec zaburzeniu i rozciągnięciu w czasie.

W prognozowanym okresie do najpilniejszych działań mających na celu poprawę warunków mieszkaniowych, należy;

- podejmowanie remontów kapitalnych zasobu i realizowanie inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniającym realizację wniosków o najem,
- pozyskiwanie lokali mieszkalnych w formie ich nabywania i budowy, ale także w wyniku najmu oraz adaptacji istniejącego zasobu na cele mieszkalne,
- kontynuować działania mające na celu maksymalizację efektywności wykorzystywania istniejącego zasobu mieszkaniowego poprzez zwiększenie skuteczności odzyskiwania lokali mieszkalnych.

W najbliższych latach stan i wielkość gminnych zasobów mieszkaniowych w Żaganiu zależeć będzie od wielu czynników, tj.:

- prawdopodobne możliwości zwiększenia rozmiarów zasobów mieszkaniowych będących

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

w dyspozycji gminy, związane z pozyskiwaniem lokali od instytucji zewnętrznych typu Agencja Mienia Wojskowego, PKP itp.,

- adaptacji niewykorzystywanych przez gminę budynków niemieszkalnych na cele mieszkaniowe,
- przyjęty i realizowany w praktyce wieloletni program prywatyzacji komunalnych lokali mieszkalnych,
- potrzeby społeczności lokalnej miasta w zakresie lokali z najmem socjalnym, związane z przekształcaniem lokali komunalnych, a także ewentualną adaptacją obiektów niemieszkalnych z przeznaczeniem ich na cele najmu socjalnego.

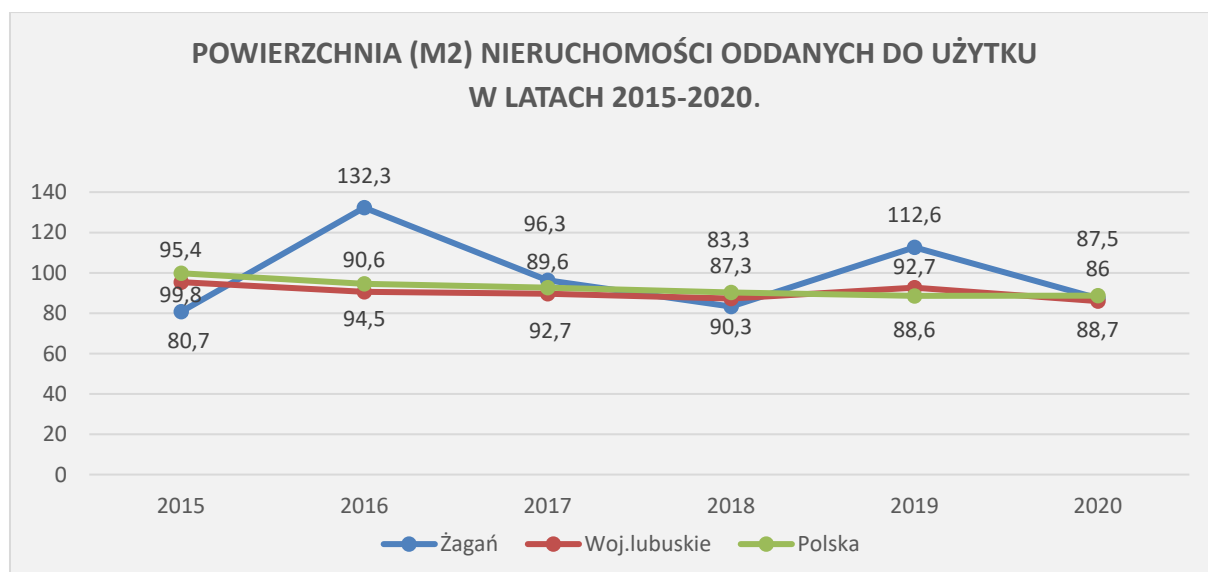
Głównym kierunkiem działań mającym istotny wpływ na poprawę sytuacji mieszkaniowej szczególnie w grupie mniej zamożnych gospodarstw domowych, powinien być program inwestycji mieszkaniowych związany z budową mieszkań na wynajem, pozyskiwaniem mieszkań z innych źródeł zasobów mieszkaniowych, w tym Agencji Mienia Wojskowego, PKP itp., a także z ewentualnym przemieszczaniem się rodzin w ramach posiadanych przez gminę zasobów mieszkaniowych, jak również w ramach zasobów Żagańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Jednym z najważniejszych problemów społecznych Żagania, zdaniem ankietowanych są złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań socjalnych i komunalnych. Ponad 76,5 % ankietowanych, uważa ten problem za często i czasami występujący.

Jak wynika z danych GUS całkowite zasoby mieszkaniowe w 2020 roku w Żaganiu to 10 470 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 408 mieszkań. Jest to wartość większa od wartości dla województwa lubuskiego oraz nieznacznie większa od średniej dla całej Polski. Wśród tych zasobów 64,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 36,0% na sprzedaż lub wynajem.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Żaganiu to 4,56 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubuskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Wykres 13. Powierzchnia nieruchomości w Żaganiu oddanych do użytku w latach 2015-2020.

Źródło: GUS, opracowanie własne.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w Żaganiu to 87,50 m² i jest porównywalna do przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa lubuskiego oraz porównywalna do przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

W 2020 roku w Żaganiu oddano do użytku 25 mieszkań, co stanowi 0,99 nowych lokali na każdych 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie mniejszą od średniej dla całej Polski.

WNIOSKI

Potencjał Żagania w zakresie zasobów lokalami mieszkalnymi,

Potrzeby mieszkańców w zakresie lokali z najmem socjalnym.

WYZWANIA

Kontynuowanie działań mających na celu maksymalizację efektywności wykorzystywania istniejącego zasobu mieszkaniowego poprzez zwiększenie skuteczności odzyskiwania lokali mieszkalnych.

Program inwestycji mieszkaniowych związany z budową mieszkań na wynajem, pozyskiwaniem mieszkań z innych źródeł zasobów mieszkaniowych,

Nabywanie i budowa lokali mieszkalnych, najem oraz adaptacja istniejącego zasobu na cele mieszkalne,

Adaptacja niewykorzystywanych budynków niemieszkalnych na cele mieszkaniowe.

Bezpieczeństwo publiczne

Jednym z podstawowych warunków umożliwiających sprawne funkcjonowanie społeczeństwa jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Żagania, zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu. W związku z rejonizacją miasta, KPP w Żaganiu posiada 6 dzielnicowych, do których można zwrócić się o pomoc według właściwości miejscowej tj. miejsca zamieszkania. Dodatkowo na terenie miasta Żagań funkcjonują Straż Miejska a także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu.

W dyspozycji Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu znajduje się łącznie 30 pojazdów, w tym: 7 pojazdów ratowniczo - gaśniczych, 2 podnośniki hydrauliczne oraz 21 innych pojazdów specjalistycznych (w tym 8 przyczep). Najistotniejszym parametrem określającym operacyjne zabezpieczenie Miasta jest czas dotarcia służby ratowniczej do miejsca zdarzenia.

Tabela 23. Zestawienie czasów dojazdów w mieście Żagań.

L.p.	Terytorium	Strefy dojazdu w minutach		
		Gaszenie pożarów	Ratownictwo	
			Techniczne	Medyczne
1.	Miasto Żagań	8	8	8

Źródło: dane z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu.

Jak wynika z powyższej tabeli, pod względem czasu dojazdu w mieście Żagań dotarcie służb ratowniczych jest zapewnione w czasie do 8 min. Czas ten jest określony na normalne warunki drogowe, które w warunkach zimowych mogą ulec wydłużeniu. Czas dotarcia służb ratowniczych wyspecjalizowanych w ratownictwie chemicznym, ekologicznym, wodno - nurkowym lub poszukiwawczym - ratowniczym wynosić może do 60 min. (Zielona Góra, Nowa Sól). W strefie dojazdu podmiotu ratowniczego do 8 minut znajduje się 100% populacji Żagania.

Żagańscy strażacy podsumowali swoją działalność w 2020 roku.

Tabela 24. Zestawienie zdarzeń w powiecie żagańskim i m. Żagań w 2020 r.

L.p.	Obszar	Ilość interwencji	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Fałszywe alarmy
1.	Miasto Żagań	302	71	195	36
2.	Powiat Żagański	1 393	435	883	75

Źródło: dane z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu.

Tabela 25. Zestawienie zdarzeń w Żaganiu i powiecie żagańskim w ilości zdarzeń.

L.p.	Gmina	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Fałszywe alarmy	Rok 2019	Rok 2020	Dynamika w odniesieniu do 2018 r.
1.	m. Żagań	71	195	36	302	304	- 1%
2.	Żagań	29	90	9	128	121	+ 6%
3.	Powiat ogółem	435	883	75	1393	1140	+22%

Źródło: dane z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Ciężar rodzaju zdarzeń utrzymuje się w zakresie miejscowych zagrożeń, czyli zdarzeń innych niż pożary, co wynika z ciągłego rozwoju cywilizacyjnego miasta oraz związanego z tym wzrostem stopnia i poszerzeniem rodzaju zagrożeń, co stawia przed tutejszą Komendą Powiatową ciągle uaktualniane i większe wymagania szkoleniowe i sprzętowe.

W wyniku pożarów i innych miejscowych zagrożeń, w roku 2020 roku na terenie miasta Żagań:

- odnotowano straty w wysokości 836,4 tys. zł,
- wartość mienia uratowanego w wysokości 2 636 tys. zł,
- śmierć poniosły 3 osoby a 12 osób zostało rannych.

Na terenie Miasta Żagania mogą wystąpić różne katastrofalne zdarzenia stanowiące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt oraz mienia i środowiska naturalnego. Zagrożeniami takimi są m.in. pożary, klęski żywiołowe, katastrofy, awarie oraz inne miejscowe zagrożenia. Obiektami stanowiącymi duże zagrożenie pożarowe są:

- zakłady produkcyjne, magazyny i hurtownie, stacje paliw płynnych oraz lasy
- obiekty mieszkalne
- nieużytki - tu dominują pożary pozostałości roślinnych
- środki transportu - głównie samochody osobowe
- szczególne zagrożenie stwarzają obiekty zakwalifikowane do zagrożonych wybuchem oraz o wysokim obciążeniu ogniowym takie jak np.: rozlewnia gazu płynnego propan - butan, stacje paliw płynnych i autogazu, zakłady przemysłowe.

Zagrożenia powodziowe

Jednym z najważniejszych zagrożeń w Żaganiu jest zagrożenie powodziowe, które może spowodować rzeka Bóbr. Rzeka ta w wyniku intensywnych opadów deszczu w górnych biegach oraz w przypadku spiętrzenia się kry lodowej podczas wiosennego spływu wód i zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych na tej rzece może spowodować okresowe wylewy na terenie miasta. Rzeka Bóbr główny ciek wodny dla Żagania na punkcie kontrolnym Jaz Żagań osiąga 162 m³/s przepływu wody.

Tabela 26. Rzeki i zagrożenie powodziowe w Żaganiu.

L.p.	Rzeka	Długość w km	Powierzchnia zalewowa w ha	Ilość osób do ewakuacji
1.	Bóbr	10,6	92	350
2.	Czarna	6,5	3,5	-

Źródło: dane z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu.

W Mieście nie występują miejsca przystosowane do wodowania łodzi i pontonów ratowniczych z silnikami zaburtowymi na główną rzekę Bóbr przepływającą przez teren miasta.

W 2006 roku na terenie Żagania zostało utworzone Centrum Powiadamiania Ratunkowego Powiatu Żagańskiego z siedzibą w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Centrum Powiadamiania Ratunkowego realizuje zadania w stanie czuwania (pozyskiwanie informacji o zagrożeniach) oraz w sytuacji wystąpienia klęski żywiołowej lub innych zdarzeń nadzwyczajnych noszących znamiona klęski żywiołowej. W razie wystąpienia zagrożenia powodziowego ochronę przed żywiołem sprawuje na terenie miasta i powiatu żagańskiego Powiatowy Wydział Zarządzania Kryzysowego.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu, w 2020 roku w wszczęto 1 064 postępowań przygotowawcze (dochodzenia, śledztwa), natomiast w 2019 roku wszczęto 1266 spraw.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Wykrywalność przestępstw w 2020 r. w powiecie klasyfikuje się na poziomie 66,3%. Wybrane przestępstwa popełnione w Żaganiu w latach 2018 - 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Wybrane przestępstwa popełnione w mieście w latach 2018 - 2020.

L.p.	Rodzaj przestępstwa	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.	Rozboje i wymuszenia rozbójnicze	7	11	15
2.	Bójki i pobicia	10	9	0
3.	Kradzieże pojazdów i włamania do nich	4	19	18
4.	Kradzieże cudzego mienia	188	194	183
5.	Przestępstwa ogółem	1126	1266	1064
6.	Poziom wykrywalności dla miasta i Gminy Żagań	78,63%	67,49%	69,62%

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Oceniając stan bezpieczeństwa publicznego w Żaganiu w 2020 roku należy podkreślić, że w omawianym okresie odnotowano spadek przestępczości ogółem oraz w wybranych kategoriach pospolitych przestępstw (bójki i pobicia, kradzieże cudzego mienia).

Liczba przestępstw i ich wykrywalność w poszczególnych rodzajach przestępstw w 2019 r. przedstawia się następująco:

- liczba przestępstw kryminalnych - 791, wykrywalność 65,2%,
- liczba przestępstw gospodarczych - 135, wykrywalność 71,8%.

W 2020 r. policjanci zatrzymali poszukiwanych na podstawie wystawionych 51 listów gończych. W 2019 r. zatrzymano na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa 391 osób, natomiast w 2020 r. - 547.

Zgodnie z poniższą tabelą w 2020 r. na drogach Żagania doszło do 7 wypadków drogowych, w których ranne zostały 4 osoby, a śmierć poniosły 3 osoby, natomiast w 2019 r. na terenie Żagania doszło do 9 wypadków drogowych, w których rannych zostało 8 osób a 1 poniosła śmierć. W 2020 roku odnotowano 203 kolizje drogowe, natomiast w 2019 roku było ich 218.

Tabela 28. Dane statystyczne dotyczące liczny wypadków, kolizji w Żaganiu w latach 2018 - 2020.

L.p.	Rok	Kolizje	Wypadki	Ranni	Zabici
1.	2018	231	11	11	1
2.	2019	218	9	8	1
3.	2020	203	7	4	3

Źródło: dane Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Spadek liczby kolizji drogowych i wypadków może świadczyć o poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Można przypuszczać, że realizacja inwestycji drogowych przełoży się na dalszą poprawę bezpieczeństwa na drogach Żagania.

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonuje Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, która umożliwia mieszkańcom za pomocą dostępu do Internetu zgłoszenie zagrożenia występującego w danym rejonie. W 2020 roku odnotowano 449 zgłoszeń za pomocą KMZB, w tym 68 zgłoszeń potwierdzonych.

W 2020 r. KPP w Żaganiu realizowała służby z podmiotami pozapolicyjnymi, głównie Strażą Miejską w Żaganiu, funkcjonariuszami Oddziału Żandarmerii Wojskowej w Żaganiu Strażą Ochrony Kolei oraz Służbą Leśną i Rybacką. Straż Miejska Miasta Żagań jest użytkownikiem Monitoringu Wizyjnego miasta Żagań, za pomocą którego prowadzi obserwację wybranych części miasta i jako użytkownik systemu może przeglądać i zabezpieczać wskazane części materiału wizyjnego na nośnikach zewnętrznych.

Co trzeci Mieszkaniec Żagania ocenia bezpieczeństwo publiczne pozytywnie (35%), natomiast ponad 33% ocenia przeciętnie.

W zakresie zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego mieszkańców i obiektów miasta Żagań w przyszłości należy:

- modernizować i rozbudowywać sieć hydrantową zewnętrzną przeciwpożarową oraz przeprowadzać pomiary wydajności i ciśnienia, a wyniki przedstawiać Komendzie, gdyż: prowadzony jest monitoring stanu sieci hydrantowej, zapewni to bezpieczeństwo ludzi i mienia a także skróci czas oraz straty w wyniku działań ratowniczo-gaśniczych,
- zbudować stanowiska umożliwiające sprawne wodowanie łodzi i pontonów ratowniczych z silnikami zaburtowymi w trzech lokalizacjach, tj. na kanale rzeki Bóbr przy ul. Rybackiej, na rzece Bóbr przy moście na obwodnicy miasta oraz przy ulicy Żelaznej,
- podjąć czynności celem poprawy drożności sieci burzowej w newralgicznych częściach miasta, co zapobiegnie gromadzeniu się wody opadowej szczególnie pod wiaduktami kolejowymi,
- dążyć do utworzenia kolejnych parkingów dla samochodów osobowych na osiedlach budynków wielorodzinnych i centrum miasta, co zaowocuje udrożnieniem wąskich dróg dojazdowych dla służb ratowniczych,
- nadzorując budowę lub modernizację ulic, terenów pamiętać o zapewnieniu dojazdu służb ratowniczych, w tym ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych i innego specjalnego sprzętu,
- realizować zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej, co dotyczy w większym stopniu podmiotów podległych miastu.

Miasto powinno proponować nowopowstałe podmioty gospodarcze do kontroli i do ćwiczeń taktyczno - bojowych oraz informować o zmianie profilu w zakładach produkcyjnych.

WNIOSKI

Poprawa jakości życia i obniżenie negatywnych skutków społecznych ze względu na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego.

WYZWANIA

Działania „miękkie” oraz inwestycyjne na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Opracowanie i realizacja wielowariantowej koncepcji zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Żagań.

Działalność edukacyjna, promowanie w szkołach i przedszkolach ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa medycznego, zachowania się w sytuacjach zagrożenia itp.

Inteligentne miasto

Miasto Żagań wykorzystuje nowe technologie do poprawienia interaktywności i jakości świadczonych usług publicznych a także do podniesienia świadomości mieszkańców poprzez usługi elektroniczne, które są częścią smart city - inteligentnego miasta. Mieszkańcy mogą korzystać z funkcjonujących w całym kraju portali ePUAP, e-pacjent. Dostęp do portalu ePUAP odbywa się przez BIP urzędów i korzystanie z niego nie jest intuicyjne. Poza tym gmina Żagań o statusie miejskim, zrealizowała projekt pn. „Wdrożenie zintegrowanej platformy e-usług w partnerskich gminach powiatu żarskiego i żagańskiego”, którego głównym celem był wzrost poziomu rozwoju technologii informacyjno - komunikacyjnych i wzrost ich wykorzystania przez mieszkańców gmin i miast objętych partnerstwem. Dzięki niemu Miasto Żagań wprowadziło dodatkowe usługi w postaci aplikacji:

- e-Mieszkaniec - gwarantuje dostęp do najświeższych informacji z urzędu i gminy, a także do Kalendarium wydarzeń, Informacji o gminie, Elektronicznej gminnej gazety, ofert pracy, składania wniosków do urzędu, informacji kryzysowych oraz podgląd budżetu obywatelskiego.
- e-Podatki - korzystanie z usługi jest dla podatnika bezpłatne - na podstawie zainstalowanej platformy i przyznanego uprawnienia do przeglądania danych i ich zakresu. Podatnik - Mieszkaniec nie ma konieczności odwiedzania urzędu w celu ustalenia wymiaru podatków i opłat lub należności, pozostałych do opłacenia - wystarczy komputer/telefon z dostępem do Internetu. Ponadto umożliwia złożenie przez mieszkańca elektronicznego wniosku wraz z podpisem ePUAP, a także odebranie wnioskowanych dokumentów elektronicznie.
- e-Cmentarz - dzięki tej aplikacji można na przykład odnaleźć grób bliskiej lub znajomej osoby na planie cmentarza, zobaczyć jej nagrobek oraz sprawdzić datę urodzin i śmierci. Można też skorzystać z cennika i wielu innych, przydatnych informacji.
- e-Radny- platforma e-radny oraz mobilna aplikacja e-radny (Elektroniczna ewidencja projektów uchwał, podjętych uchwał, Zgłaszanie interpelacji do propozycji uchwał). Gwarantuje szybki i bez kosztowy dostęp z telefonu lub tabletu do otrzymywanych elektronicznie dokumentów z Biura Rady. Dodatkowym atutem jest kontakt bezpośredni do innych radnych. Ponadto dzięki aplikacji Platforma biuro e-Rady gwarantuje dostęp do dokumentów dotyczących sesji, komisji, propozycji uchwał oraz dokumentów na komisje. Dokumenty biura rady umiejscowione są w jednym miejscu, co gwarantuje łatwe i intuicyjne katalogowanie dokumentów jak i szybkie ich wyszukanie. Dzięki ww. aplikacji wszystkie dokumenty trafiają na skrzynkę mailową Radnego. Dzięki aplikacji urząd oszczędza koszty obsługi papierowej biura rady. Korzystanie z aplikacji jest intuicyjne, interfejs - czytelny, prosty i przejrzysty.

Wprowadzenie systemu e-usług przyczynia się do zwiększenia możliwości zdalnego kontaktu klientów z urzędem oraz wpływa na skrócenie czasu ich obsługi, co należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Dzięki tym rozwiązaniom urząd i inne instytucje publiczne mogą zaoszczędzić koszty dotyczące m.in. obsługi papierowej. Ponadto instytucje publiczne, w tym Urząd Skarbowy w Żaganiu zamiast wizyt w Urzędzie uruchomił e-usługi.

Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu zajmująca się gospodarką wodno - ściekową w Żaganiu uruchomiła usługi elektroniczne dzięki którym klient ma łatwiejszy dostęp do aktualnych informacji o świadczonych na jego rzecz usługach. Dodatkowo Klient otrzymał uprawnienia, które umożliwiają mu m.in.: bezpośredni dostęp do swojego konta eBOK, zgłoszenie nowego odczytu z wodomierza, przeglądania historii wprowadzonych stanów posiadanych wodomierzy, wgląd do umowy, zarządzania danymi teleadresowymi itp. Poprzez moduły radiowe, zdalne odczyty wodomierzy wprowadzony system e-usług przyczynia się do zwiększenia możliwości

zdalnego kontaktu klientów z przedsiębiorstwem oraz wpływa na skrócenie czasu ich obsługi, co należy ocenić zdecydowanie pozytywnie.

Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu są jednym z 18 partnerów realizujących projekt „Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wdrożenie kompleksowego systemu e-usług dla ludności świadczonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo kanalizacyjne na terenie 9 powiatów województwa lubuskiego: krośnieńskiego, międzyrzeckiego, nowosolskiego, słubickiego, sulęcińskiego, wschowskiego, zielonogórskiego, żagańskiego i żarskiego” i są zarazem największym jego beneficjentem. Celem i efektem projektu było ułatwienie dostępu obywatelom, osobom niepełnosprawnym, przedsiębiorcom i instytucjom do nowoczesnej elektronicznej administracji w zakresie usług gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej oferowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne na terenie 9 powiatów województwa lubuskiego: krośnieńskiego, międzyrzeckiego, nowosolskiego, słubickiego, sulęcińskiego, wschowskiego, zielonogórskiego, żagańskiego i żarskiego umożliwiającą dwustronną interakcję w środowisku cyfrowym.

Kolejnym projektem jaki zrealizowała Gmina Żagań o statusie miejskim był projekt „Budowa Systemu Informacji Przestrzennej oraz wdrożenie e-usług publicznych w Żaganiu” jako podstawy uruchomienia platformy e-usług dla klientów. Celem projektu był wzrost atrakcyjności i konkurencyjności regionu poprzez rozbudowę regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w Żaganiu. W ramach projektu powstało 12 nowych usług on-line (1 usługa na poziomie 1 interakcji, 11 usług na poziomie 3 interakcji), których zadaniem jest poprawa funkcjonowania samorządu terytorialnego oraz optymalizacja kosztów utrzymania. Projekt obejmował zakup sprzętu, oprogramowania oraz usług mających na celu wdrożenie bazującego na GIS systemu informacji przestrzennej o gminie miejskiej Żagań, jako podstawy uruchomienia platformy e-usług dla petentów jednostki samorządu terytorialnego, w tym mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów i turystów.

Ponadto Gmina Żagań o statusie miejskim uzupełniła e-usługi o nowe funkcjonalności biorąc udział w projekcie partnerskim pt. „Liderzy e-usług wśród miast średnich województwa wielkopolskiego i lubuskiego”, którego celem była „Poprawa efektywności i wzrost jakości świadczenia usług administracyjnych w 9 Urzędach JST z woj. wielkopolskiego i lubuskiego objętych wsparciem w obszarze: podatków i opłat oraz zarządzania nieruchomościami poprzez wdrożenie nowoczesnych rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami dziedzinowymi oraz podniesienie kompetencji 344 kadr w ramach 7 zadań od 10.12.2018 r. do 31.03.2020 r.”.

Główne zadania projektu dotyczyły:

- elektroniczacji procesu obsługi dla podatków i opłat, automatyzacji rozliczeń oraz poprawy dostępności do informacji o sposobie załatwienia i przebiegu sprawy w urzędach JST,
- wdrożenia rozwiązań w urzędach JST poprawiających dostęp do usług administracyjnych oraz informacji o lokalach użytkowych i nieruchomościach gruntowych przeznaczonych pod inwestycje,
- wdrożenia rozwiązań zarządczych w urzędach JST poprawiających jakość obsługi mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie zarządzania satysfakcją klienta,
- wdrożenia rozwiązań w urzędach JST w zakresie opracowania planów wykorzystania zasobu nieruchomości, zagospodarowania pustostanów, skutecznej realizacji umów najmu i dzierżawy, elektroniczacji procesu świadczenia usług i ewidencji nieruchomości,
- doskonalenie kompetencji kadr z urzędów JST w obszarze podatków i opłat,
- doskonalenie kompetencji kadr z urzędów JST w obszarze zarządzania nieruchomościami,
- doskonalenia kompetencji kadr z urzędów JST w obszarach niezbędnych dla poprawy efektywności zarządzania usługami dziedzinowymi.

Poza tym do najważniejszych rozwiązań infrastruktury inteligentnego miasta w Żaganiu można zaliczyć nawiązanie współpracy z ENEA i zastosowanie systemu oświetlenia drogowego (m.in. zastosowanie technologii pozwalających na obniżenie zużycia energii, np. poprzez automatyczne włączanie oświetlenia o danej porze i dostosowanie jasności oświetlenia do warunków atmosferycznych).

W ramach Żarsko - Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego powstał natomiast zintegrowany projekt pt. System Dynamicznej Informacji Pasażerskiej (SDIP), który prezentuje w formie elektronicznej - przepływ aktualnych informacji o najbliższych odjazdach autobusów komunikacji miejskiej z przystanków ujętych w systemie. Celem projektu jest unowocześnienie systemu informacji pasażerskiej, zachęcenie ludzi do częstszego korzystania z transportu publicznego.

Podsumowanie

Obecny stan rozwiązań wpisujących się w idee smart city to e-usługi na dość wysokim poziomie interakcji, w którego obszarze zostają wdrażane pojedyncze projekty, które w przyszłości w pewności będą miały większy wpływ na funkcjonowanie i życie mieszkańców w mieście i Gminie Żagań. Rozwój rozwiązań smart city sprzyjać będzie w postrzeganiu miasta Żagań przez mieszkańców jako miasta atrakcyjnego.

Celem jest stworzenie Miasta Żagań, w którym potencjał ludzki i technologiczny będzie jak najlepiej wykorzystywany do tworzenia bezpiecznej, wygodnej i przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców. W tym kontekście najważniejszym zadaniem stojącym przed władzami Żagania w zakresie rozwoju smart city jest stworzenie kompleksowej strategii, polegającej nie tylko na wdrażaniu pojedynczych rozwiązań, ale całościowym planowaniu rozwoju zgodnie z tą koncepcją.

Pandemia COVID-19 wymusiła na Samorządzie zmiany priorytetów, ponieważ koronawirus zmusił do ponownego przemyślenia wielu aspektów życia codziennego. Są już dostępne i używane inteligentne rozwiązania, które pomagają przeciwdziałać rozprzestrzenianiu się koronawirusa. W ostatnim czasie popularne w mieście stały się systemy zdalnego monitorowania temperatury, automatyczne komunikaty przypominające o zachowaniu bezpiecznego dystansu. W przyszłości władze Miasta będą musiały wdrażać dalsze inteligentne systemy, które pozwolą przygotować się także na ewentualną, kolejną pandemię, czy wręcz jej zapobiec. W najbliższych miesiącach i latach pierwszorzędne znaczenie zyskają przede wszystkim rozwiązania z zakresu mobilności, świadczenia niezbędnych usług np. medycznych, czy też zaopatrzenia w produkty pierwszej potrzeby.

Proces wdrażania elektromobilności to istotny element funkcjonowania współczesnego sektora transportu. Miasto Żagań unowocześniając się technologicznie powinno mieć na względzie rozwój elektromobilności (e-mobilność, e-mobility) wykorzystujący pojazdy z napędem elektrycznym. Mają one zasadnicze znaczenie nie tylko dla środowiska, ale wywierają pozytywny wpływ na całą gospodarkę, nie tylko na branżę motoryzacyjną. Rosnąca liczba pojazdów elektrycznych przełoży się na większy komfort mieszkańców miasta poprzez poprawę jakości powietrza i spadek natężenia hałasu zmniejszenie emisji szkodliwych substancji itp. Częściowa wymiana floty na elektryczną odzwierciedli dążenie do unowocześniania się, a tym samym przyciągnie nie tylko inwestorów, ale i turystów.

Rozwój floty z napędem elektrycznym wiązał się będzie również z zapewnieniem rozbudowy ogólnodostępnej infrastruktury ładowania aut. Konieczny będzie także moduł zapewniający komunikację oraz oprogramowanie, za pomocą którego dane będą mogły być przekazywane do Ewidencji Infrastruktury Paliw Alternatywnych.

W Polsce od 22 lutego 2018 r. w obowiązuje Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych¹, której celem jest m.in. rozwój rynku pojazdów napędzanych energią elektryczną, gazem ziemnym

¹ Dz. U. 2018 poz. 317.

oraz wodorem. Ustawa przewiduje szereg zachęt skierowanych do nabywców samochodów, które w założeniu mają zwiększyć zainteresowanie samochodami elektrycznymi. Największym utrudnieniem na drodze do popularyzacji pojazdów napędzanych energią elektryczną są jednak wysokie ceny ich zakupu.

Polsce nadal daleko do europejskich liderów elektromobilności, jednak zainteresowanie samochodami elektrycznymi stale rośnie. Wprowadza się instrumenty wsparcia m.in. dopłaty do zakupu samochodów elektrycznych. Pod koniec 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Ministerstwa Energii dotyczące wsparcia zakupu nowych pojazdów ze środków Funduszu Niskoemisyjnego Transportu.

W zeszłym roku uruchomiono trzy programy dopłat do aut elektrycznych („Zielony samochód”, „eVAN” i „Koliber”), ale nie cieszyły one dużą popularnością, natomiast 12 lipca 2021 r. ruszył program „Mój elektryk”, którego celem jest udzielenie wsparcia w zakupie lub leasingu samochodu elektrycznego. Inicjatywa jest skierowana do osób fizycznych, w kolejnych tygodniach mają wystartować też nabory dla przedsiębiorców i samorządów.

Zgodnie z Planem Rozwoju Elektromobilności w Polsce „Energia do przyszłości” szacuje się, że w 2025 r. na polskich drogach poruszać się będzie milion pojazdów elektrycznych. Wspieranie rozwoju elektromobilności może być kołem zamachowym gospodarki w znaczeniu lokalnym i ogólnopolskim oraz domeną branży motoryzacyjnej. Niemniej jednak potrzebne są dalsze zmiany legislacyjne, ekonomiczne oraz technologiczne, które pozwolą na dynamiczny wzrost sprzedaży pojazdów elektrycznych.

Organizacje pozarządowe

Kolejnym z widocznych na terenie Żagania przejawów aktywności społecznej oraz wskaźnikiem poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie gminy można uznać działalność organizacji zaliczanych do trzeciego sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami.

Organizacje pozarządowe są aktywne w różnych obszarach działalności, pełnią również rolę animatorów życia społecznego i kulturalnego. Integrują one społeczność lokalną. Koncentrują się głównie na udzielaniu pomocy osobom i rodzinom, profilaktyce uzależnień, wspieraniu kultury i edukacji, aktywizowaniu lokalnej społeczności, kultywowaniu tradycji narodowych i zwyczajów kulturowych oraz działalność na rzecz sportu turystyki czy ochrony środowiska. Najpopularniejszymi obszarami działalności organizacji z terenu Żagania są: sport, turystyka, rekreacja, rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja.

Partycypacja społeczna która przejawia się zaangażowaniem w działalność fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych bywa mierzona liczbą takich organizacji, choć wskaźnik ten w żaden sposób nie obrazuje jakości i efektywności ich działania.

Wykaz organizacji pozarządowych działających w mieście Żagań:

1. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości
2. Fundacja Piętro Wyżej
3. Polski Czerwony Krzyż
4. Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych
5. Polski Związek Działkowców
6. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
7. Polski Związek Filatelistyczny
8. Polski Związek Niewidomych Koło Żagań
9. Polski Związek Sybiraków Koło w Żaganiu
10. Polski Związek Wędkarski
11. PZ CARITAS przy Parafii pw. św. Józefa
12. PZ CARITAS przy Parafii pw. WNMP
13. Speleoklub „BOBRY”
14. Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 3 Drezdeńskiego Pułku Czołgów Średnich
15. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 29 Pułku
16. Stowarzyszenie Historyczne
17. Stowarzyszenie Kultury Górali Czadeckich im. Franciszka Krajewskiego
18. Stowarzyszenie „Miasto bez granic”
19. Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Miasta Żagania i Powiatu Żagańskiego
20. Stowarzyszenie „Nasze Miasto - Nasz Powiat”
21. Stowarzyszenie Oświatowe
22. Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę
23. Żagańskie Stowarzyszenie „Uśmiech Dziecka”
24. Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo „Integracja”
25. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przy Parafii Nawiedzenia NMP
26. Stowarzyszenie Turystyczne „OGNIWO”
27. Stowarzyszenie Turystyczne „Piechur”
28. Stowarzyszenie Turystyki Wodnej „Szron - Czerna”

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

29. Stowarzyszenie „Wspólnie Bezpieczniej”
30. Stowarzyszenie Miłośników Kolei OK 1
31. Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło Żagań
32. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Powiatowy
33. Towarzystwo Przyjaciół Żagania
34. Towarzystwo Wspierania Sportu w Strażach Pożarnych w Żaganiu
35. Towarzystwo Żagańskie
36. Uczniowskie Kluby Sportowe
37. Wojskowy Klub Sportowy „Sobieski” Żagań
38. Związek Inwalidów Wojennych
39. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych
40. Związek Nauczycielstwa Polskiego, Zarząd Oddziału w Żaganiu
41. Żagański Komitet Współpracy Miast Bliźniaczych
42. Żagańskie Stowarzyszenie Amazonek
43. Żagańskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „Promyk”
44. Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne im. H. Czerny - Stefańskiej
45. Żagańskie Stowarzyszenie Tenisa Stołowego
46. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „HURAGAN”
47. Żagańsko - Żarskie Stowarzyszenie Pomocy Chorym ze Schorzeniami Układu Oddechowego
48. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых
49. Polski Związek Bibliotekarzy
50. Stowarzyszenie na rzecz Dziedzictwa Ksiąząt Żagańskich i Kurlandzkich
51. Klub Sportowy „Pasja”
52. Uczniowski Klub Sportowy „Czarni” Żagań
53. Uczniowski Klub Sportowy „NIKE”
54. Klub Sportowy „Ju Jitsu Shuriken”
55. Miejski Klub Sportowy „Moczynianka”
56. Miejski Klub Sportowy „Czarni Żagań 1957”
57. Żagańskie Stowarzyszenie Tenisa Stołowego
58. Stowarzyszenie pływackie „Żagańskie Boberki”
59. Uczniowski Klub Sportowy Football Academy
60. Żagańskie Stowarzyszenie Ratowania i Ochrony Zabytków
61. Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne OCTAVA.

Gmina Żagań o statusie miejskim co roku uchwała „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, który realnie wpływa na podniesienie skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań.

Współpraca odbywa się na zasadzie pomocniczości, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, przy jednoczesnym zachowaniu suwerenności każdej ze stron. Działania podjęte w ramach Programu przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców miasta, poprzez pełniejsze zaspokajanie ich potrzeb, umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji ich zadań statutowych, zapewnienie efektywniejszej realizacji zadań publicznych poprzez włączenie organizacji pozarządowych w realizację tych zadań a także zwiększenia wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w mieście.

Współpraca finansowa realizowana jest poprzez wspieranie lub powierzanie zadań w poniższych obszarach:

- pomoc społeczna,

- kultura,
- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury oraz dziedzictwa narodowego,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- ochrona i promocja zdrowia,
- ochrona zabytków.

Poza współpracą finansową realizowana jest również pozafinansowa, na którą opiera się na:

- konsultacjach aktów prawnych,
- spotkaniach z przedstawicielami organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
- wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałaniu w celu zharmonizowania tych kierunków;
- publikowanie i przekazywanie informacji, za pośrednictwem mediów lokalnych i regionalnych, dotyczących realizacji zadań publicznych i innych działań, podejmowanych przez organizacje
- sprawowanie patronatu przez Burmistrza Miasta Żagań nad projektami i imprezami realizowanymi przez organizacje,
- udziale w komisjach konkursowych - w 2019 r. w posiedzeniach komisji brali udział przedstawiciele organizacji takich jak: Uczniowski Klub Sportowy „Czarni Żagań” oraz Żagańskiego Stowarzyszenia Klubu Abstynenta „Promyk”,
- współorganizację imprez, zawodów, konkursów - w 2019 r. wspólnie z organizacjami zorganizowano szereg imprez, obejmując honorowym patronatem lub/i udzielając pomocy organizacyjnej czy rzeczowej następującym wydarzeniom m.in:
 - Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Żagańskie Zimowe Rzeki 2019”, Święto Flagi, III Wielkanocny Rajd Rowerowy do Bożego Grobu, Europejski Tydzień Sportu dla Wszystkich, V Żagańska Przedszkoliada Piłkarska, Wojewódzka Liga Dzieci 2019-zawody pływackie, Dzień Działkowca, zawody wędkarskie o Puchar Burmistrza Miasta Żagań, Turniej o Puchar Burmistrza Miasta Żagań i Dowódcy 11 LDK Panc., Dzień Turystyki, uroczystość z okazji 10 - lecia Chóru Octava.Ponadto w ramach współpracy organizowano wspólnie inne imprezy, festyny, konkursy i wycieczki, udzielając organizacjom wsparcia rzeczowego, organizacyjnego czy edukacyjno-informatycznego.
- współpracy międzynarodowej - miasto realizowało wiele inicjatyw z zakresu współpracy zagranicznej i współpracy z miastami partnerskimi np. udział mieszkańców i członków stowarzyszenia „Miasto bez granic” w warsztatach zumbi, zorganizowanych przy współudziale mieszkańców miasta partnerskiego Teltow oraz członków stowarzyszenia „Teltow ohne Grenzen”. Do zadań należało koordynowanie działań podejmowanych przez stowarzyszenia miast partnerskich, w tym: ustalanie harmonogramu spotkań, organizacja transportu dla wyjeżdżających delegacji, planowanie pobytu gości. Z kolei Stowarzyszenia „Miasto bez Granic” i „Towarzystwo Przyjaciół Żagania” oraz stowarzyszenia turystyczne czynnie uczestniczyły w spotkaniach z gośćmi oraz w wyjazdach na spotkania w miastach partnerskich.
- dostępu do lokali na prowadzenie działalności pożytku publicznego - w 2019 r. Miasto Żagań wspierało organizacje pozarządowe w opłatach za wynajem i koszty użytkowania lokali z zasobów miasta. Z tej formy pomocy z 2019 r. skorzystało 8 organizacji.
- Straż Miejska oraz Referat Obrony Cywilnej - prowadziły współpracę z organizacjami w zakresie bezpieczeństwa i organizacji imprez miejskich. Współpracę taką podjęto w PCK Zarządem Rejonowym Żagań, PZ Caritas, WOPR i Rejonowym Sztabem Ratownictwa Społecznego Krajowej Sieci Ratunkowej.

Współdziałanie miasta Żagań z organizacjami przebiega prawidłowo i służy jak najlepszemu zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą mieszkańcy. Działania podejmowane

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

w ramach programu współpracy przyczyniają się do budowania aktywnego partnerstwa pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dzięki wsparciu miasta liczne grupy beneficjentów mogą brać udział w wielu ciekawych inicjatywach oraz rozwijać swoje zainteresowania. Organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo aktywności społeczno - gospodarczej nowoczesnego demokratycznego państwa. Są znakomitą bazą dla rozwoju lokalnych społeczności, gdyż skupiają aktywnych i wrażliwych na sprawy społeczne danego środowiska.

Na terenie Żagania działa grupa sprawdzonych i doświadczonych organizacji pozarządowych. Ich przedstawiciele chętnie rozwijają swoją działalność, pomimo wielu organizacyjnych i finansowych ograniczeń. Dostrzegają potrzebę zwiększenia zakresu działania zarówno w obszarze społecznym, kulturalno - sportowym oraz działań na rzecz zdrowego stylu życia i ekologii oraz promocji walorów turystycznych miasta. Instytucjami, które wskazują jako ważne centra integracji oraz potencjalnego zwiększenia zaangażowania i współpracy są Żagański Pałac Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy oraz Muzeum Obozów Jenieckich.

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026 została przygotowana ankieta dla organizacji pozarządowych. Celem badania była ocena możliwości rozwoju, potencjału organizacji pozarządowych oraz perspektywa działania na rzecz mieszkańców Żagania. Ankieta została opracowana w wersji elektronicznej, przesłana została do organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Żagania i udostępniona została w serwisie informacyjnym Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu. Ankietowani zostali poproszeni m.in. o wskazanie, jakie działania dodatkowe przy wsparciu Samorządu mogłaby podjąć Państwa organizacja na rzecz otoczenia i społeczności Żagania? Zadane pytanie było pytaniem otwartym, poniżej zestawienie odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią.

- „Organizacja biblioteki związanej z zabytkami muzycznymi”,
- „Szkolenie dzieci w akademii piłkarskiej”,
- „Mamy nadzieję, że wszelkie działania przy wsparciu Samorządu będziemy mogli realizować na bieżąco. Zakres naszych działań jest tak szeroki, że przy realizacji większości inicjatyw (zgodnych z naszym Statutem), musimy mieć zgodę lokalnych władz”,
- „Utworzenie możliwie jak najszybciej placówki Regionalnej Izby, Muzeum Miasta Żagania, powstanie Izby Johanna Keplera, Żaganianin Roku 2020, Wystawy, działania promocyjne”,
- „Organizacja dużych wydarzeń kulturalnych jak: wspólne koncerty z innymi chórami, czy organizacja warsztatów muzycznych w skali ogólnokrajowej”,
- „Jesteśmy otwarci na propozycje z strony Miasta Żagań”,
- „Stworzenie miejsca rekreacji w bezpośrednim otoczeniu siedziby Stowarzyszenia; promowanie postaw prozdrowotnych i ekologicznych”,
- „Współpraca z miastami partnerskimi, wymiana doświadczeń w zakresie krajoznawstwa i turystyki kwalifikowanej np. poprzez organizację Turystycznego Forum Miast Bliźniaczych przy okazji np. dni Żagania”,
- „Utworzenie społecznej rady biznesu - jako organu doradczego”,
- „Zajęcia z samoobrony w różnych grupach społecznych”,
- „Różne: ale przede wszystkim edukacyjne i kulturalne”,
- „Organizacja turniej dzieci i odbojów propagowanie siatkówki, organizacja mitingów dla dzieci niezwiązanych”,
- „Rywalizacja sportowa”.

Jak wynika z zebranych danych organizacje pozarządowe są otwarte na współpracę z Samorządem i chętnie podejmą działania dodatkowe na rzecz otoczenia i społeczności Żagania.

3

Diagnoza sytuacji gospodarczej Żagania

Część 3. Diagnoza sytuacji gospodarczej Żagania.

Potencjał gospodarczy

Na stabilne funkcjonowanie miasta oraz jego perspektywy rozwojowe, niebagatelny wpływ posiadają uwarunkowania gospodarcze w postaci podmiotów gospodarczych, ich liczby, rodzaju, skali działania.

Żagańska gospodarka rozwija się pod względem innowacyjności procesów produkcyjnych oraz handlu.

3 144

podmioty gospodarki narodowej
zarejestrowane na terenie Żagania w 2020 r.
(wg rejestru REGON)

W polskiej gospodarce szczególną pozycję zajmuje mikroprzedsiębiorczość. Liczba najmniejszych podmiotów oraz ich udział w rynku krajowym stale rośnie. Nie inaczej wygląda to w Żaganiu, gdzie w 2019 r. podmioty zatrudniające do 9 osób stanowiły 96,7% podmiotów ogółem.

To właśnie głównie mikroprzedsiębiorstwa, firmy rodzinne zajmujące się handlem oraz działalnością usługową a także średnie przedsiębiorstwa notują największy udział oraz wzrost w sektorze przedsiębiorstw w Żaganiu. Największy spadek (16,3%) w Żaganiu notują przedsiębiorstwa małe zatrudniające do 50 osób.

Tabela 29. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Żaganiu wg klas wielkości.

L.p.	Wielkość (liczba zatrudnionych pracowników)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana w %
1.	Przedsiębiorstwa średnie (50-249)	21	22	24	24	24	24	14,3
2.	Przedsiębiorstwa małe (10-49)	92	94	95	86	81	77	-16,3
3.	Mikroprzedsiębiorstwa (0-9)	2998	2079	2955	2951	3017	3043	1,5
4.	Razem	3111	3095	3074	3061	3122	3144	1,1

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Na terenie Żagania nie funkcjonuje żaden duży podmiot gospodarczy, zatrudniający ponad 250 pracowników. Największe zakłady z sektora prywatnego zlokalizowane na terenie miasta deklarują zatrudnienie pomiędzy 59-249 pracowników, co pozwala na zaliczenie ich do średnich przedsiębiorstw. Największym pracodawcą w Żaganiu jest wojsko tj. 11 Lubuska Dywizja Kawalerii Pancерnej.

W strukturze gospodarczej Żagania, rozpatrywanej ze względu na przyporządkowanie przedsiębiorstw do poszczególnych sekcji PKD, dominują podmioty zgrupowane w sekcji G (handel hurtowy

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle), sekcji L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości) oraz sekcji F (budownictwo).

Tabela 30. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w Żaganiu.

Sekcja	Sekcja PKD 2019	2019	Zmiana od 2014 r. w %	2020
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo i rybactwo	29	0,4	31
B	Górnictwo i wydobywanie	1	0,0	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	184	-8,9	183
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	-28,6	4
E	Dostawa wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	-36,4	6
F	Budownictwo	483	29,5	483
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	731	-10,6	730
H	Transport i gospodarka magazynowa	182	-2,2	179
I	Działalność związana zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	87	-5,4	98
J	Informacja i komunikacja	54	22,7	57
K	Działalność finansowa i ubezpieczenia	62	-7,5	59
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	535	2,9	544
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	190	6,7	189
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	61	-14,1	64
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12	-7,7	12
P	Edukacja	96	-2,0	94
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	174	1,2	177
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	49	2,1	47
-	Pozostała działalność usługowa	1,1		
Ogółem		3122		

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Przemysł produkcyjny w Żaganiu to duża różnorodność branż, w której przeważają zakłady obróbki metali, włókiennicze oraz opakowań.

Jak przedstawia poniższa tabela w 2020 r. jako nowo zarejestrowany dominował sektor własnościowy prywatny nad sektorem publicznym.

Tabela 31. Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych w Żaganiu w 2020 r.

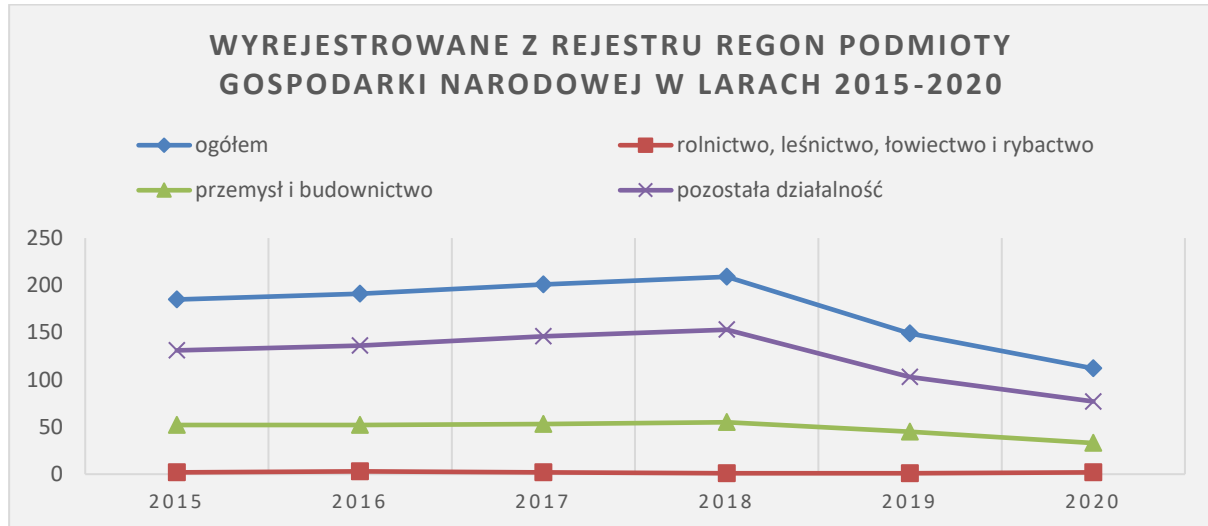
L.p.	Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych	2020
1.	podmioty gospodarki narodowej ogółem	141
2.	sektor publiczny - ogółem	6
3.	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	4
4.	sektor prywatny - ogółem	127
5.	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	112
6.	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	6

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Maleje ilość pojawiających się wyrejestrowań przedsiębiorstw, dzięki poprawiającym się warunkom do prowadzenia działalności i kondycji lokalnej gospodarki. Jest to zachęta dla nowych przedsiębiorców do zlokalizowania swojego biznesu na obszarze Żagania.

Wykres 14. Podmioty Gospodarki Narodowej w Żaganiu wyrejestrowane w rejestrze Regon w latach 2015-2020.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Potencjał gospodarczy Miasta podnoszą także dostępne na jego terenie obszary inwestycyjne tworzące Żagańską Strefę Gospodarczą (ŻSG), która powstała w 2003 r. zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego miasta. W skład ŻSG weszły tereny inwestycyjne:

- Teren inwestycyjny na ul. Asnyka (okolice ul. Asnyka i Św. Michała - posiadający bezpośredni wjazd na obwodnicę miejską (DK12) poprzez nową drogę wewnętrzną przeznaczony jest pod zabudowę usługowo-produkcyjną, dopuszcza się przeznaczenie magazynowo - składowe. Posiada dostęp do niezbędnych mediów: sieci elektroenergetycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej. Na terenie strefy działają przedsiębiorstwa takie jak Kietzmann Coatings Sp. z o.o. czy Firma Produkcyjna Bartex.
- Strefa Würtha (okolice ul. Chrobrego i R. Würtha) - przeznaczona jest pod działalność produkcyjną, składową, magazynową oraz pod zabudowę usługową dla celów komercyjnych. Sześć nieruchomości z terenu strefy zostało włączonych do Kostrzyńsko - Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na terenie strefy działa firma Dringenberg Polska Sp. z o.o.
- Teren inwestycyjny na ul. Węglowej w Żaganiu (w pobliżu drogi prowadzącej do autostrady A18 - ok. 10 km) Teren przeznaczony na usługi, rzemiosło lub budownictwo, leży bezpośrednio przy linii kolejowej i posiada dostęp do niezbędnych mediów.

Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych w Strefie Asnyka wynosi - 8,5 ha dostępnego terenu, w Strefie Würtha (ul. Chrobrego) - ok. 24 ha, a przy ul. Węglowej - 5,37 ha. To niezwykle istotny element wpływający na rozwój przedsiębiorczości, umożliwiający w przyszłości wzrost miejsc pracy oraz dynamiczny rozwój społeczno - gospodarczy.

Interesująca oferta inwestycyjna, dogodna lokalizacja oraz szereg innych korzyści dla inwestorów sprawiły, że w Żaganiu inwestuje coraz więcej firm, którym zależy na rozwoju oraz stałym doskonaleniu się. Lokalne firmy inwestują w rozwój i odbudowę. Do firm, które postawiły na Żagań należą m.in.:

- Grzegorz Buganik Firma Produkcyjna "Bartex"
- PROBET- DASAG Sp. z o.o.
- Dringenberg Polska Sp. z o.o.
- Zakład Wielobranżowy Galwanizernia Sp. z o.o.
- Kietzmann Coatings Sp. z o.o.
- VP Polska SP. z o.o.

Ulokowanie inwestycji na terenie Żagania przynosi dla inwestorów takie korzyści jak:

- walory lokalizacyjne - Żagań położony jest w pobliżu granic tj. 45 km od granicy niemieckiej i 80 km od granicy czeskiej,
- dostępność komunikacyjna - dobre połączenie drogowe z Berlinem i pobliskimi lotniskami, podobnie w kierunku Wrocławia i dalej Krakowa, gwarantują szybki dostęp do większych aglomeracji i ośrodków gospodarczo - biznesowych,
- zasoby aktywnej siły roboczej,
- sprzyjający klimat pod inwestycje (dobrze przygotowane tereny, ulgi podatkowe, obecność wojska, elastyczna polityka władz miasta itp.)

Wsparcie przedsiębiorczości w Żaganiu wspiera oddział Zachodniej Izby Przemysłowo - Handlowej. W ramach swoich działań organizacja zajmuje się tworzeniem dogodnych warunków do rozwoju gospodarczego, międzynarodowych kontaktów gospodarczych oraz wspierania inicjatyw firm zrzeszonych w ZIPH.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Współpracując z organami administracji rządowej i samorządowej, innymi organizacjami zainteresowanymi rozwojem gospodarki oraz z prywatnymi przedsiębiorstwami jednostkami samorządowymi, szkołami i uczelniami, aby wspólnie tworzyć rozwiązania edukacyjne i biznesowe, których celem jest wsparcie rozwoju gospodarki. ZIPH dąży do integracji środowiska na rzecz gospodarki opartej na wiedzy i społeczeństwie obywatelskim.

Celem wsparcia lokalnej przedsiębiorczości, istniejących podmiotów gospodarczych inwestujących na terenie miasta oraz pozyskanie nowych inwestorów w 2016 roku Rada Miasta Żagań podjęła dwie uchwały w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości:

- Uchwała nr XXVIII/94/2016 w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją na terenie miasta Żagań,
- Uchwała nr XXVIII/95/2016 w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy regionalnej na inwestycje początkowe dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Żagań - dotyczy zwolnienia z podatku od nieruchomości od gruntów, budynków lub ich części oraz budowli lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie miasta Żagań należących do przedsiębiorców, którzy zrealizowali inwestycję początkową na terenie miasta.

W ramach promowania przedsiębiorczości i zatrudnienia w Żaganiu prowadzony jest odrębny serwis internetowy - Invest Żagań, w którym na bieżąco udostępniane są informacje dla przedsiębiorców na temat spotkań, konferencji, webinarium, projektów i dofinansowaniach. Co ważne w mieście funkcjonuje wyspecjalizowana Instytucja Otoczenia Biznesu powołana do życia z inicjatywy samorządu - Żagańska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o.

W związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w 2020 r. Gmina Żagań o statusie miejskim, przygotowała pakiet wsparcia lokalnych przedsiębiorców, który obejmował m.in. niepobieranie opłat z tytułu najmu lokali niemieszkalnych i dzierżawy gruntów stanowiących jej własność, zwolnienie z opłaty targowej czy odroczenie terminu płatności podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych.

W 2020 r. podjęto współpracę z przedstawicielami armii amerykańskiej w kwestii możliwości udziału polskich firm w zamówieniach realizowanych przez rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki. Jednostki wojskowe są zainteresowane głównie usługami przewozu osób oraz mycia i odkażania pojazdów, zakupem wyposażenia kuchni i siłowni.

Przedsiębiorczość lokalna z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i podnoszenia poziomu życia mieszkańców Żagania ma kluczowe znaczenie. Mikroprzedsiębiorstwa w Żaganiu napotykają szereg barier i ograniczeń w rozwoju.

Najważniejszymi czynnikami hamującymi rozwój przedsiębiorczości lokalnej są: zbyt wysokie składki ZUS, wysokie podatki lokalne oraz zbyt rozbudowany i skomplikowany system podatkowy. Jedną z istotniejszych barier rozwoju jest również brak wykwalifikowanych pracowników oraz brak działań promujących lokalną gospodarkę ze strony lokalnych władz.

WNIOSKI

Dogodne warunki dla mikro i małych firm.

Ryzyko wystąpienia dalszych negatywnych zjawisk społecznych oraz załamania gospodarczego w związku z epidemią koronawirusa.

Zmiana mapy potrzeb i przyzwyczajeń mieszkańców, odegra znaczący wpływ na rozwój sektora usług.

WYZWANIA

Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki lokalnej.

Skuteczna promocja gospodarcza i inwestycyjna

Podnoszenie poziomu atrakcyjności miasta dla inwestorów.

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych przyczyni się do rozwoju gospodarczego miasta.

Wsparcie przedsiębiorców w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Wsparcie procesu profesjonalizacji działań lokalnych przedsiębiorstw oraz promocja ich produktów i usług.

Lokalny rynek pracy

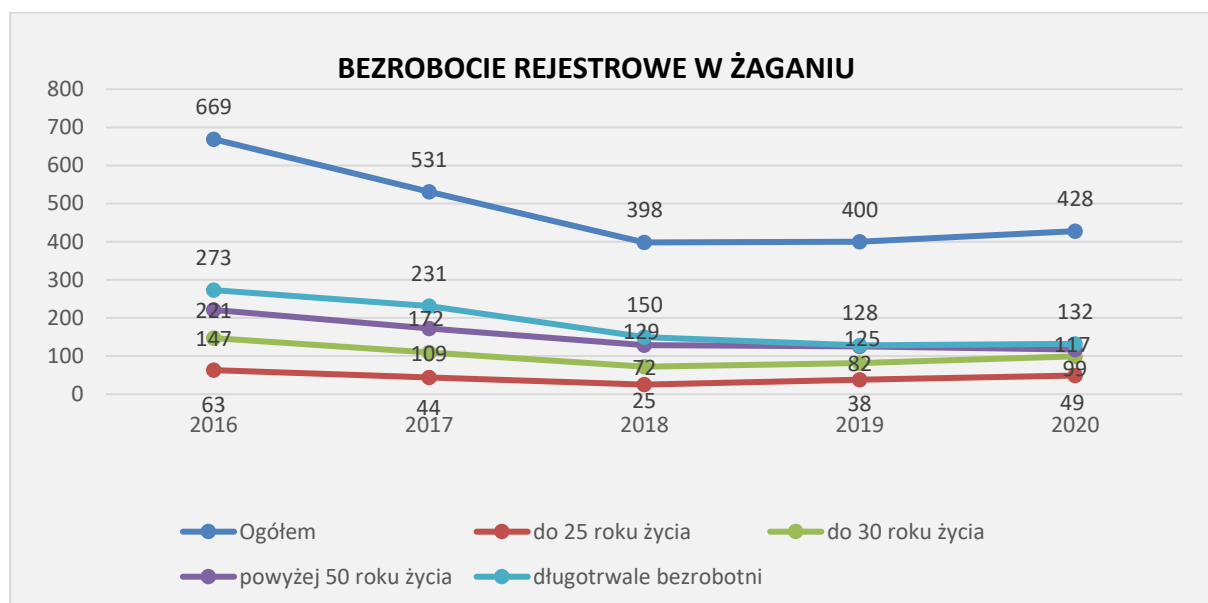
Rynek pracy jest niezwykle istotnym przejawem życia społeczno-gospodarczego danego miasta. Z jednej strony bowiem jest pochodną zachodzących procesów gospodarczych, z drugiej natomiast warunkuje w dużej mierze rozwój społeczny (np. miejsca pracy dają możliwość zarobkowania i zaspokajania przez mieszkańców różnego rodzaju potrzeb), jak również napędza rozwój gospodarki w dziedzinach istotnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb ludzi (np. branże czasu wolnego).

Sytuacja na rynku pracy w Żaganiu nie wiąże się ściśle z granicami administracyjnymi miasta. Lokalny rynek pracy z uwagi na dobrze rozwiniętą komunikację publiczną i sieć dróg, rozszerza się o pobliskie miasta położone o 30 - 50 km od miejsca lokalizacji potencjalnej inwestycji.

Ważnym atutem jest również bliska odległość od granicy z Niemcami oraz bliskość jednego z dwóch największych miast regionu lubuskiego - Zielonej Góry (ok. 50 km od Żagania), która jest miastem wojewódzkim i uniwersyteckim, a co za tym idzie posiadającym dużą liczbę osób o wyższych kwalifikacjach. Warto uwzględnić zróżnicowany przemysł lokalny stwarzający szansę do pozyskania odpowiednich fachowców z firm już funkcjonujących.

Pandemia COVID-19 i załamanie gospodarki w 2020 r. spowodowały wzrost bezrobocia mierzonego na poziomie 8,8% w powiecie żagańskim (1784 zarejestrowanych osób bezrobotnych) według danych za miesiąc październik 2020 r.

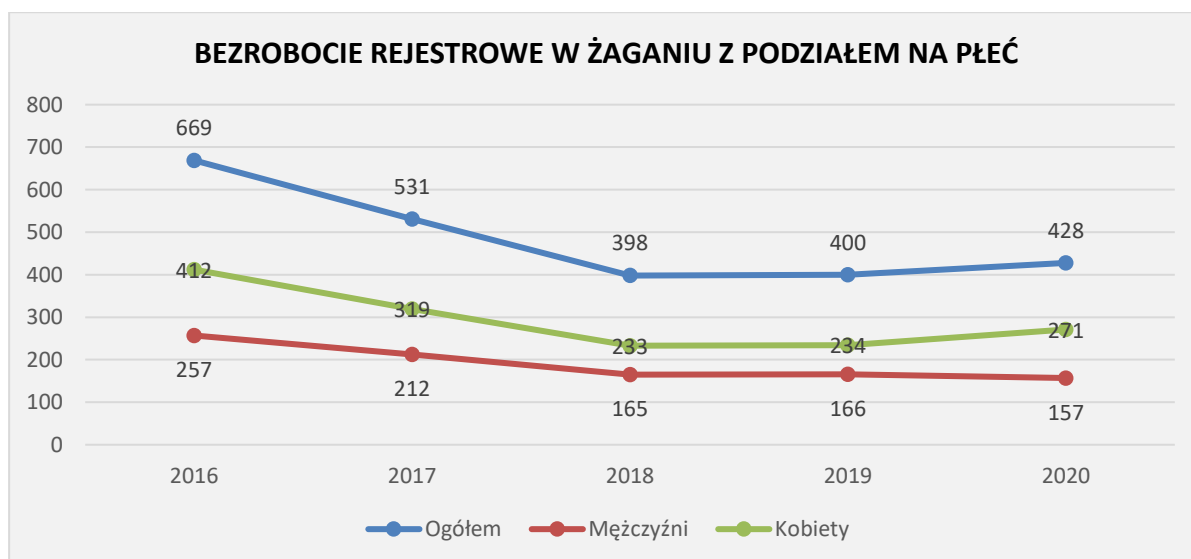
Wykres 15. Bezrobocie rejestrowe w Żaganiu.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

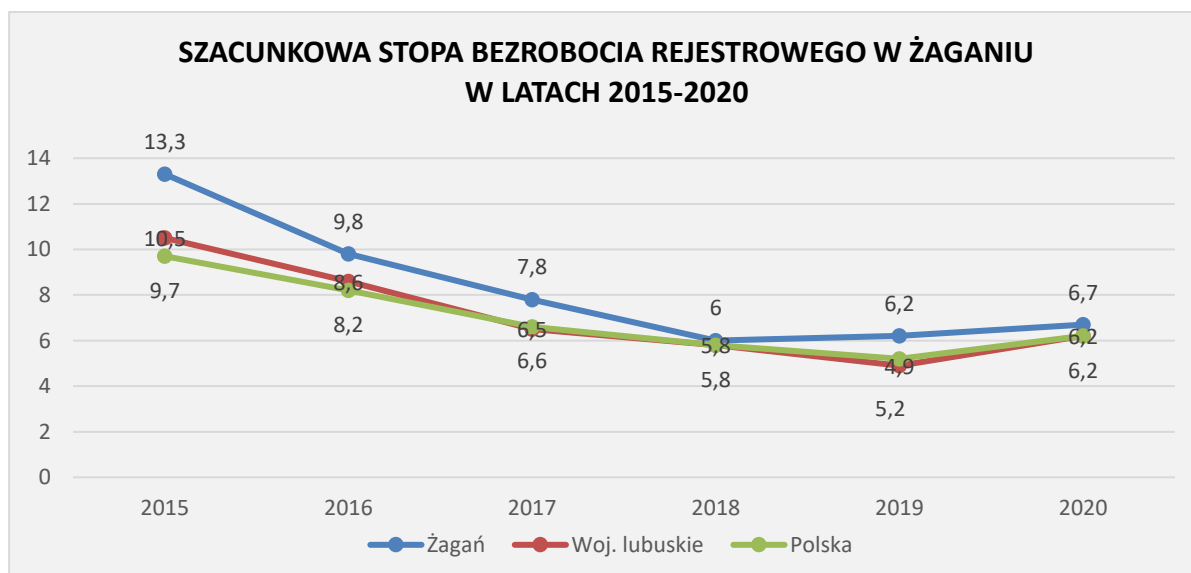
DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Wykres 16. Bezrobocie rejestrowe w Żaganiu z podziałem na płeć.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 17. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Żaganiu w latach 2015-2020.

Źródło: opracowanie własne - na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych GUS w latach 2015-2018 systematycznie następował spadek bezrobocia rejestrowanego w Żaganiu, w województwie lubuskim i całej Polsce. Od 2019 r. obserwuje się w Żaganiu wzrost bezrobotnych mieszkańców Żagania. Dane te przewyższają szacunkową stopę bezrobocia rejestrowego dla województwa i dla całego kraju, jednakże skala wzrostu jest mniejsza niż w porównywanych jednostkach.

Obecnie sytuacja na rynku pracy jest dynamiczna (w 2020 r. pandemia COVID - 19 spowodowała ponowny, lecz niewielki wzrost bezrobocia) i należy spodziewać się, że po opanowaniu sytuacji pandemicznej bezrobocie stopniowo będzie się zmniejszać. W dalszym ciągu jednak sytuacja na lokalnym rynku pracy będzie zależeć głównie od zarysowanych wcześniej negatywnych tendencji demograficznych: tj. pogarszającej się struktury wiekowej, zmniejszeniem się liczby mieszkańców oraz migracją osób młodych. Należy mieć na względzie potrzeby ludzi młodych, skłonnych do wyjazdów za granicę lub do nieodległych większych miast. Większe miasta posiadają konkurencyjną ofertę

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

dla osób młodych, oferując znacznie większe możliwości zarówno płacowe jak i edukacyjne czy spędzania wolnego czasu.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat zmieniła się sytuacja na rynku pracy w obszarze bezrobocia. Rynek pracy z rynku pracodawcy przekształcił się w rynek pracownika a lokalna i krajowa gospodarka odczuła brak rąk do pracy. Brak pracowników a także zmniejszanie się grupy osób zdolnych do pracy będzie skutkowało zmniejszeniem wpływów podatkowych do budżetu oraz zmianą potrzeb mieszkańców. Wyzwaniem pozostaje wciąż aktywizacja grup bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. długotrwale bezrobotnych, osób młodych i po 50 roku życia. Kategoria bezrobocia zmniejszyła swoją rolę w obszarze ekonomicznym, pozostaje nadal jednak wyzwaniem w obszarze społecznym (aktywizacja osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy).

Żagański rynek pracy zależny jest od poziomu rozwoju ekonomicznego miasta a zjawiskiem zauważalnym w mieście jest niedostatek atrakcyjnych ofert pracy. Szansą na poprawę sytuacji jest przyciągnięcie nowych inwestorów mogących zatrudnić kilkuset pracowników, gdyż praktycznie niemożliwe jest utworzenie tylu nowym miejsc pracy ze środków własnych samorządu. Żagań posiada odpowiednie warunki infrastrukturalne i tereny do przyjęcia nowych inwestorów.

WNIOSKI

Korzystna sytuacja w zakresie bezrobocia z jednoczesną aktywizacją zawodową osób.

Problemy rozwojowe lokalnego rynku pracy związane ze zmianami demograficznym.

WYZWANIA

Łagodzenie skutków gospodarczych związanych z epidemią koronawirusa i wypracowanie mechanizmów reagowania na podobne wydarzenia w przyszłości.

Wsparcie dla tworzenia nowych i atrakcyjnych miejsc pracy na terenie Żagania.

Bieżące monitorowanie sytuacji na rynku pracy z wdrażaniem odpowiednich mechanizmów.

Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych, w tym absolwentów szkół, poprzez organizowanie zajęć kursów, praktyk i szkoleń u lokalnych pracodawców pod kątem zatrzymania ich na lokalnym rynku pracy.

4

Diagnoza środowiskowa Miasta Żagań

Część 4. Diagnoza środowiskowa Miasta Żagań.

Środowisko naturalne, fauna i flora

Rozległe obszary leśne w Żaganiu warunkują występowanie różnych gatunków zwierząt. Środowisko leśne zamieszkują największe ssaki - dziki, jelenie, borsuki, lisy, kuny. W Borach Dolnośląskich spotkać można również daniela.

Z ptaków objętych ścisłą ochroną występujących na tym obszarze należy wymienić cietrzewie, których populacja na przełomie ostatniego stulecia znacznie się zmniejszyła - z ponad kilkuset gatunków do około dwudziestu.

Z gadów i płazów spotyka się gatunek pod ścisłą ochroną prawną - żmiję zygzakowatą. Na obszarach leśnych występują również inne gatunki zwierząt objętych ochroną ścisłą, tj. kukułki, dzięcioły, puszczyki, pustułki, myszołowy, zimorodki oraz wiewiórki pospolite. Lasy typu łęgowego stanowią ostoję ptactwa, zajęcy i saren, zwłaszcza w okresie letnim. Rzeki i okoliczne lasy są obszarami łęgowymi ptaków wodnych, m.in. perkoza i nurogęsi - gatunków objętych ochroną ścisłą. Ponadto występują inne gatunki zwierząt objęte ścisłą ochroną prawną: jeż i jaszczurka zwinka.

Występują również gatunki objęte ochroną częściową, m.in. kret, mysz polna, mysz zaroślowa. Nie stwierdzono występowania innych gatunków objętych ochroną.

Na obszarze zainwestowanym walory faunistyczne zostały zachowane fragmentarycznie. W Żaganiu występują nieliczne gatunki pospolite związane z siedliskami ludzkimi. Charakteryzują się one umiejętnością dostosowania do silnie przekształconych ekosystemów i często szeroką tolerancją ekologiczną na różne czynniki środowiskowe.

Szata roślinna występująca na terenie Żagania charakteryzuje się układem strefowym, związanym z formą morfogenetyczną i aktualnym sposobem użytkowania. Można tu wyróżnić następujące strefy roślinności:

- strefa roślinności terenów leśnych, charakteryzująca się dominacją wśród drzewostanu sosną, która spotykana jest we wszystkich borowych typach lasu;
- strefa roślinności przydomowej, reprezentowana przez nasadzenia sadowniczo warzywne i ozdobne;
- strefa roślinności nieużytków rolnych, reprezentowana przede wszystkim przez roślinność stepową odłogów, łąk i terenów zakrzewionych;
- strefa wiekowego drzewostanu położona w dolinie rzeki Czernej, reprezentowanego przez dęby, klony, olszę czarną, wierzbę i inne gatunki, z roślinnością wodnolubną w niższych partiach doliny - tatarakiem, lilią wodną, trzciną;
- strefa drzewostanu tak zwanej „skarpy bobrzańskiej”, stanowiąca lasy glebochronne (przeciwdziałające erozji gleby), reprezentowana głównie przez wiekowy drzewostan sosnowy;
- strefa zieleni obszarów parkowych, w której występują wiąz szypułkowy, lipa drobnolistna, klon, jawor, daglezwia zielona, tulipanowiec amerykański, platan klonolistny, miłorząb dwukłapowy, dereń jadalny, grab pospolity, głóg szkarłatny, żywotnik olbrzymi, magnolia, dąb szypułkowy, buk zwyczajny;
- strefa zieleni ogrodów działkowych;
- strefa zieleni urządzonej terenów rekreacyjnych i terenów wokół obiektów usługowych;
- strefa zieleni nieurządzonej stanowiącej obudowę biologiczną rzeki Bóbr, reprezentowana przez gatunki takie jak dąb, wierzba, topola biała, olsza czarna wraz z roślinnością wodnolubną.

Na szczególną uwagę zasługują gatunki objęte ścisłą ochroną, których występowanie zostało potwierdzone w Parku Pałacowym. Są to przyłasczka pospolita i cis pospolity. Ponadto do gatunków

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

występujących na terenie miasta objętych ochroną częściową należy zaliczyć kruszynę i bluszcz pospolity.

Znaczącą rolę przyrodniczą, ekologiczną i krajobrazową stanowi zieleń urządzana, która obejmuje stosunkowo duży procent powierzchni terenu miasta. Mowa tu przede wszystkim o zieleni parkowej. Niemniej jednak pozostałe skupiska zieleni w postaci zieleni cmentarnej, przydrożnej, ogrodów działkowych i przydomowych również mają duże znaczenie. Na w/w terenach często można spotkać gatunki obce.

Najmniej atrakcyjne ze względów przyrodniczych, a tym samym najuboższe florystycznie, tereny położone są w centralnej części miasta oraz w dzielnicy osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych. Występują tu głównie rośliny obce i synantropijne.

W granicach administracyjnych miasta Żagań znajdują się dwa Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK): Dolina Bobru oraz Bory Dolnośląskie.

Obszar chronionego krajobrazu Dolina Bobru (241.0 ha) obejmuje północne i wschodnie krańce miasta. Został on wyznaczony ze względu na mało zniekształcone środowisko przyrodnicze zachowujące zdolność równowagi biologicznej. Działalność gospodarcza na obszarach chronionego krajobrazu podlega niewielkim ograniczeniom, polegającym na zakazie lokalizowania obiektów uciążliwych dla środowiska i stosowania niszczących form użytkowania przyrody, wynikającym z przepisów odrębnych.

Obszar chronionego krajobrazu Bory Dolnośląskie (222.0 ha), który swym zakresem obejmuje południowo-zachodnią część miasta, utworzono ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach oraz w celu zapewnienia korytarzy ekologicznych.

Na terenie miasta, a dokładnie na jego krańcach północnych i południowo - wschodnich, zlokalizowane są dwa obszary Natura 2000.

W północnej części miasta jest to obszar **PLH080068 Dolina Dolnego Bobru** (35.0 ha, wyznaczony ze względu na duże znaczenie dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego doliny rzeki Bóbr). Łącznie stwierdzono tu 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Na tym obszarze znajdują się także ważne stanowiska trzepli zielonej, jelonka rogacza, a także bobra europejskiego. Ostoja ma duże znaczenie dla ochronykozy złotawej. Zgodnie z ustaleniami opracowywanego mpzp pozostanie niezmieniony korytarz ekologiczny w postaci wolnych od zabudowy terenów wzdłuż rzeki Czarna Wielka.

Drugim obszarem Natura 2000 jest **PLH080046 Małomickie Łęgi** (90.0 ha). Stanowi on ostoję siedliskową, obejmującą dolinę środkowego biegu rzeki Bóbr na odcinku od miasta Szprotawa do południowo-wschodnich granic miasta Żagania. Na tym odcinku rzeka Bóbr w znacznym stopniu zachowała swój naturalny charakter. W ostoi zarejestrowano 7 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Na terenie miasta Żagań objęto ochroną w formie pomników przyrody 3 obiekty (drzewa):

Tabela 32. Pomniki przyrody objęte ochroną na terenie Żagania.

L.p.	Nazwa	Obwód	Wysokość	Nr działki
1.	Sosna czarna	210	15	796
2.	Buk zwyczajny (odmiana purpurowa)	427	26	796
3.	Dąb szypułkowy	449	30	3909
4.	Dąb szypułkowy	500	28	2447
5.	Dąb szypułkowy	425	28	2447

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Gmina Żagań o statusie miejskim nie posiada statusu uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych.

Podsumowanie

W ramach polityki kształtowania zieleni i środowiska przyrodniczego dla obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, należy dążyć do:

- zachowania komponentów środowiska naturalnego będących celem ochrony Natura 2000,
- utrzymania unikatowych w skali miasta ekosystemów leśnych, wodnych i łąkowych, zachowania różnorodności ekosystemów i wyjątkowo cennych krajobrazów,
- ustalenia priorytetu dla ochrony przyrody i krajobrazu przed zaspokajaniem potrzeby rekreacji i wypoczynku,
- prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej z uwzględnieniem przebiegu tras pieszo - rowerowych, miejsc rekreacji i odpoczynku,
- tworzenia ścieżek przyrodniczo - edukacyjnych,
- wprowadzania zagospodarowania (m.in. wyposażenie w urządzenia rekreacyjne, wprowadzenie nowych form zieleni) nienaruszającego funkcjonowania ekosystemów leśnych, wodnych, łąkowych i innych podlegających ochronie oraz przebiegu korytarzy ekologicznych,
- zagospodarowania rekreacyjno - sportowego poza cennymi przyrodniczo siedliskami i miejscami występowania chronionych gatunków,
- ograniczania wprowadzania nowej zabudowy,
- niewprowadzania gatunków obcych, szczególnie gatunków inwazyjnych,
- zachowania jak największej liczby drzew, w szczególności wiekowych okazów dendroflory.

W ramach polityki ochrony środowiska należy dążyć do:

- obniżenia negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez:
 - stosowanie ekologicznych paliw do celów grzewczych,
 - tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych,
 - wykorzystywania alternatywnych źródeł ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.),
 - tworzenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
 - poprawę stanu dróg w celu redukcji spalin,
 - tworzenie naturalnych barier w postaci zieleni izolacyjnej, szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem poprzez:
 - odpowiednią gospodarkę ściekową w tym bieżącą konserwację i modernizację systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
 - likwidację nielegalnych zrzutów ścieków do rzek,
 - edukację ekologiczną w tym stworzenie świadomości konieczności oszczędzania wody, promowanie wykorzystania dostępnych zasobów czystych wód powierzchniowych w procesach niewymagających wód podziemnych (np. hydrotransport, prace porządkowe, podlewanie zieleni),
 - zachowania zieleni łąkowej wzdłuż linii brzegowej rzek,
 - w miarę możliwości nieingerowanie w istniejące koryta rzek i ich brzegi.
- ochrony gleb przed ich degradacją poprzez:
 - stosowanie kompleksowej gospodarki ściekowej,
 - przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
 - przeciwdziałanie erozji gleb,

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- zmniejszenia uciążliwości dla mieszkańców wywołanych hałasem poprzez:
 - wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom,
 - wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego oraz budowa obwodnicy południowo - zachodniej,
 - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającej płynność jazdy,
 - poprawę stanu nawierzchni ulic,
 - rozbudowę ścieżek rowerowych,
 - zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
 - właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
 - działania ograniczające hałas przemysłowy, zwłaszcza przez obowiązek wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej;
- ograniczenia negatywnego wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców poprzez dotrzymanie obowiązujących norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jonizującego i niejonizującego.

Stan i ochrona środowiska

Stan środowiska na obszarze miasta Żagań kształtuje się na poziomie dopuszczalnym. Głównymi komponentami środowiska narażonymi na zanieczyszczenia jest powietrze i gleba.

Znacznym zagrożeniem jest występowanie tzw. niskiej emisji. Ogrzewanie za pomocą pomp ciepła czy kolektorów słonecznych stanowi niewielki procent stosowanych rozwiązań, mimo coraz większego zainteresowania tematem alternatywnych źródeł energii. Wobec powyższego stężenie zanieczyszczeń gazowych (m.in. dwutlenku węgla, dwutlenku siarki) oraz pyłów powstających podczas procesów spalania uwalnianych do powietrza jest relatywnie duże.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza należałoby:

- stosować ekologiczne paliwa do celów grzewczych (energia elektryczna, gaz, oleje opałowe, itp.),
- tworzyć lokalne sieci ciepłownicze i podłączać do nich budynki z przestarzałymi kotłowniami i piecami węglowymi,
- wprowadzać alternatywne, ekologiczne systemy wytwarzania ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, itd.),
- poprawiać stan techniczny dróg w celu zmniejszenia emisji spalin,
- prowadzić akcję edukacyjną i informacyjną dla mieszkańców miasta o aktualnych, korzystnych dla środowiska systemach spalania paliw,
- tworzyć naturalne bariery izolacyjne (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- kształtować proekologiczne wzorce,
- promować i zwiększać atrakcyjność zbiorowych i proekologicznych środków transportu.

W celu obniżenia wpływu emisji zanieczyszczeń do gleby należałoby:

- w dalszym stopniu rozwijać scentralizowany system gospodarki wodno-ściekowej,
- właściwie składować i zagospodarowywać odpady komunalne i przemysłowe, w tym zapobiegać występowaniu dzikich wysypisk.

W celu ochrony środowiska akustycznego należałoby:

- wprowadzić konieczne zmiany w inżynierii ruchu drogowego, w tym budowę obwodnicy południowo - zachodniej,
- poprawić organizację ruchu (ułatwiająca płynność jazdy),
- poprawić stan nawierzchni ulic,
- rozbudować ścieżki rowerowe,
- zwiększyć ilość izolacyjnych pasów zieleni,
- właściwie kształtować linię zabudowy i bryły powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
- wprowadzić działania ograniczające hałas przemysłowy, w tym zwłaszcza przez obowiązek wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej.

W ramach ochrony klimatu akustycznego zagospodarowanie obszarów narażonych na uciążliwość akustyczną powinno odbywać się w sposób minimalizujący zasięg i wpływ negatywnego oddziaływania zabudowy niewrażliwej na hałas.

Ponadto w Żaganiu występuje zagrożenie chemiczne, które stwarzają budynki produkcyjne w zakładach, które posiadają toksyczne środki przemysłowe (TSP) oraz urządzenia ciśnieniowe. Na terenie miasta Żagań rozpoznano 21 toksycznych środków przemysłowych, które występują

w zróżnicowanych ilościach: m.in. propan-butan, acetylen, wodorotlenek sodu, kwas mrówkowy, podsiarczyn sodowy, kwas octowy, woda amoniakalna, kwas solny, kwas siarkowy, kwas azotowy, kwas borowy. Zagrożenia ekologiczne są ściśle związane z występowaniem zagrożeń chemicznych zarówno w warunkach stacjonarnych jak i w transporcie. Zagrożenia ekologiczne stwarzają także liczne zakłady pracy odprowadzające ścieki i odpady technologiczne.

Głównym jednak czynnikiem wpływającym negatywnie na jego stan jest tzw. niska emisja, wynikająca głównie z tradycyjnego sposobu ogrzewania w postaci pieców na paliwo stałe. Rozwój nowej zabudowy musiałby zatem następować przy założeniu ograniczania niskiej emisji, jak również rozwój strefy przemysłowej winien uwzględniać możliwe zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem środowiska. Ponadto warunkiem zachowania odpowiednich standardów środowiskowych jest odpowiednia gospodarka wodno-ściekowa, w tym wyposażenie projektowanych obiektów w instalacje wodno-kanalizacyjne, co zabezpieczy rejon przed niekontrolowanym rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń, w tym niesformalizowanym zrzutem ścieków.

Ponadto jednym z zagrożonych komponentów środowiska, na który powinno się zwracać szczególną uwagę przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, jest klimat akustyczny. Jego stan ma znaczący wpływ na warunki życia mieszkańców, w tym również zdrowia.

W planach miejscowych należy zapewnić utrzymanie standardów środowiska we wszystkich aspektach, poprzez wprowadzenie wymogu utrzymania poziomu emisji substancji (wprowadzonych bezpośrednio lub pośrednio w wyniku działalności człowieka do wód, powietrza, gleby lub ziemi) oraz emisji energii (takich jak: hałas, wibracje, gazy, pyły, substancje złośliwe, ścieki, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne) na poziomie nie wyższym niż określony w przepisach wydanych na podstawie obowiązujących ustaw.

Gospodarka odpadami

Zasady funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi określa „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Żagań o statusie miejskim” - Uchwała nr XXV/80/2020 Rady Miasta Żagań z dnia 29 grudnia 2020 r.

Częstotliwość wywozu odpadów komunalnych z terenu miasta Żagań jest dostosowana do zapisów powyższego regulaminu.

Na terenie Miasta Żagań prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, w ramach której wydzielane są następujące frakcje odpadów:

- papier,
- tworzywa sztuczne i metale,
- szkło i odpady opakowaniowe ze szkła,
- opakowania wielomateriałowe,
- zużyte baterie i akumulatory,
- przeterminowane leki,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte opony,
- odpady wielkogabarytowe np. meble,
- bioodpady,
- odpady budowlane i rozbiórkowe.

W 2020 roku systemem gospodarowania odpadami objęto: 20 472 osób, zebrano 2 589 deklaracji. Od stycznia 2020 roku wszyscy Mieszkańcy składający deklarację zostali objęci systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Tabela 33. Ilość odpadów zebranych w Żaganiu w 2020 r.

L.p.	Rodzaj odpadów - stan na dzień 31.12.2020 r.	Masa odpadów (mg)
1.	niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	5561,18
2.	odpady odebrane od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych oraz odpady zebrane w PSZOK	4 793,701
3.	odpady segregowane zebrane w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)	813,351
4.	odpady komunalne zebrane przez podmioty zbierające w 2020 roku, stanowiących frakcje odpadów komunalnych	363,3588

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy m. Żagań oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno - biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych:

- 1) Ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (kod odpadu 20 03 01) odebrana z terenu miasta Żagań - 5561,18 Mg,
- 2) Ilość bioodpadów stanowiących odpady komunalne (kod odpadu 20 02 01) - 1091,32 Mg,
- 3) Odpady wysegregowane w RIPOK z odpadów o kodzie 20 03 01:
 - opakowania z papieru i tektury (kod odpadu 15 01 01) - 5,42 Mg
 - opakowania z tworzyw sztucznych (kod odpadu 15 01 02) - 6,89Mg
 - opakowania z metali (kod odpadu 15 01 04) - 75,85 Mg

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- opakowania wielomateriałowe (kod odpadu 15 01 05) - 8,97 Mg
- opakowania ze szkła (kod odpadu 15 01 07) - 105,19 Mg
- zmieszane odpady z betonu, gruz ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 (kod odpadu 17 01 07) - 85,9 Mg
- papier i tektura (kod odpadu 19 12 01) - 82,15 Mg,
- szkło (kod odpadu 19 12 05 - wytw. z masy odpadów o kodzie 19 12 12) - 114,72 Mg.

Realizując obowiązki wynikające z ustawy o utrzymaniu porządku i czystości oraz regulaminu o utrzymaniu czystości w gminie m. Żagań realizowano prace polegające na likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci. W 2020 r. zlikwidowano ok. 50 nielegalnych wysypisk śmieci, z których zebrano kilkadziesiąt ton odpadów. W ramach gospodarowania odpadami komunalnymi zebrano łącznie 10 354,88 Mg odpadów.

Na terenie miasta Żagań znajdują się 3 czynne elektrownie wodne:

- Elektrownia Wodna Żagań I - należy do Zespołu Elektrowni Wodnych Dychów S.A. (ul. Żelazna 2a),
- Elektrownia Wodna Żagań II na rzece Bóbr,
- Elektrownia wodna na rzece Czarna Wielka.

Ochrona powietrza i niska emisja

W Żaganiu nie ma stacji pomiarowych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ostatnie pomiary były wykonane w 2009 r. na mobilnej stacji na ul. Przyjaciół Żołnierza w Żaganiu w zakresie poziomu tlenku azotu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu oraz pyłu zawieszonego PM10. Jedynie w stosunku do pyłu zawieszonego PM10 występowały czasowe nieznaczne przekroczenia w miesiącach zimowych, pozostałe pomiary mieściły się w dopuszczalnych normach. W celu monitorowania stanu zanieczyszczenia powietrza na terenie miasta zamontowane zostały czujniki pomiarowe pyłów PM10, PM2,5, PM1, które funkcjonują w ramach systemu obsługiwanego przez prywatną spółkę. W miesiącach zimowych czujniki te odnotowują przekroczenia dopuszczalnych norm powyższych pyłów.

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Polsce (powstania smogu) jest „niska emisja”, czyli spaliny pochodzące z kotłów na paliwa stałe w gospodarstwach domowych, niewielkich kotłowniach i firmach, a także zanieczyszczenia wynikające z komunikacji.

Chcąc ograniczyć i zminimalizować poziom zanieczyszczenia powietrza należy wykorzystywać do ogrzewania ekologiczne źródło ogrzewania jakim jest gaz ziemny. Gaz ziemny to najbardziej ekologiczne źródło, które nie emituje dwutlenku siarki, sadzy oraz pyłów. To właśnie gaz ziemny jest w Żaganiu podstawowym, indywidualnym źródłem ogrzewania budynków mieszkalnych, podczas gdy stopniowo zmniejsza się ilość domostw ogrzewanych węglem - obecnie już tylko ok. 35%, co w dalszym ciągu oznacza ponad 3000 źródeł niskiej emisji.

Na terenie miasta istnieją ciepłownie firmy ECO zasilające systemowo energią ciepłą ok. 210 budynków, w tym budynki publiczne i osiedla mieszkaniowe. Ciepłownia jest również opalana węglem przez co staje głównym źródłem wytwarzającym zanieczyszczenia.

W 2020 roku podjęto decyzję inwestycyjną o budowie źródła wysokosprawnej kogeneracji przy ul. Konopnickiej 18a. Rozwiązanie to pozwoli na lokalne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo - gazowych do atmosfery, w tym m.in. pyłów emitowanych w okresie zimowym o około 30% i aż do 100% w okresie letnim a także zmniejszenie emisji CO₂ o 12,7 ton rocznie. Inwestycja pozwoli zredukować zanieczyszczenia powietrza jednak w dalszym ciągu, będzie funkcjonować duże źródło niskiej emisji na terenie miasta.

Na terenie gminy funkcjonuje program wsparcia do wymiany źródeł ciepła Uchwała Nr XXX/125/2021 z dnia 30 kwietnia 2021 roku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na wsparcie finansowania kosztów inwestycji zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego związanych z celami grzewczymi obiektów mieszkalnych położonych na terenie Gminy Żagań o statusie miejskim.

Ze środków własnych, w wyniku realizacji projektu pt. „Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenie miasta Żagań” w 2020 roku wymieniono 199 kotłów/pieców/urządzeń grzewczych. Spośród 20 budynków publicznych w Żaganiu termomodernizacji poddano 7 i w jednym przypadku zastosowano dodatkowo źródło energii odnawialnej. Spośród 20 mieszkalnych budynków komunalnych termomodernizacji nie został poddany żaden obiekt.

Miasto Żagań w celu zapobiegania w negatywnym skutkiem zarówno zdrowotnym, jak i środowiskowym realizuje politykę zmniejszania niskiej emisji korzystając ze środków Unii Europejskiej m.in. przez udział w projekcie dot. wymiany kotłów węglowych na ekologiczne w 2020 r. wymieniono 101 kotłów.

WNIOSKI

Walory przyrodniczo-krajobrazowe Żagania (obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, różnorodność siedliskowa).

Zagrożenie związane z klęskami żywiołowymi.

Powstawanie wielu niekorzystnych zjawisk związanych z zanieczyszczeniem środowiska (np. smog, kwaśne deszcze), mających wpływ na cały ekosystem i prowadzących do jego nieodwracalnych zmian.

Wzrost kosztów gospodarowania odpadami i zagrożenia związane z nieefektywnym systemem odbioru i utylizacji śmieci (m.in. powstawanie dzikich wysypisk śmieci).

WYZWANIA

Dalsze podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Żagania i współpraca z innymi podmiotami w tym zakresie.

Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości powietrza (dalsze eliminowanie nieekologicznych źródeł ciepła), nowe nasadzenia drzewostanu.

Podjęmowanie działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków klęsk żywiołowych.

Rozwój ekologicznych środków transportu, elektromobilności, transportu niskoemisyjnego i intermodalnego.

Zagospodarowanie przestrzeni w oparciu o zrównoważoną ekologię.

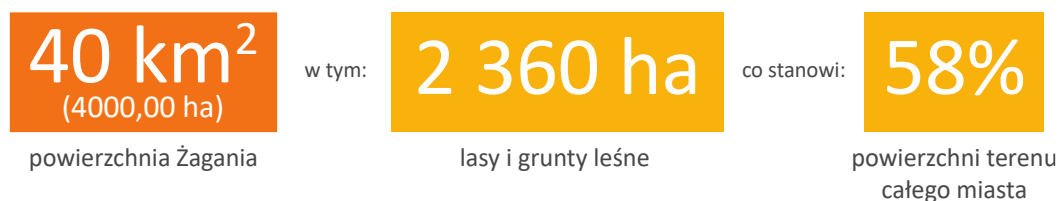

5

Diagnoza sytuacji przestrzennej Miasta Żagań

Część 5. Diagnoza sytuacji przestrzennej Miasta Żagań.

Zagospodarowanie przestrzenne

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę, w tym rodzaj i powierzchnię terenów w mieście.

Tabela 34. Rodzaj i powierzchnia terenów w Żaganiu.

L.p.	Rodzaj terenu	Powierzchnia (ha)
1.	Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem w tym:	874
2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej	210
3.	Tereny przemysłowe ogółem	59
4.	Inne tereny zabudowane	165
5.	Tereny zurbanizowane niezabudowane	87
6.	Tereny rekreacji i wypoczynku	52
7.	Tereny komunikacyjne (drogi)	177
8.	Tereny komunikacyjne (kolejowe)	124
9.	Użytki rolne	565
10.	Grunty pod wodami	133
11.	Tereny różne	91
12.	Nieużytki	24
13.	Użytki kopalne	4

Źródło: Urząd Miasta Żagań - ewidencja gruntów.

W granicach administracyjnych miasta można wyróżnić następujące tereny istniejącego zagospodarowania:

- tereny zabudowy jednorodzinnej,
- tereny zabudowy wielorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej,
- tereny zabudowy śródmiejskiej - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z usługami, w tym usługami użyteczności publicznej, zlokalizowanych na obszarze śródmieścia,
- usługi i handel - tereny zabudowy i zagospodarowania związanego z usługami konsumpcyjnymi tj. tereny (budynki): handlu, usług, gastronomii, biur, usług różnych (w tym rzemiosło nieprodukcyjne), usług artystycznych i rozrywkowych, stacji urządzeń nadawczych,

stacji radiowych, centrali telekomunikacyjnych, usług pocztowych, zamieszkiwania zbiorowego, itp. z wykluczeniem terenów (budynków), obiektów i urządzeń przemysłu lekkiego, spożywczego, budowlanego, warsztatów, hal produkcyjnych, tartaków wraz z funkcjami towarzyszącymi, terenów (budynków), obiektów i urządzeń usług związanych z produkcją wraz z funkcjami towarzyszącymi,

- usługi użyteczności publicznej - tereny zabudowy i zagospodarowania związanego z usługami ogólnospołecznymi tj. tereny (budynki) żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych i ponad podstawowych (publicznych i niepublicznych) oraz szkolnictwa specjalnego i ośrodków kształcenia, szkół wyższych, szpitali, ośrodków rehabilitacji, opieki społecznej, domów opieki, przychodni, lecznic, gabinetów lekarskich, władz i administracji samorządowej, gospodarczej, finansowej, sądów, prokuratury, urzędów różnych, usług państwowej i ochotniczej straży pożarnej, organizacji służb publicznych (np. policji itp.), kościołów, kaplic (miejsc kultu), budynków parafialnych związanych z kultem religijnym (z wyłączeniem cmentarzy) wraz z funkcjami towarzyszącymi, a także domów kultury, muzeów, bibliotek, archiwów,
- usługi obsługi komunikacji - tereny zabudowy i zagospodarowania związanego z usługami i obsługą komunikacji oraz transportu drogowego tj. tereny (budynki) stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, warsztatów samochodowych, usług transportowych, zespołów parkingów, garaży, obiektów i urządzeń komunikacji miejskiej, zajezdni, baz transportowych, logistyki wraz z obiektami towarzyszącymi itp.,
- obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- usługi sportu, rekreacji i turystyki,
- tereny zieleni publicznej,
- cmentarze,
- tereny ogródków działkowych,
- tereny lasów i zadrzewień,
- tereny zieleni nieurządzonej,
- tereny wód powierzchniowych,
- tereny produkcyjno - usługowe,
- teren muzeum obozów jenieckich,
- tereny rolne,
- tereny dróg,
- tereny infrastruktury technicznej - gazociąg,
- tereny infrastruktury technicznej - sieci elektroenergetyczne,
- tereny infrastruktury technicznej - sieć wodociągowa,
- tereny infrastruktury technicznej - sieć kanalizacyjna,
- tereny infrastruktury technicznej - elektrociepłownie.

Na rozwój przestrzenny Miasta Żagań bez wątpienia miała wpływ historia miasta. Rzeka była głównym czynnikiem determinującym początki osadnictwa, w późniejszym okresie wpływającym na układ przestrzenny miasta. Historyczne miasto rozwinęło się na prawym brzegu rzeki Bóbr.

Stopniowo, w późniejszym okresie rozwój miasta postępował wzdłuż lewego brzegu Bobru, w kierunku południowo - zachodnim, gdzie ulokowała się dzielnica przemysłowa.

Ponadto decyzja o włączeniu dwóch wsi Kolonii Laski i Moczynia w granice administracyjne miała wpływ na dzisiejszy jego kształt. Głównymi determinantami a zarazem ograniczeniami rozwoju były rzeki Bóbr i Czarna Wielka, tereny zalewowe, tereny leśne, tereny zamknięte oraz obszary chronione ze względu na cenne walory przyrodnicze.

W strukturze funkcjonalno - przestrzennej miasta wyróżniają się w szczególności:

- zespół zabudowy śródmiejskiej położony na lewym brzegu rzeki Bóbr, charakteryzujący się zwartą zabudową, w dużej mierze historyczną wraz z obszarem obejmującym Barokowy Zespół Pałacowo-Parkowy. Historyczny układ przestrzenny został znacznie zniszczony w czasie II wojny światowej. Straty dotyczą głównie architektury mieszkalnej. Szkody wyrządzone zostały w zespole stylowej zabudowy oraz pierwotnego rozplanowania miasta. Elementem dysharmonizującym przestrzeń na tym obszarze są powstałe po wojnie, zunifikowane wielkopłytkowe budynki wypełniające blisko połowę staromiejskiej przestrzeni mieszkalnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w której dominuje zabudowa wielkopłytkowa, zrealizowana w latach 70-tych XX w., (osiedle XXX-lecia) i w latach 90-tych (Bema);
- zespoły zabudowy usługowej, produkcyjnej, baz i składów wraz z towarzyszącą zabudową mieszkalną położone na północny – zachód (ul. Fabryczna), południowy - zachód (ul. Dworcowa) oraz wschód (ul. Kożuchowska) od Starego Miasta;
- tereny jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej położonej w południowo - zachodniej (Kolonja Laski), południowo - wschodniej (Osiedle Moczyń) i północnej części miasta (Osiedle Łąkowa, Kolonia, Rybaki i Lutnia);
- tereny zamknięte wojskowe położone w północno-zachodniej części miasta (ul. Żarska) oraz w południowej części (okolice Karlików);
- tereny po byłym obozie jenieckim „Stalag VIII C” i Stalag Luft III” położone w południowej części miasta (ul. Lotników Alianckich);
- tereny stref przemysłowych (rejon ulicy Asnyka i Bolesława Chrobrego);
- tereny otoczenia obszarów zainwestowanych z dominującym udziałem obszarów leśnych.

Ponadto w granicach administracyjnych miasta Żagań zlokalizowana jest osada "Karliki", której powiązania funkcjonalno-przestrzenne z centrum miasta są niekorzystne.

Istniejące bariery w postaci terenów zamkniętych wyłączonych z zagospodarowania, tereny zalewowe oraz większość arealu leśnego w dalszym ciągu będą mieć istotny wpływ na układ przestrzenny miasta.

Żagań prowadzi politykę i gospodarkę przestrzenną na podstawie dokumentów: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Kierunki zagospodarowania terenów miasta Żagań wyznacza dokument planistyczny pt. dokument Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Żagań. Jest podstawowym dokumentem kreującym w sposób ogólny politykę przestrzenną i lokalne zasady zagospodarowania gminy. Istotą studium jest określenie polityki przestrzennej Żagania w oparciu o diagnozę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

W Studium organy gminy ustalają podstawowy zakres polityki przestrzennej - wskazują w nim tereny przeznaczone pod zabudowę, wstępną lokalizację infrastruktury technicznej, lokalizację obszarów rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, a także obszarów chronionych i innych określonych w ustawie o planowaniu.

Miasto Żagań posiada dokument Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Żagań, który został przyjęty w dniu 11 grudnia 2020 r. uchwałą Rady Miasta Żagań nr XXIV/70/2020. Studium w obowiązującym porządku prawnym nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Zagospodarowanie terenów następuje w sposób zgodny z przeznaczeniem określonym w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

planów miejscowych, w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego.

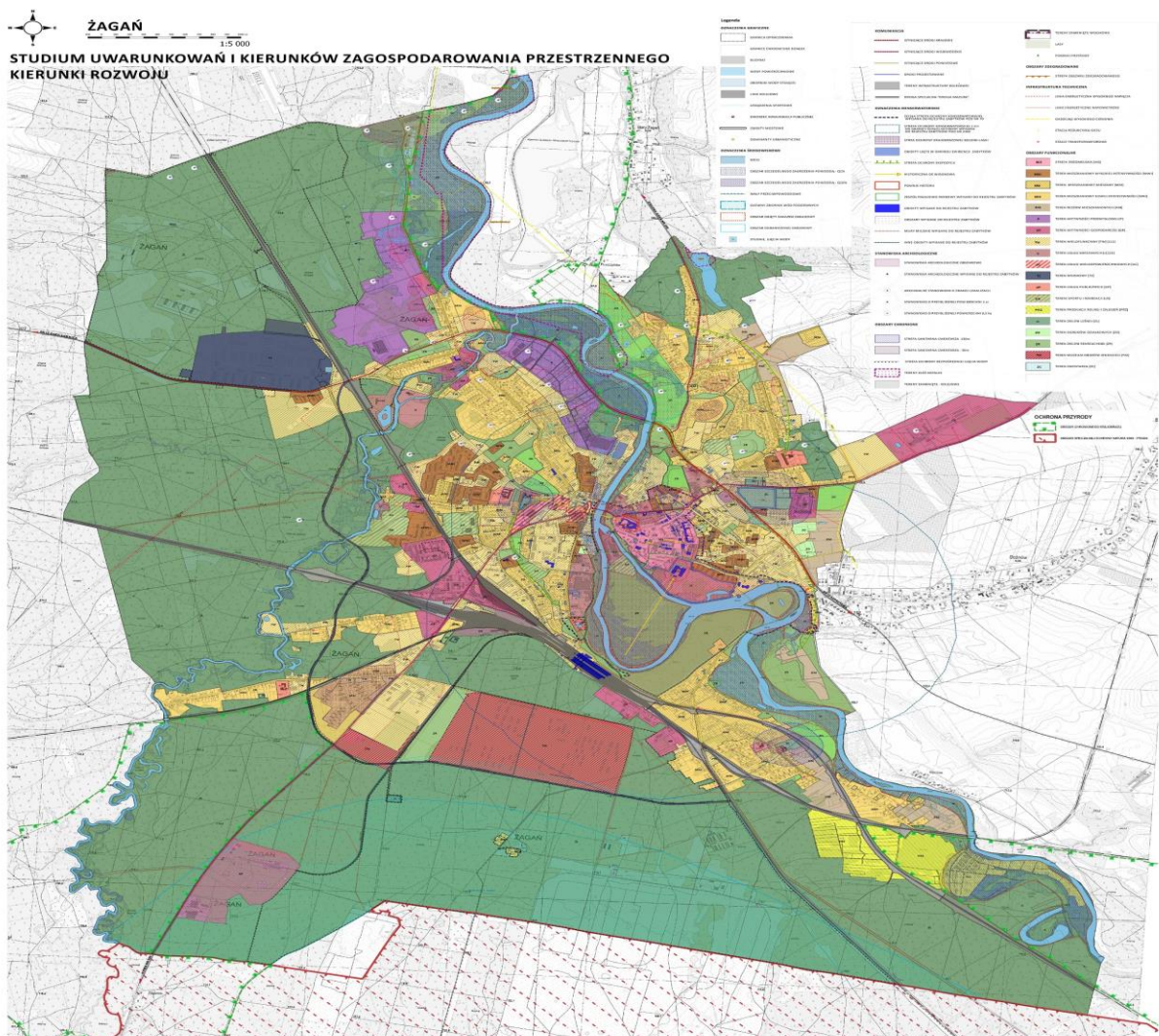
W 2020 r. wydano ponad 49 decyzji o warunkach zabudowy (w przeważającej części pod budownictwo mieszkaniowe). Ponadto wydano łącznie 130 wypisów i wyrysów oraz zaświadczenia z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Powierzchnia Miasta Żagań w 100% objęta jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obejmującym ponad 40 km² (4000,00 ha). Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Żagań o statusie miejskim obejmują obszar 9.640,88 ha, co stanowi 23,9% powierzchni Gminy.

Ponadto w Żaganiu postuluje się bieżące sporządzanie potrzebnych zmian obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, mających na celu uwzględnienie przekształceń terenów nimi objętych, dla których niezbędna wydaje się korekta ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tereny dla których proponuje się w zmianie studium sporządzenie przez miasto Żagań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mogą być łączone, dzielone lub rozszerzane na tereny przyległe.

Rysunek 3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Żagań.

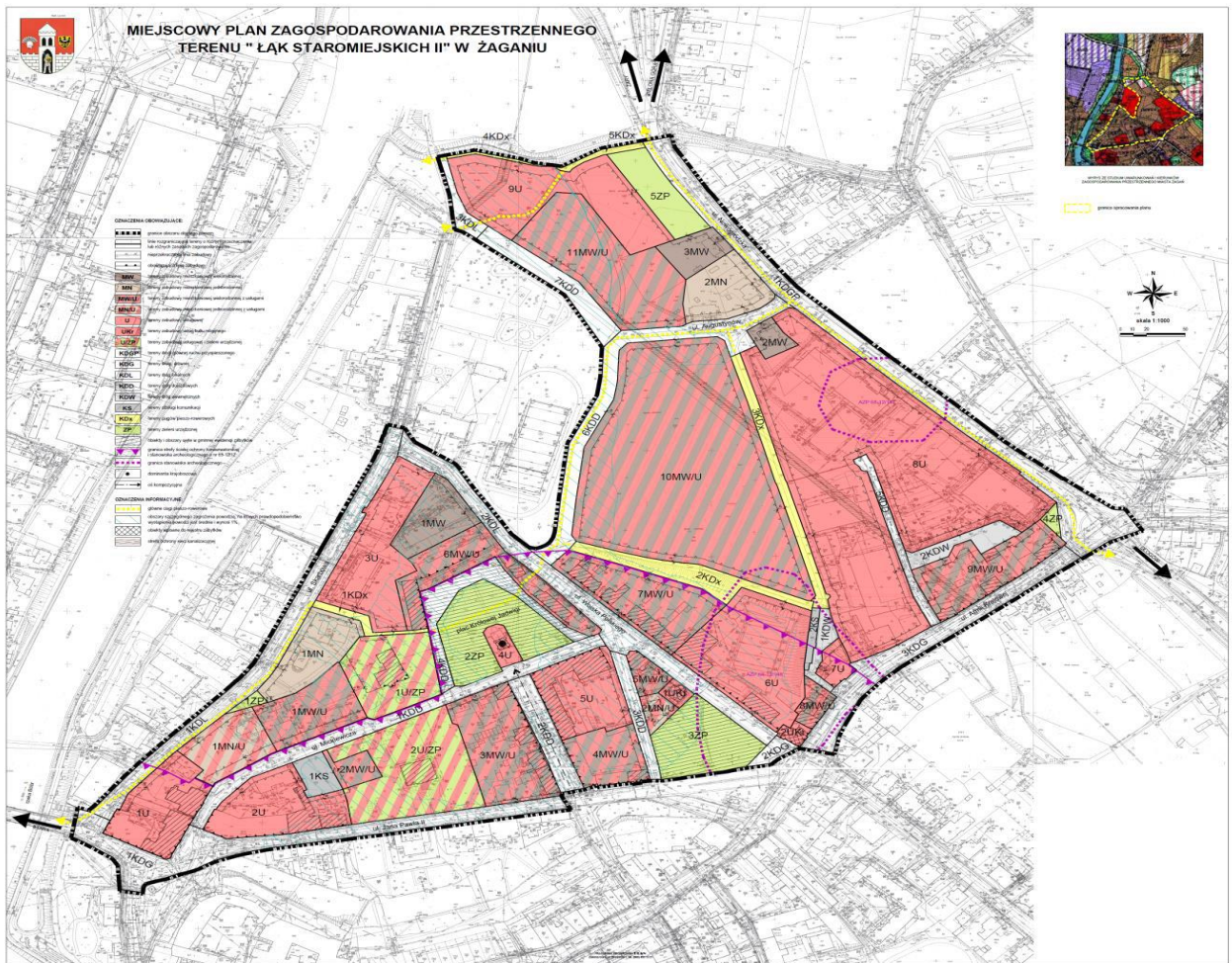

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Źródło: Urząd Miasta Żagań.

W 2019 roku został uchwalony jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego: Uchwała nr XII/92/2019 Rady Miasta Żagań z dnia 28.11.2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu „Łąk Staromiejskich II” w Żaganiu.

Rysunek 4. Mapa - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu „Łąk Staromiejskich II” w Żaganiu.

Źródło: Urząd Miasta Żagań.

Miasto zostało podzielone na strefy i tereny, które uwzględniają zróżnicowane warunki i możliwości zagospodarowania poszczególnych jego części. Dla terenów funkcjonalnych wyznaczono podstawowe standardy ich zagospodarowania i użytkowania.

Wyodrębniono następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- strefę mieszkaniową (teren mieszkaniowy wysokiej intensywności, teren mieszkaniowy niskiej intensywności, teren mieszkaniowy mieszany, teren rezerw mieszkaniowych),
- strefę wysokiej aktywności gospodarczej (teren aktywności gospodarczej, teren usług handlowych wielkopowierzchniowych, teren usług mieszanych, teren rolniczej działalności

produkcyjnej, teren wielofunkcyjny, teren usług handlowych, teren usług publicznych, teren MON),

- strefę śródmiejską wyodrębnioną ze strefy wysokiej aktywności gospodarczej (tereny usług ogólnomiejskich, regionalnych i krajowych, tereny usług ogólnomiejskich i mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy, tereny koncentracji prestiżowych usług ponadlokalnych z zakresu nauki i szkolnictwa, kultury, zdrowia i sportu, tereny koncentracji usług komercyjnych i obsługi turystycznej, tereny zieleni parkowej, krajobrazowej i zespołów urbanistycznych i parkowych objętych ochroną, tereny zieleni towarzyszącej terenom zainwestowanym),
- strefę przyrodniczo - krajobrazową (teren usług sportu i rekreacji, teren zieleni leśnej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni rekreacyjnej).

Rynek i polityka mieszkaniowa w Żaganiu mają na celu podniesienie jakości zamieszkiwania obecnych i przyszłych mieszkańców miasta. Wyzwaniem polityki jest dostarczenie w mieście odpowiedniej liczby dostępnych mieszkań w reakcji na zmiany zachodzące w społeczeństwie.

Dotyczy to wszystkich typów zarówno inwestycji prywatnych, mieszkań komunalnych, zasobów Spółdzielni Mieszkaniowych, Towarzystw Budownictwa Społecznego.

Biorą pod uwagę trend demograficzny i obecną strukturę gospodarstw domowych, w nowych inwestycjach mieszkaniowych udział lokali dostosowanych do potrzeb gospodarstw jedno i dwuosobowych będzie rosnący.

Realizując proces racjonalnego ograniczania rozwoju przestrzennego Żagania oraz poprawę jakości życia Mieszkańców, w polityce mieszkaniowej dla obszarów mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy zakłada się dominującą funkcję budownictwa wielorodzinnego, dla której rozwój warunkują kierunki polityki w zakresie:

- utrzymania istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy usługowo-mieszkaniowej,
- intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz poprzez realizację nowej zabudowy uzupełniającej,
- podniesienia standardów technicznych i estetycznych budynków,
- dopuszcza się utrzymanie istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej o mniejszej intensywności zabudowy,
- w zakresie prac budowlanych dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej dopuszcza się remonty, przebudowy, rozbudowy i nadbudowy.
- rozwoju standardu wyposażenia funkcji mieszkaniowych w ośrodki, centra usługowe z programem usług podstawowych, ograniczeniem lub wyeliminowaniem lokalizacji obiektów uciążliwych dla funkcji mieszkaniowych.

Nadrzędnym celem jest ograniczenie chaotycznego rozlewania się zabudowy, bilansowanie terenów pod zabudowę z faktycznymi potrzebami, uchwalaniu na tej podstawie planów miejscowych i eliminowaniu rozwoju zabudowy niezgodnego z polityką przestrzenną Gminy.

W sferze gospodarczej Miasta Żagań rozwój stref aktywności gospodarczej częściowo odpowiada za wzrost przedsiębiorczości, wzrost dochodów gminy, rozwój innowacyjnych gałęzi gospodarki, a wszystko to przekłada się na poziom jakości życia w mieście. Określenie celów i kierunków polityki przestrzennej ma przyczynić się do poprawy warunków i rozwoju przedsiębiorczości, zwiększenia konkurencyjności w regionie czego efektem będą nowe inwestycje. Ważnym czynnikiem stymulującym rozwój miasta jest innowacyjność. Nowe rozwiązania techniczne umożliwiają wprowadzenie nowoczesnych technologii w różnych branżach produkcji i usług. Przewiduje się, że w nadchodzących latach kluczową rolę odegra automatyzacja.

Rozwój usług komercyjnych jest najbardziej dynamicznie rozwijająca się w ostatnich latach gałęzią gospodarki. Budowa wielkopowierzchniowych centrów handlowych, wprowadza znaczne zmiany nie tylko w strukturze funkcjonalnej miasta (napływ nowych sieci, punktów sprzedaży) ale oznacza również możliwość polepszenia warunków życia.

W zakresie usług handlu zakłada się utrzymanie zróżnicowanej struktury handlu poprzez stworzenie warunków dla współistnienia różnych form, zgodnie z potrzebami klientów na poziomie obsługi ogólnomiejskiej jak i regionalnej.

Główne kierunkami rozwoju usług komercyjnych, to:

- utrzymanie oraz dalszy rozwój aktywności gospodarczej terenów zabudowy wielkopowierzchniowych,
- rozwój różnych form dogodnego dla mieszkańców i obsługi towarowej układu komunikacyjnego,
- utrwalanie istniejących struktur przemysłowo-składowych i usługowych poprzez intensyfikację zabudowy,
- modernizacja istniejącego zainwestowania, intensyfikacja przestrzeni przez promocję terenów dla nowych lokalizacji obiektów usługowych o charakterze komercyjnym,
- dyslokacja uciążliwych funkcji produkcyjno -składowych, hurtowni ze strefy śródmiejskiej.

Poza w/w rozwojem usług w strefie aktywności przewiduje się tereny przewidziane pod funkcję przemysłową. Preferuje się lokalizację funkcji produkcyjnej opartej na najnowszych technologiach ograniczających uciążliwość dla mieszkańców i środowiska.

W zakresie tworzenia miejsc rekreacji w Żaganiu ważne jest wyznaczenie przestrzeni publicznych, stanowiących obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne.

W zakresie tworzenia terenów istotnych dla rekreacji Mieszkańców i zagospodarowania ich wolnego czasu ważne są działania dotyczące zagospodarowania obszarów i obiektów, które tworzą ofertę wypoczynku z wykorzystaniem wód, parków, basenu oraz korzystania ze stacjonarnych usług kultury i sportu wraz z ofertą imprez stałych.

Wszystkie te kierunki wymagają dalszego rozwoju i intensyfikacji poprzez:

- rozwój zagospodarowania turystycznego o zróżnicowanym standardzie, ze wskazaniem na rozwój usług wysokostandardowych,
- rozwój zagospodarowania paraturystycznego, służącego zarówno mieszkańcom jak i odwiedzającym miasto turystom,
- tworzenie kolejnych atrakcji turystycznych mających stanowić podstawę rozwoju turystyki krajoznawczej,
- zagospodarowanie, udostępnienie i uczynienie istniejących walorów antropogenicznych - kulturowych,
- poprawa wizerunku miasta,
- poprawa dostępności komunikacyjnej miasta i jego dzielnic oraz strefy podmiejskiej, zarówno komunikacją indywidualną jak i publiczną z udogodnieniem funkcji przesiadkowej,
- rozwój zagospodarowania dla rekreacji i turystyki weekendowej mieszkańców.
- rozwój i obsługa różnych typów turystyki (np. weekendowej, związanej z: walorami architektonicznymi i urbanistycznymi, zabytkami militarnymi, zabytkami kultury pałacowej).

Strefa śródmiejska jest obszarem strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej, w której zagospodarowanie terenów użytkowanie obiektów podporządkowane jest wartościom kulturowym nadzorowanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Jest to centralna część miasta, historycznie ukształtowana (Stare Miasto) ze zwartą zabudową o znaczącym udziale budynków wartościowych historycznie, koncentrująca funkcje usługowe i administracyjne o znaczeniu ogólnomiejskim i regionalnym. Głównymi priorytetami rozwoju jest ożywienie terenu Śródmieścia jest przekształcenie układu drogowego i politykę parkingową wskazując je jako tereny inwestycyjne gminy w zakresie kształtowania przestrzeni śródmiejskiej.

Z powodu dużej intensywności zabudowy z udziałem funkcji usługowych i rozproszonych usług drobnej wytwórczości, handlu hurtowego w strukturze uwarunkowań historycznych, jest to obszar występowania wielu konfliktów w użytkowaniu i funkcjonowaniu obszaru.

W strefie śródmiejskiej przyjmuje się zasady celem eliminowania takich czynników jak:

- uciążliwości sąsiedztwa kolidujących ze sobą funkcji,
- rygorów ochrony konserwatorskiej wpływających na ograniczenia jakości życia o w dążeniu do standardów i współczesnych potrzeb,
- braku terenów rekreacyjno - wypoczynkowych wspólnych w strukturze zagęszczonej zabudowy,
- utrudnień komunikacyjnych związanych z przepustowością ulic i deficytem miejsc parkingowych,
- zagrożeń związanych z występowaniem obszarów zagrożenia powodziowego poprzez stosowanie zabezpieczeń i technologii ochrony przeciwpowodziowej.

W granicach strefy śródmiejskiej wszelkie inwestycje, podziały geodezyjne, zmiany sposobu użytkowania, prace ziemne, remonty, modernizacja, adaptacja, uzupełnianie zabudowy, zdobienia brył architektonicznych, wprowadzanie małych form architektonicznych, wprowadzanie reklamy wizualnej mogą być warunkowane wykonaniem dodatkowych badań, dokumentacji i analiz a także odstępstw prawnych i wskaźników ustalanych na podstawie decyzji wydanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zieleń w strefie śródmiejskiej ma duże znaczenie w wykształceniu i rewitalizacji elementów historycznego ukształtowania miasta zarysowanego fragmentami murów miejskich oraz zachowania dostępności publicznej do ich eksponowania. Dążenia takie opierają się na zachowaniu ciągłości skwerów i zieleni w spójnym systemie komunikacji pieszej. W ciągach zieleni rekreacyjnej położonej wzdłuż rzeki Bóbr obowiązują zakazy i ograniczenia określone dla obszarów zagrożenia powodziowego.

Za dominujące uznaje się ukształtowanie obszaru Centrum miasta, poprzez ochronę i wzbogacenie wartości kulturowych obszaru oraz rozwój funkcji centrotwórczych z zachowaniem priorytetów estetyki.

Kształtując politykę przestrzenną należy mieć przede wszystkim na względzie:

1) rozwój funkcji usługowych i administracyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim, regionalnym i krajowym, w tym: funkcji publicznych z zakresu administracji, nauki i szkolnictwa, kultury, zdrowia, sportu i turystyki;

2) zachowanie i wzbogacenie wartościowego zainwestowania terenów zabudowy poprzez:

- dostosowanie nowej zabudowy mieszkaniowej do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali zabudowy,
- restaurację i modernizację techniczną zabudowy historycznej z wprowadzeniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów,
- zachowanie lub odtworzenie detalu elewacyjnego,
- odzwierciedlenie historycznych wielkości otworów okiennych, kształtu dachów, tradycyjnej kolorystyki i rewaloryzacji istniejącej zabudowy, w tym całych kwartałów lub zespołów

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

zabudowy usługowo-mieszkaniowej, w tym remontowaniu, konserwacji i restauracji zabudowy historycznej znajdującej się w złym stanie technicznym,

- wprowadzenie uzupełniającej zabudowy usługowo - mieszkaniowej,
- realizację programu wielofunkcyjnych obiektów usługowo-rekreacyjnych z dopuszczeniem ciągów handlowych, o atrakcyjnym programie centrotwórczym, w tym handlowych z obowiązkiem dostosowania kubatury i formy architektonicznej do specyfiki terenu i historycznego charakteru zabudowy;
- wprowadzanie zabudowy pierzejowej z nowoczesnymi systemami obsługi parkingowej podziemnej lub nadziemnej,
- likwidację istniejących substandardów architektonicznych z zagospodarowaniem wnętrza kwartałów zieleni oraz urządzeniami małej architektury,
- zakaz lokalizacji terenochłonnych obiektów handlowych, jednokondygnacyjnych z parkingami w poziomie terenu, o monolitycznej, typowej dla supermarketów formie architektonicznej,
- wprowadzenie ograniczenia dla lokalizacji obiektów tymczasowych, o niskim standardzie architektonicznym oraz poprawę warunków obsługi komunikacyjnej.
- ograniczenie ruchu kołowego strefy śródmieścia oraz parkingów, dojazdów indywidualnych samochodami osobowymi.

3) modernizację i wzbogacenie rozwiązań komunikacji i warunków obsługi parkingowej,

4) wspieranie różnorodności usług, szczególnie działalności dostępnych bezpośrednio z przestrzeni publicznej /z parterów/ budynków,

5) kształtowanie przestrzeni publicznych jako struktury społeczno-gospodarczej miasta, poprzez:

- wzmocnianie tożsamości i przynależności do miejsca zamieszkania poprzez wspieranie inicjatyw społeczno-gospodarczych oraz tworzenie programów preferencji wynikających z użytkowania substancji objętej rygiem ochrony konserwatorskiej,
- kształtowanie miasta krótkich odległości w tym zdrowego trybu życia i niezależności od samochodu,
- budowanie systemu zieleni miejskiej z wykorzystaniem terenów zieleni pomiędzy budynkami, ciągów spacerowych z elementami rekreacji sportowej i edukacyjnej,
- zagospodarowanie i utrzymanie otwartych terenów parków z programem rekreacyjno-sportowym i estradowym,
- rozwój turystyki wodnej wraz z zagospodarowaniem nabrzeża kanału i rzeki Bóbr,
- opracowanie programów porządkowych oraz wspierających estetykę rozwiązań związanych z użytkowaniem, wyposażeniem obiektów i terenów publicznych, w tym eksponowania reklam i małej architektury w przestrzeni publicznej Starego miasta.

Infrastruktura drogowa

Miasto Żagań położone jest w nieopodal międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, 45 km od granicy niemieckiej i ok. 80 km od granicy czeskiej. Z biznesowego i turystycznego punktu widzenia miasto położone jest bardzo atrakcyjnie.

Dogodne połączenie drogowe z Berlinem i pobliskimi lotniskami: Babimost (ok. 80 km), Wrocław (ok. 160 km), Poznań (ok. 190 km) i Krakowa (ok. 410 km), zapewniają szybki i łatwy dostęp do głównych aglomeracji i centralnych ośrodków ekonomiczno - gospodarczych. Bliskość tych ośrodków i komfort podróży komunikuje region z wieloma miastami w Europie, stanowiąc element atrakcyjności turystycznej miasta i sprzyjają rozwojowi gospodarczemu.

Tabela 35. Drogi na terenie Żagania.

L.p.		Nr drogi	Długość drogi w Żaganiu	Relacja drogi	Relacja drogi w Żaganiu
1.	Drogi krajowe	nr 12	14,3 km	Dorohusk (Jahodyn) - Lublin - Radom - Piotrków Trybunalski - Sieradz - Kalisz - Leszno - Głogów - Żagań - Żary - Łęknica (Bad Muskau).	stanowi obwodnicę, okrążając miasto od strony wschodniej i północnej.
2.	Drogi wojewódzkie	nr 295	1,775 km	Żagań - Nowogród Bobrzański	ul. Nowogródzka
3.	Drogi wojewódzkie	nr 296	4,395 km	Leśna - Lubań - Węgliniec - Iłowa - Żagań - Kożuchów	ul: Lotników Alianckich, Przyjaciół Żołnierza, Plac Jana Kilińskiego, Plac Wolności, Jana Pawła II, Armii Krajowej i Kożuchowska
4.	Drogi powiatowe		30,445		
5.	Drogi gminne		43,390		

Źródło: Urząd Miasta Żagań.

Droga krajowa nr 12 - łącząca Dorohusk (na granicy z Ukrainą) z Łęknicą (na granicy z Niemcami). Żagański odcinek trasy nr 12 znajduje się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział w Zielonej Górze. Droga nr 295 - jest częścią trasy wiodącej z Żagania do Zielonej Góry. Droga nr 296 - jest jedną z ważniejszych tras regionalnych o charakterze południkowym w rejonie zachodniej części województwa dolnośląskiego i południowej części województwa lubuskiego. Umożliwia ona między innymi połączenie z Lubania do Żagania i dalej w kierunku Żar i Zielonej Góry. Trasa znajduje się w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

W perspektywie kilku kolejnych lat na terenie miasta planowane są inwestycje infrastrukturalne, które w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy połączeń drogowych. Wśród planów inwestycyjnych na terenie miasta Żagań Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze wymienia:

- przebudowa istniejących skrzyżowań ulic: Armii Krajowej - Piłsudskiego - Keplera - Jana Pawła II - Wojska Polskiego na skrzyżowanie typu „rondo”,
- rozbudowa drogi woj. nr 295 na odc. Nowogród Bobrzański - Żagań (dojazd do węzła autostrady A18) - etap II.

W odległości 13 km na południe od Żagania będzie przebiegać najważniejsza droga krajowa, autostrada A18, której zakończenie planowane jest w 2023 roku. Droga krajowa nr 18 zlokalizowana jest w III drogowym, transeuropejskim korytarzu transportowym biegnącym przez terytorium Polski, w ciągu drogi międzynarodowej E36/40. Korytarz ten łączy Ukrainę, Słowację i południową Polskę z Drezniem i Berlinem. Mieszkańcy Żagania będą mogli włączyć się do ruchu na autostradzie poprzez drogowy węzeł, zlokalizowany na skrzyżowaniu dróg nr A18 i 296. Droga krajowa nr 18 zaliczana jest do głównych dróg w Polsce o znaczeniu przemysłowym i turystycznym. Z pewnością trasa wpłynie korzystnie na rozwój gospodarczy miasta. Poza to miasto Żagań prowadzi także ciągłe inwestycje w zakresie remontów dróg oraz chodników, które mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa drogowego mieszkańców.

Infrastruktura kolejowa i komunikacja publiczna

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja miejska w Żaganiu zapewnia transport publiczny dla miast: Żagań, Żary i okolic i choć istnieje od niedawna, to jednak nie udało się dotrzeć do właściwego, udokumentowanego źródła jej powstania. Kolebką miejskiej komunikacji jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Wielobranżowej w Żaganiu, które zatrudniało 18 osób i dysponowało 5 autobusami. Od jesieni 2003 r. Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z o. o. w Żaganiu działa w formie spółki prawa handlowego po przekształceniu z zakładu budżetowego. Jest spółką należącą w 100% do Gminy Żagań o statusie miejskim i działa na lokalnym rynku od ponad 40 lat świadcząc profesjonalne usługi transportu pasażerskiego na terenie powiatów Żagańskiego i Żarskiego.

Zakład obecnie wykonuje komunikację miejską w Żaganiu oraz komunikację międzymiastową na terenie powiatu żarskiego, żagańskiego i część powiatu bolesławieckiego.

Usługi komunikacyjne świadczone przez MZK w Żaganiu przedstawiają się następująco: w latach 2017 -2019 liczba pasażerów na liniach w mieście Żagań zmniejszyła się z 448 484 do 425 301. Przewozy te cechują się niską efektywnością, wynoszącą w 2017 r. 1,62 pasażera na wozokilometr do 1,42 w 2019 r.

Ponadto, spółka w ramach usług świadczy usługi transportowe (wynajem autokarów) krajowe jak również międzynarodowe. MZK Sp. z oo. dysponuje stacją paliw, która obsługuje zarówno klientów indywidualnych jak i instytucjonalnych a także oferuje usługi w zakresie podstawowego serwisu opon i wulkanizacji. Na dzień dzisiejszy spółka dodatkowo obsługuje płatną strefę parkowania.

W ramach zrealizowanych projektów zakupiono autobusy miejskie typu Midi, przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oraz zakupiono nowoczesne wiaty przystankowe. Ze względu na rozwój Władze Miasta uruchamiają wewnętrzne linie autobusowe, poprawiając komunikację najdalej wysuniętych rejonów Miasta. Na terenie Miasta działają także inne połączenia komunikacyjne prowadzone przez zewnętrzne podmioty gospodarcze.

Komunikacja kolejowa

Żagań przed laty stanowił ważny węzeł komunikacyjny, a początki kolejnictwa na ziemi żagańskiej należy datować na 1845 rok. Przed 1945 rokiem linia kolejowa łącząca Wrocław z Berlinem, a przebiegająca przez Żagań była przygotowana do prowadzenia składów pasażerskich z prędkością do 160 km/h trakcją spalinową oraz 120 km/h trakcją parową. W dworcu kolejowego w Żaganiu o jednej godzinie odprawiano pociągi w siedmiu kierunkach.

Z upływem czasu infrastruktura kolejowa w Żaganiu ulega stopniowej dekapitalizacji. Spowodowane było to przede wszystkim mniejszą opłacalnością ruchu kolejowego względem kołowego na części tras kolejowych regionu lubuskiego i dolnośląskiego oraz ograniczeniem ruchu pasażerskiego.

Z dniem 1 lipca 2015 roku w Żaganiu zlikwidowana kasę biletową. Obecnie z dworca kolejowego w Żaganiu odprawia się pociągi w sześciu kierunkach, z czego w trzech składy osobowe.

W 2019 r. PKP SA oddała do użytku pasażerów gruntownie zmodernizowany oraz poddany renowacji konserwatorskiej zabytkowy dworzec, pochodzący z 1913 r. Obecnie miejsce to spełnia współczesne standardy obsługi podróżnych przy jednoczesnym zachowaniu zabytkowego charakteru tego obiektu. Podróżni korzystający z obiektu w Żaganiu mają do dyspozycji odnowioną halę i przestrzeń parkingową. Dworzec został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, zlikwidowano bariery architektoniczne, takie jak progi, zbyt wąskie przejścia i nierówności posadzek. Dla osób niewidomych

i słabowidzących przygotowano ścieżkę dotykową i oznaczenia w alfabecie Braille'a, zamontowano też tablice multisensoryczne.

Niezadowolenie wśród mieszkańców budzi stan przejścia podziemnego/tunelu między peronami. Wymagany jest remont tego miejsca. W najbliższej przyszłości ma zostać przywrócone na dworcu funkcjonowanie kasy biletowej.

Linie kolejowe w Żaganiu przebiegają przede wszystkim przez zachodnie i południowe obrzeża miasta. Są to następujące linie:

- nr 14 (Łódź Kaliska - Ostrów Wielkopolski - Leszno - Głogów - Szprotawa - Żagań - Żary - Tuplice - granice państwa).

Jest to ważna, częściowo dwutorowa i częściowo niezelektryfikowana linia kolejowa o znaczeniu krajowym. Ruch pociągów z Żagania do Głogowa został zawieszony. Natomiast nadal obywa się w dwóch kierunkach do Szprotawy i Żar, z czego ruch osobowy z Żagania odbywa się tylko w kierunku Żar. Linia obsługiwana przez dwóch przewoźników Koleje Dolnośląskie i Przewozy Regionalne.

- nr 275 (Wrocław Muchobór - Legnica - Miłkowice - Żagań - Bieniów - granice państwa).

Ruch z Żagania odbywa się w dwóch kierunkach: Legnica i Bieniów - granice państwa.

Jest to ważna, jednotorowa, częściowo niezelektryfikowana linia kolejowa, łącząca się w Miłkowicach z Europejskim Szlakiem Kolejowym nr E30 łączącym Niemcy, Polskę i Ukrainę.

Linia obsługiwana przez trzech przewoźników – Koleje Dolnośląskie, Przewozy Regionalne i PKP Intercity. W kierunku od Żagania do Bieniowa odbywa się sporadyczny ruch osobowy, tylko w przypadku objazdów.

- nr 283 (Jelenia Góra - Żagań). Jest to zelektryfikowana linia kolejowa lokalnego znaczenia.

W miejscowości Zebrzydowa następuje połączenie z międzynarodowym szlakiem kolejowym E30.

Obecnie ze względów ekonomicznych Polskie Linie Kolejowe (PKP PLK) zawiesiły ruch pociągów pasażerskich na odcinku Żagań - Zebrzydowa - Lwówek Śląski. W przeszłości linia ta obsługiwała również tereny wojskowe. Obecnie linia zawieszona również w ruchu towarowym.

W 2022 r. ma rozpocząć się planowany przez Ministerstwo Obrony Narodowej remont połączony z częściową odbudową linii kolejowej nr 283 na odcinku Zebrzydowa - Żagań. Przewidziany do remontu fragment ma ok. 43 km długości. Prawdopodobne otwarcie linii nastąpi po zakończeniu inwestycji w 2026 r.

- nr 389 (Żagań – Jankowa Żagańska). Jest to jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa, mająca znaczenie w układzie krajowym. Ruch pasażerski z Żagania odbywa się w kierunku Węglińca.

- nr 371 (Żagań – Wolsztyn). Jest to jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa.

W przeszłości linia ta miała charakter lokalny. Ze względów ekonomicznych nie jest ona obecnie eksploatowana, jest nieczynna i częściowo rozkradziona. Na odcinku ze Stypułowa do Żagania planuje się zmianę kolei na rower i nieczynną linię przebudować na ścieżkę rowerową.

Modernizacja i ponowne przywrócenie infrastruktury kolejowej oraz połączeń o charakterze lokalnym i dalekobieżnych (np. do Gdyni czy Krakowa) jest pożądanym między innymi z turystycznego oraz ekologicznego punktu widzenia.

Dostępność transportu publicznego - komunikacji autobusowej i kolejowej wzbudziła niezadowolenie wśród 49,5% ankietowanych, dlatego jest to ważne zagadnienie, gdyż transport zbiorowy bezpośrednio wpływa na jakość życia, w szczególności tych którzy nie dysponują środkami na zakup własnego środka transportu lub ze względu na niepełnosprawność nie mogą z niego korzystać. Ułatwia on mieszkańcom dostęp do edukacji czy służby zdrowia. Ponadto transport publiczny przyczynia się do zmniejszania poziomu hałasu, spalin, zanieczyszczenia dróg oraz liczby wypadków. Czynniki te są kluczowe dla prawidłowego rozwoju społeczno - gospodarczego miasta.

Zagospodarowanie przestrzenne

Priorytety funkcjonalne w strukturze przestrzennej

- konieczność stosowania wysokich standardów technicznych i technologicznych ograniczających szkodliwe oddziaływanie na przyległe tereny istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej,
- utrwalanie istniejących struktur przemysłowo - składowych,
- utworzenia zwartych i atrakcyjnych pod względem wielkości oraz dostępu do komunikacji i uzbrojenia, ofertowych terenów inwestycyjnych,
- podnoszenie standardów architektonicznych oraz estetycznych obiektów poprzez stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, materiałów wykończeniowych, elewacyjnych i dekoracyjnych, stosowanie indywidualnych form budynków i konstrukcji oraz ich zharmonizowanie z otoczeniem,
- rozwój nowych aktywności gospodarczych,
- utrzymanie istniejącej i realizacja nowej uzupełniającej zabudowy mieszkaniowej,
- koncentracja zabudowy usługowej o znaczeniu ogólnomiejskim i mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy w południowej części,
- rewaloryzacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i historycznej polegająca na remontach i modernizacji historycznej zabudowy wielorodzinnej wraz z podniesieniem standardów mieszkaniowych i estetycznych, wprowadzeniu uzupełniającej zabudowy mieszkaniowo usługowej oraz likwidacji substandardów architektonicznych;
- utrzymanie i wzbogacenie naturalnej zieleni chronionej i rekreacyjnej w obszarze doliny rzeki Bóbr i rzeki Czarna Wielka z nakazem utrzymania walorów krajobrazowych,
- wyznaczenie ogólnodostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wzdłuż rzeki Bóbr i rzeki Czarna Wielka, z dopuszczeniem realizacji ścieżek pieszo-rowerowych, infrastruktury technicznej i urządzenia terenów aktywności związanej z rekreacyjno-sportowym korzystaniem z wody,
- utrzymanie terenów leśnych oraz zagospodarowanie na podstawie planów urządzenia lasów wynikających z przepisów odrębnych.

Zakłada się realizację nowych usług wymagających większych powierzchni terenu, usług mogących wywoływać uciążliwości dla mieszkańców (np. działalność związana z obsługą samochodów), usług, na które zapotrzebowanie wykracza poza granice miasta oraz usług ściśle powiązanych z funkcją przemysłową poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej, z zachowaniem preferencji terenów wyznaczonych w mpzp przeznaczonych pod wymienione funkcje.

W celu uniknięcia konfliktów przestrzennych zakłada się realizację funkcji przemysłowej poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej z zachowaniem preferencji terenów wyznaczonych w mpzp, przeznaczonych pod wymienione funkcje. Zakłada się wzrost gospodarczy, w tym pozyskanie nowych inwestorów i stworzenie ok. 1000 nowych miejsc pracy w branży produkcyjnej. Ze względu na fakt, że na terenach przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod funkcję przemysłową, jak i usługową, przeważnie wyznaczone są strefy gospodarcze, na których zaplanowana jest lokalizacja małych i średnich przedsiębiorstw, zakłada się zmniejszenie liczby budynków przypadającej na ha powierzchni terenów przeznaczonych pod usługi/przemysł, przy jednoczesnym zwiększeniu przeciętnej powierzchni użytkowej budynku.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Obszary o szczególnych problemach i barierach rozwojowych oraz wykluczone z inwestowania: jednostka urbanistycznej Zabobrze (głównie ul. Osiedle na Górcie, E. Plater, M. Konopnickiej, J. Kochanowskiego), jednostka urbanistyczna Łąkowa oraz jednostka urbanistycznej Centrum.

Trzeba mieć świadomość, iż o rzeczywistym „obciążeniu” terenu decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. W tym przypadku od wartości potencjalnych terenów do zabudowy (w szczególności mieszkaniowej jednorodzinnej) należałoby odjąć tereny, które z uwagi na swoją powierzchnię i parametry nie dają możliwości dokonania podziału na preferowane wielkości działek, w tym tereny, do których niemożliwe jest wydzielenie dróg dojazdowych, jak również tereny stanowiące własność prywatną, które z powodu zachowania wyższego standardu i komfortu nie zostaną w okresie perspektywicznym zabudowane.

Chłonność terenów na obszarach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z wyłączeniem obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- tereny zaplanowane pod funkcję usługową stanowią obszar o powierzchni 68,11 ha, w tym zabudowanych jest 11,28 ha. Potencjalnie możliwe do zagospodarowania jest 56,83 ha;
- tereny zaplanowane pod funkcję przemysłową stanowią obszar o powierzchni 87,2 ha, w tym zabudowanych jest 20,96 ha. Potencjalnie możliwe do zagospodarowania jest 66,24 ha;
- tereny zaplanowane pod funkcję mieszkaniową stanowią obszar o powierzchni 74,3 ha, w tym zabudowanych jest 43,8 ha. Potencjalnie możliwe do zagospodarowania jest 30,5 ha.

Nie wskazane jest lokalizowanie funkcji przemysłowej bezpośrednio w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Również zmiana funkcji w obowiązujących mpzp może narazić gminę na wysokie roszczenia odszkodowawcze. Wobec powyższego w przypadku braku możliwości w pełni wykorzystania zasobów terenów na obszarach preferowanych zaistnieje konieczność wyznaczenia terenów przemysłowych poza obszarami objętymi ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Według danych GUS w 2020 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w Żaganiu to 120,1 km, z czego długość czynnej sieci rozdzielczej to 113,2 km. Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 2 660 szt. Z infrastruktury wodociągowej na obszarze Żagania w roku 2020 r. - korzystają wszyscy mieszkańcy.

120,1 km

długość eksploatowanej
sieci wodociągowej
(wg danych GUS w 2020 r.)

2 660 szt.

liczba przyłączy
do budynków mieszkalnych
i zbiorowego zamieszkania

Sieć kanalizacyjna

Zgodnie z danymi GUS długość sieci kanalizacyjnej w granicach Żagania wynosiła na koniec 2020 roku 112,1 km, natomiast ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 2 287. Według danych GUS w 2020 r. odprowadzono 921,0 dam³ ścieków oczyszczonych. Miasto Żagań jest w 100% skanalizowane, dostęp do wody z sieci posiadają wszyscy mieszkańcy Żagania.

112,1 km

długość sieci kanalizacyjnej
(wg danych GUS w 2020 r.)

2 287 szt.

liczba przyłączy
do budynków mieszkalnych
i zbiorowego zamieszkania

W planach inwestycyjnych Żagańskich Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Żaganiu znajdują się zadania polegające na modernizacji odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Istotnym przedsięwzięciem planowanym do realizacji w najbliższych latach jest kompleksowa modernizacja oczyszczalni ścieków, która została wybudowana i oddana do użytku w 1997 roku.

Sieć gazowa

Zgodnie z danymi GUS z 2019 r. z infrastruktury gazowej na obszarze Żagania korzystało - 94,9% mieszkańców tj. 24 335 mieszkańców.

24 335

liczba mieszkańców korzystających
z infrastruktury gazowej
(wg danych GUS w 2019 r.)

Ilość czynnych przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieskalnych) - 2 183, w tym czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych - 1849. W 2019 r. w Żaganiu 9 941 gospodarstw było odbiorcami gazu, natomiast 3 131 gospodarstw będących odbiorcami gazu ogrzewało gazem mieszkanie.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Długość sieci gazowej w Gminie Żagań o statusie miejskim na koniec roku 2020 r.:

- 74,7 km gazociągów ciśnienia niskiego oraz średniego,
- 35,5 km przyłączy ciśnienia niskiego oraz średniego - łączna ilość przyłączy gazowych czynnych 2 214 szt.

Ewentualna, przyszła budowa sieci gazowej dla odbiorców indywidualnych powinna być realizowana z uwzględnieniem obowiązującego prawa energetycznego - ustawy z dnia 1 kwietnia 1997 r. oraz rozporządzeń wykonawczych, w szczególności w oparciu o:

- wnioski podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci gazowej posiadających tytuł prawny do korzystania z przyłączanego obiektu;
- sporządzony przez przedsiębiorstwo energetyczne plan rozwoju w zakresie sieci gazowej, uwzględniający wytyczne miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ograniczony do zadań, dla których istnieją warunki techniczne oraz ekonomiczne dostarczania paliwa gazowego.

Dopuszcza się budowę, przebudowę, rozbudowę, likwidację oraz modernizację sieci gazowej oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej - gazownictwa. Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć strefy kontrolowane przy gazociągach wysokiego i podwyższonego średniego ciśnienia, zgodnie z przepisami odrębnymi. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzeń stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. W strefie kontrolowanej istniejących gazociągów dopuszcza się budowę nowych sieci gazowych.

Preferuje się zarezerwowanie trasy dla projektowanej w przyszłości sieci gazowej w liniach rozgraniczających drogi publiczne i niepubliczne. W przypadku przebiegu sieci przez inne nieruchomości, należy zachować dostęp w celu wykonywania bieżących konserwacji i napraw sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. Ustala się minimalną średnicę sieci gazowej 25mm. Linia ogrodzeń powinna przebiegać minimum 0,5 m od gazociągu o ciśnieniu poniżej 0,5 MPa. Postuluje się wprowadzanie alternatywnych/ekologicznych systemów wytwarzania ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, itp.).

Przy zastosowaniu pomp ciepła w szczególności wodnych należy zachować odpowiednie odległości od ujęć wód podziemnych w celu zminimalizowania negatywnego wpływu na te ujęcia.

Postuluje się stopniowe zwiększanie efektywności energetycznej istniejących budynków, wykonanych w tradycyjnej technologii, niespełniających warunków energochłonności określonych stosownymi normami. Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15-25% ciepła w budynkach, co jest równoznaczne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

Polska Spółka Gazowa w latach 2020 - 2023 zaplanowała w Żaganiu inwestycje:

- 52 przyłącza gazowe niskiego oraz średniego ciśnienia o długości 488 metrów, dane wynikają z podpisanych umów przyłączeniowych,
- 1,11 km gazociągów niskiego oraz średniego ciśnienia.

Sieć ciepłownicza

Według danych GUS w 2019 r. długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wynosiła - 9,4 km.

9,4 km

długość sieci ciepłej
przesyłowej i rozdzielczej
(wg danych GUS w 2019 r.)

Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i koksu, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne.

Postuluje się tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych i podłączenie do nich budynków z przestarzałymi kotłowniami i piecami węglowymi.

Postuluje się wprowadzenie alternatywnych/ekologicznych systemów wytwarzania ciepła i energii (kolektory, pompy ciepła, itp.). Przy zastosowaniu pomp ciepła w szczególności wodnych należy zachować odpowiednie odległości od ujęć wód podziemnych w celu zminimalizowania negatywnego wpływu na te ujęcia.

Postuluje się stopniowe zwiększenie efektywności energetycznej istniejących budynków, wykonanych w tradycyjnej technologii, niespełniających warunków energochłonności określonych stosownymi normami. Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15 - 25% ciepła w budynkach, co jest równoważne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

Sieć energetyczna

Zapotrzebowanie w energię elektryczną odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej.

Obecne potrzeby miasta Żagań w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną są zaspokojone. W miarę upływu czasu modernizacji wymagać będą istniejące stacje transformatorowe 20/0,4 kV, głównie napowietrzne oraz sieci napowietrzne 20 kV i 0,4 kV. Na nowo powstałych terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, usługi i przemysł, zajdzie potrzeba rozbudowy sieci SN i nn, w tym budowy nowych stacji transformatorowych. Postuluje się budowę kompaktowych stacji transformatorowych. Ponadto zakłada się - tam, gdzie umożliwiają to warunki techniczne - wymianę istniejących transformatorów na jednostki o większej mocy.

Przy dużym wzroście zapotrzebowania, głównie przez odbiorców przemysłowych, należy przewidzieć możliwość dodatkowego zasilania miasta - z drugiej stacji GPZ. Zwiększające się zapotrzebowanie na energię elektryczną, zwłaszcza w gospodarstwach domowych, wymagać będzie modernizacji bądź budowy nowych sieci dystrybucyjnych nn - 0,4kV. Preferuje się budowę linii kablowych.

Dopuszcza się utrzymanie, remont i przebudowę istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej oraz budowę nowej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej (WN, SN, nn) na podstawie przepisów odrębnych w tym:

- budowę nowej linii dwutorowej 110 kV ze stacji 220/110 kV Żagań do miejsca wcięcia w linię 110 kV relacji GPZ Jankowa Żagańska (JAZ) - GPZ Żagań (ZAG) i utworzenie relacji: SE 220/110 kV Żagań - GPZ Jankowa Żagańska (JAZ) oraz SE 220/110 kV Żagań - GPZ Żagań (ZAG),
- budowę nowej linii dwutorowej 110 kV ze stacji SE 220/110 kV Żagań do miejsca wcięcia w linię 110 kV relacji GPZ Żagań (ZAG) - GPZ Kożuchów (KHW) i utworzenie relacji: SE 220/110 kV Żagań - GPZ Kożuchów (KHW) oraz SE 220/110 kV Żagań - GPZ Żagań (ZAG),

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- budowę linii dwutorowej 110 kV ze stacji SE 220/110 kV Żagań w kierunku GPZ Żary Zakładowa (ZAK)/GPZ Budziechów (BDZ).

Dopuszcza się budowę stacji elektroenergetycznej 220/110 kV Żagań wraz z powiązaniem z istniejącą siecią elektroenergetyczną.

W zakresie definicji sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej należy rozumieć: sieć elektroenergetyczną wysokich, średnich i niskich napięć, za której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu dystrybucyjnego (OSD), poprzez sieć elektroenergetyczną należy rozumieć zespół połączonych ze sobą wzajemnie linii i stacji elektroenergetycznych przeznaczonych do przesyłania i rozdzielania energii elektrycznej.

Do sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej OSD nie należy kwalifikować linii i stacji elektroenergetycznych nie będących własnością OSD.

Należy zachować lokalizację istniejącej sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej oraz uwzględnić wynikające z jej istnienia obostrzenia w zagospodarowaniu terenu.

Umożliwia się budowę nowej oraz rozbudowę, przebudowę i remont istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej dystrybucyjnej z zastosowaniem:

- linii elektroenergetycznych WN, SN i nn wraz z przyłączeniami w wykonaniu kablowym i/lub napowietrznym,
- stacji elektroenergetycznych 110 kV (w tym stacji 110 kV/SN) i SN (w tym stacji SN/nn) w wykonaniu wewnętrznym i/lub napowietrznym.

Preferuje się lokalizację infrastruktury technicznej elektroenergetycznej liniowej i elementów energetycznych z nią związanych w pasach drogowych/układach komunikacyjnych ogólnodostępnych. Dopuszcza się po uzgodnieniu trasy inwestycji pomiędzy właścicielami terenu i gestorem sieci lokalizację sieci poza pasami drogowymi/układami komunikacyjnymi.

Zapewnia się swobodny dostęp i dojazd do infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, w tym stacji elektroenergetycznych, linii elektroenergetycznych oraz konstrukcji wsporczych (słupów) w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii.

Wyznacza się pasy technologiczne w celu umożliwienia eksploatacji sieci wzdłuż projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii napowietrznych WN - 110kV - 22 m (po 11 po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii napowietrznych SN - 14 m (po 7 po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii napowietrznych nn 0,4 kV - 7 m (po 3,5 po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii kablowych WN - 1,0 m (po 0,5 po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii kablowych SN i nn 0,4 kV - 0,5 m (po 0,25 po każdej ze stron od osi linii).

W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg przepisów odrębnych.

Pasy technologiczne nie są równoznaczne z pasami określonymi na potrzeby ustanowienia służebności przesyłu, które wyznacza się w oparciu o inne przepisy.

W przypadku projektowania zmian zagospodarowania terenu w pasach technologicznych, należy dokonywać uzgodnień branżowych z właścicielem tych linii.

Strefą ochronną obejmuje się również maszty telefonii cyfrowej (GSM) oraz inne instalacje radiotelekomunikacyjne. Określony areał jest ogrodzony i obejmuje obszar zależny od wysokości masztu - od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów od osi masztu.

Budowa, przebudowa lub remont obiektów w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlega przepisom odrębnym (w uzgodnieniu z gestorem sieci).

Usunięcie ewentualnych kolizji wynikających z planowanych zmian zagospodarowania przestrzennego terenu z istniejącą siecią dystrybucyjną energii elektrycznej i/lub infrastrukturą techniczną lub infrastrukturą teletechniczną jest możliwe na zasadach określonych przez właściciela sieci.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć w miarę potrzeb tereny lokalizacji stacji elektroenergetycznych wraz z możliwością wprowadzenia/wyprowadzenia do/z stacji linii elektroenergetycznych. Dopuszcza się lokalizację stacji elektroenergetycznych na terenach o innym przeznaczeniu wraz z możliwością wprowadzenia do stacji linii elektroenergetycznych zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się odstępstwa dla istniejących i planowanych obiektów infrastruktury technicznej w zakresie wyznaczonych w planie linii zabudowy, minimalnej powierzchni działki, szerokości frontu działki, wyznaczania miejsc postojowych.

Dopuszcza się prawo do podziału istniejących działek celem wydzielenia terenów dla lokalizacji stacji elektroenergetycznych wraz z możliwością wprowadzenia do stacji linii elektroenergetycznych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gmina Żagań o statusie miejskim w roku 2019 opracowała Audyt efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego na terenie miasta Żagań. Przeprowadzony audyt oświetlenia ulicznego znajdującego się na terenie Żagania pozwolił na wyciągnięcie kilku istotnych wniosków:

- znaczna ilość energochłonnych opraw parkowych OCP,
- mała ilość oświetlenia LED na terenie gminy,
- duża ilość sieci napowietrznej podatnej na uszkodzenia i warunki atmosferyczne,
- słupy drewniane, na których zamontowane jest oświetlenie,
- na terenie miasta zamontowane jest w większości oświetlenie sodowe, stąd poziom oddawania barw jest niski,
- mała ilość doświetlonych przejść dla pieszych,
- wymiana oświetlenia LED pozwoli na znaczne obniżenie wymaganej mocy na całej sieci oraz na poszczególnych punktach zasilania.

Na terenie miasta Żagania jest zamontowanych 2 502 opraw oświetleniowych. Od roku 2020 Gmina Żagań o statusie miejskim w ramach zawartych porozumień z Enea Oświetlenie Spółka z o.o. w Zielonej Górze rozpoczęła modernizację opraw polegającą na ich wymianie na oprawy LED. W latach 2020 - 2021 zostało wymienionych 230 szt. opraw.

Wykorzystanie wszelkich rozwiązań umożliwiających ograniczenie zużycia energii jest konieczne z uwagi na stale wzrastające wymagania ochrony środowiska oraz wysokie ceny energii elektrycznej. Największe wykorzystanie energii elektrycznej odnotowuje się w przemyśle, budynkach użyteczności publicznej oraz w gospodarstwach domowych. Wykorzystanie energii elektrycznej wykorzystywanej do oświetlania ulic, miast również generuje wysokie comiesięczne koszty związane z poborem oraz dystrybucją energii.

WNIOSKI

Dobra dostępność komunikacyjna i jednocześnie niepełne wykorzystanie płynącego z niej potencjału.

Potencjał osiedleńczy i inwestycyjny wynikający z bliskości dużych ośrodków administracyjnych, usługowych i gospodarczych.

Bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjno-gospodarczą Żagania.

Wpływ na jakość środowiska naturalnego - m.in. zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, smog.

WYZWANIA

Podnoszenie jakości usług związanych z infrastrukturą techniczną i dostosowanie ich do zmieniających się potrzeb gospodarczych i warunków osadniczych.

Optymalizacja kosztów związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury sieciowej.

Rewitalizacja potencjału - zabytkowych części miasta w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby oraz społeczne oczekiwania mieszkańców.

Zrównoważony rozwój Żagania będący odpowiedzią na nowe, zmieniające się realne potrzeby mieszkańców.

Kontrolowany proces suburbanizacji.

6

Sytuacja finansowa Gminy Żagań o statusie miejskim

Część 6. Sytuacja finansowa Gminy Żagań o statusie miejskim.

W niniejszym rozdziale omówiona zostanie sytuacja finansowa Gminy Żagań o statusie miejskim, w tym przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje. W 2020 r. wykonanie dochodów budżetu Gminy Żagań o statusie miejskim ogółem wyniosło 129.425.191,05 zł (co stanowi 101,45% planu), z tego dochody bieżące zamknęły się kwotą 114.511.162,47 zł (101,28%), dochody majątkowe natomiast wyniosły 14.914.028,58 zł (102,79% planu).

W analizowanym okresie 2016 - 2020 dochody w mieście Żagań wzrastały równomiernie.

Procentowy udział dochodów własnych w dochodach budżetu ogółem przedstawia poniższa tabela.

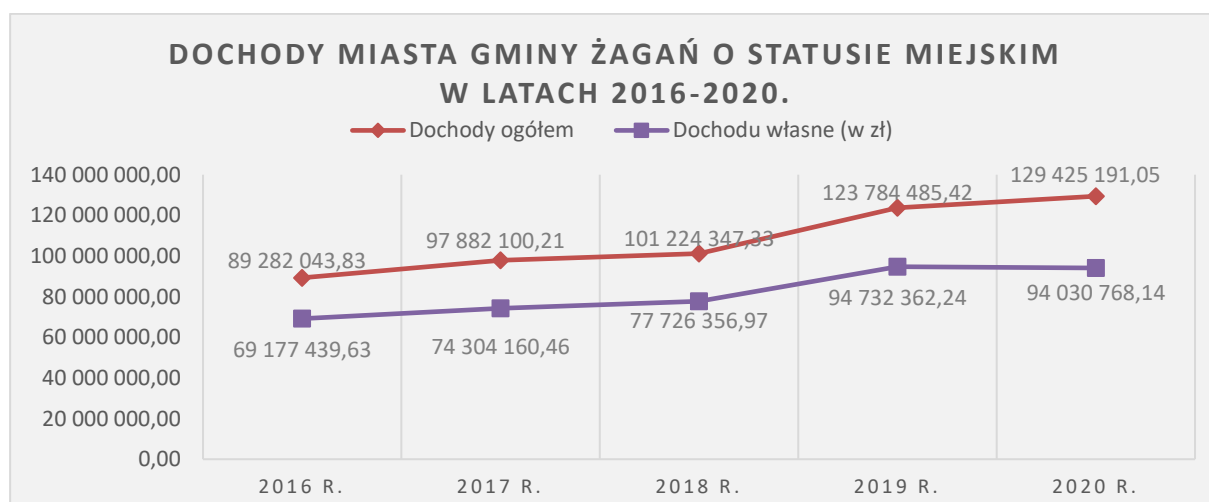
Tabela 36. Udział dochodów własnych w dochodach budżetu w latach 2016 - 2020.

L.p.	Lata	Dochody ogółem (w zł)	Dochodu własne (w zł)	Procentowy udział dochodów własnych do dochodów ogółem (%)
1	2016 r.	89.282.043,83	69.177.439,63	77,48%
2	2017 r.	97.882.100,21	74.304.160,46	75,91%
3	2018 r.	101.224.347,33	77.726.356,97	76,79%
4	2019 r.	123.784.485,42	94.732.362,24	76,53%
5	2020 r.	129.425.191,05	94.030.768,14	72,65%

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Na przestrzeni ostatnich lat dochody własne sukcesywnie wzrastają, za wyjątkiem 2020 roku. Wykonanie dochodów w roku ubiegłym było niższe o 701.594,10 zł od dochodów roku 2019, co miało związek z panującą epidemią COVID-19. Zmniejszył się jednocześnie procentowy udział w dochodach budżetu ogółem, co wynika ze wzrostu kwot dotacji otrzymywanych przez gminę na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, których w ostatnich latach przybyło.

Wykres 18. Dochody Żagania w latach 2016 - 2020 r.

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Wysokość dochodów własnych ma zasadnicze znaczenie pod kątem zwiększania zdolności JST do samofinansowania, a również wielkości podejmowanych inwestycji.

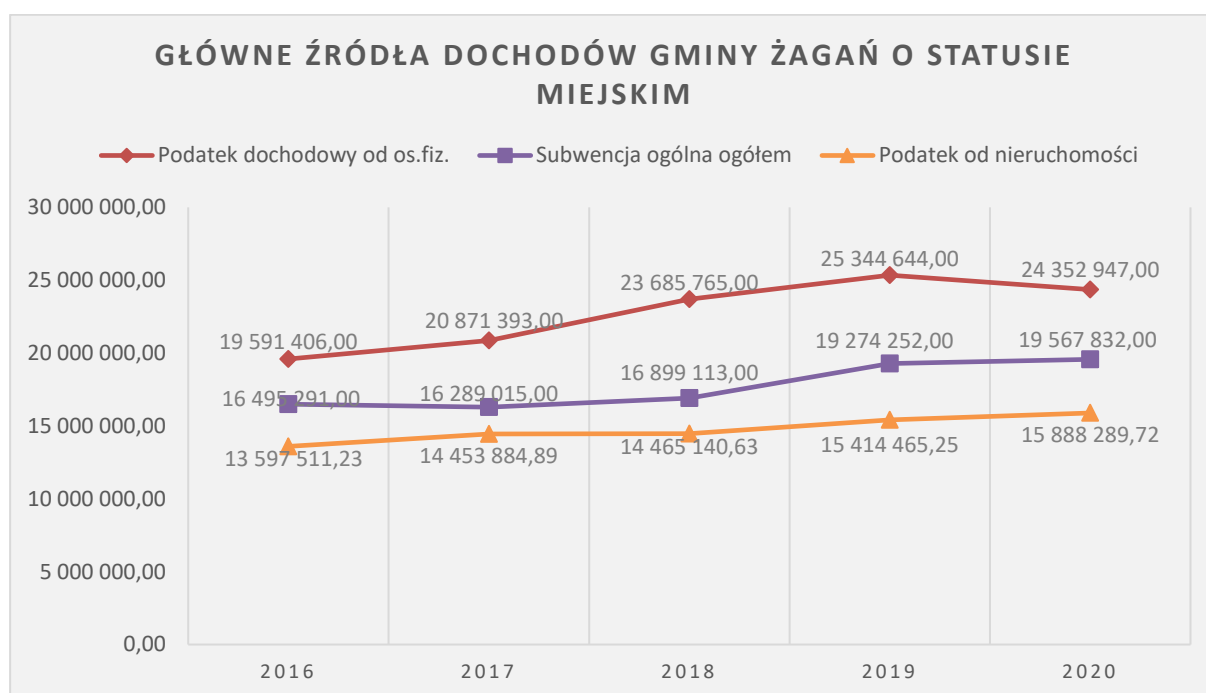
DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Przedstawiając wykonanie dochodów własnych największe źródła dochodów budżetu Gminy m. Żagań stanowią:

- udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- subwencja ogólna z budżetu państwa,
- podatek od nieruchomości.

Dochody z tytułu udziału z podatku dochodowym od osób fizycznych na dzień 31.12.2020 r. wyniosły 24.352.947,00 zł, co stanowi 25,90% dochodów własnych. Wpływy z subwencji ogólnej stanowią 20,81% dochodów własnych. Dochody z podatku od nieruchomości wyniosły natomiast 15.888.289,72 zł, co stanowi 16,90% dochodów własnych.

Wykres 19. Główne źródła dochodów Gminy Żagań o statusie miejskim.

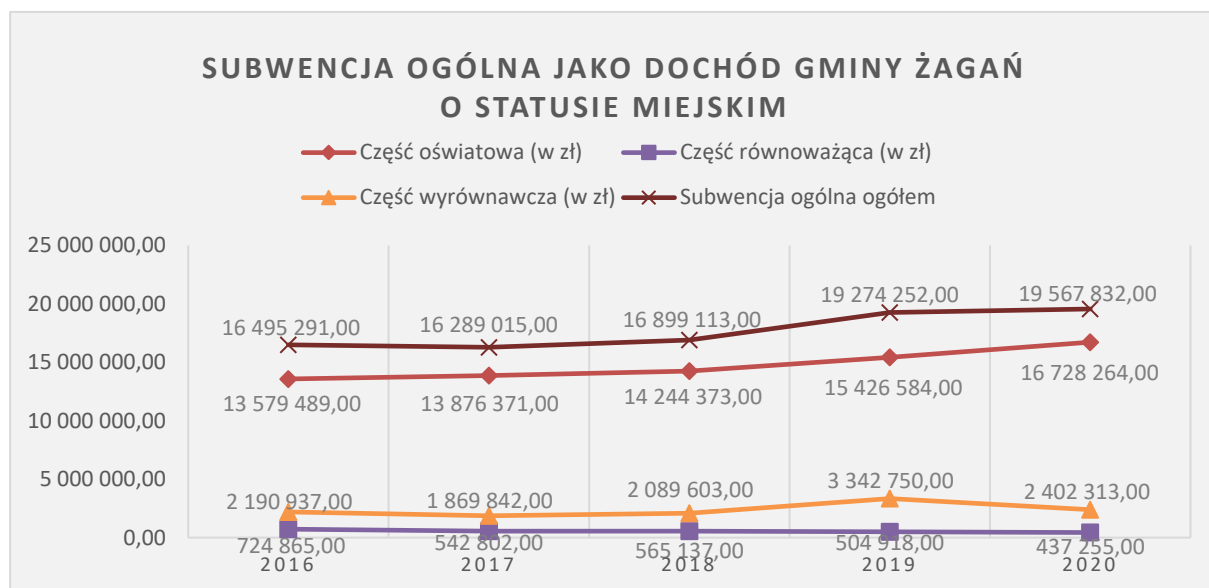

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Wspomniany już podatek PIT to jeden z kluczowych źródeł gminnych dochodów. Jak wynika z powyższego wykresu, z roku na rok obserwuje się wzrost przedmiotowych dochodów w stosunku do poprzedniego. W przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych ma to związek zarówno ze wzrostem najniższego wynagrodzenia, jak i wzrostem procentowego udziału gmin w dochodach, które są rozpatrywane. W związku z pandemią koronawirusa dochody z tego tytułu były nieco niższe niż w 2019 r. Kolejnym istotnym dla budżetu Gminy Żagań o statusie miejskim źródłem dochodu jest subwencja ogólna z budżetu państwa (składająca się z trzech części: oświatowej, równoważącej i wyrównawczej). Widoczny jest wzrost dochodów, których źródłem jest podatek od nieruchomości. W latach, w których nie było podwyżki stawek podatkowych wzrost jest niewielki, natomiast w latach, w zostały wdrożone podwyżki stawek wzrost dochodów jest odpowiednio większy.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Wykres 20. Subwencja ogólna jako dochód Gminy Żagań o statusie miejskim.

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Dotacje i środki pozyskane na dofinansowanie projektów „unijnych” w 2020 r. wyniosły 1.684.902,09 zł, stanowią one 1,79% dochodów własnych. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie i dofinansowanie zadań własnych w ubiegłym roku wyniosły 3.058.373,24 zł. Stanowią ona 3,25% dochodów własnych.

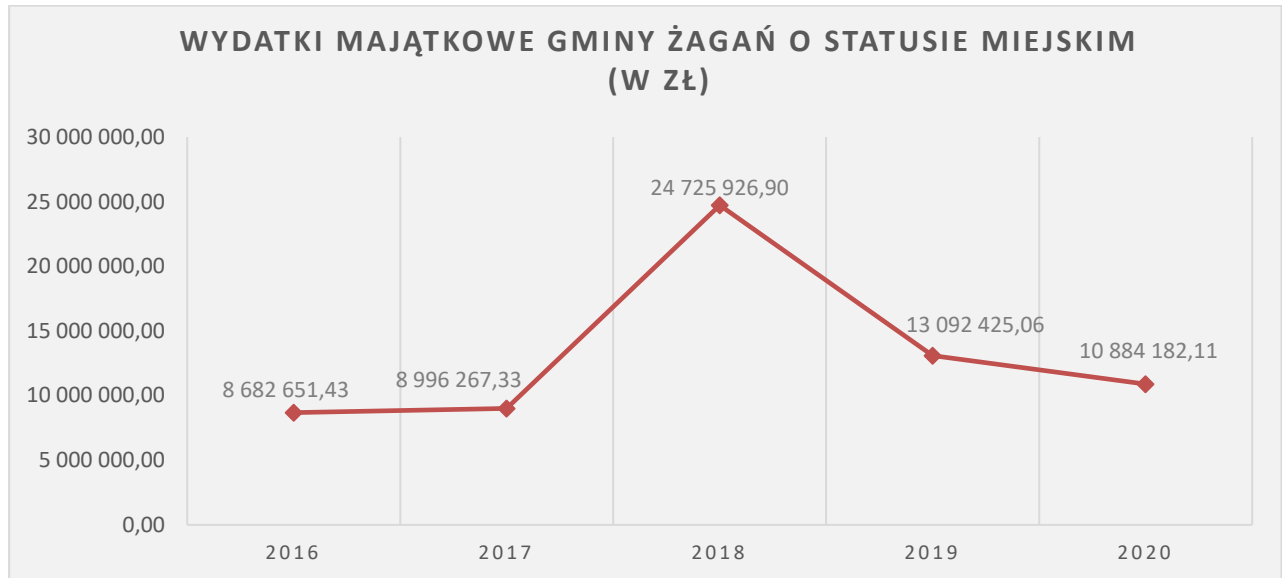
Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie i dofinansowanie zadań własnych w ubiegłym roku wyniosły 3.058.373,24 zł. Stanowią ona 3,25% dochodów własnych. Były to dotacje na zadania m.in. z zakresu: wychowania przedszkolnego, pomocy społecznej, pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym i na wspieranie rodziny. W drugiej połowie 2020 r. Żagań otrzymał środki finansowe z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 5.762.151,00 zł.

Środki te nie były wydatkowane dlatego wprowadzono je do uchwały budżetowej na rok 2021 z następującym przeznaczeniem:

- 1.000.000,00 zł - na uzbrojenie strefy Wurtha w Żaganiu,
- 762.151,00 zł - na budowę cmentarza komunalnego (projekt techniczny, zjazd, ogrodzenie cmentarza oraz budowa chodników na kwaterze nr 1),
- 4.000.000,00 zł - na budowę i wyposażenie nowego budynku przedszkola w Żaganiu.

Wykonanie wydatków budżetu ogółem na dzień 31.12.2020 r. wyniosło 118.787.314,56 zł, co stanowi 97,30% planu. Z tego wydatki bieżące stanowiły 97,27%, zaś wydatki majątkowe 97,52%. W ogólnej kwocie wydatków budżetu Gminy Żagań o statusie miejskim stanowiły 70,20% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowią 9,16% wydatków budżetu ogółem i 13,03% wydatków zadań własnych gminy.

Wykres 21. Realizacja wydatków majątkowych Gminy Żagań o statusie miejskim w latach 2016 - 2020.

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Kwota wydatków majątkowych w 2020 r. jest w porównaniu do lat 2016 - 2017, natomiast mniejsza w porównaniu do okresu 2018 - 2019, co związane było z nakładami poniesionymi w tych latach na finansowanie dużych projektów realizowanych przy udziale środków unijnych.

Jak przedstawia poniższa tabela, w 2020 r. w wydatkach budżetu największą kwotę stanowiły wydatki na zadania oświatowe i wciąż sukcesywnie wzrastają. Kolejno wydatki związane z transportem i łącznością (utrzymanie dróg, inwestycje drogowe, komunikacja miejska) w 2020 r. wyniosły 9.508.373,22 zł - co stanowi 11,40% wydatków zadań własnych.

Następnie, na zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (gospodarka ściekowa i ochrona wód, oczyszczanie miasta, utrzymanie zieleni, oświetlenie ulic, gospodarka odpadami oraz pozostałe usługi komunalne) wydatkowane zostało 9.224.441,73 zł - tj. 11,06% wydatków zadań własnych.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (organizacja imprez kulturalnych, dotacje dla instytucji kultury, ochronę zabytków i opieka nad zabytkami) w 2020 r. wyniosły 4.142.522,13 zł i stanowiły 4,97% wydatków własnych.

Administracja publiczna to obszar pochłaniający dużą część wydatków - tj. 9,27% wydatków zadań własnych.

Kolejne kategorie budżetowe pochłaniają mniej środków, dotyczy to np. rolnictwa i łowiectwa, leśnictwa, działalności usługowej czy ochrony zdrowia.

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

Wykres 22. Struktura wydatków w zadaniach własnych Gminy Żagań o statusie miejskim w 2020 r.

L.p.	Nazwa działu klasyfikacji budżetowej	Kwota zrealizowanych wydatków (w zł)	Udział procentowy w wydatkach zadań własnych (w %)
1.	Rolnictwo i łowiectwo	435,59	0,00
2.	Leśnictwo	4.487,00	0,00
3.	Transport i łączność	9.508.373,22	11,40
4.	Turystyka	57.921,76	0,07
5.	Gospodarka mieszkaniowa	1.221.187,39	1,46
6.	Działalność usługowa	202.053,20	0,24
7.	Administracja publiczna	7.730.197,14	9,27
8.	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2.149,74	0,00
9.	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1.529.670,00	1,84
10.	Obsługa długu publicznego	359.558,62	0,43
11.	Różne rozliczenia	112.510,92	0,13
12.	Oświata i wychowanie	34.814.428,59	41,75
13.	Ochrona zdrowia	588.009,68	0,71
14.	Pomoc społeczna	6.285.311,76	7,54
15.	Edukacyjna opieka wychowawcza	1.307.724,20	1,57
16.	Rodzina	1.602.200,57	1,92
17.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	9.224.441,73	11,06
18.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4.142.522,13	4,97
19.	Kultura fizyczna	4.699.308,41	5,64
20.	Razem	83.392.891,65	100,00

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

W 2020 r. znaczne środki wydatkowane zostały na przeciwdziałanie zakażeniom wirusem SARS-CoV-2. Na ten cel wykorzystano m.in. całą rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego, która wynosiła 375.000,00 zł. Nadwyżka budżetu na dzień 31.12.2020 r. wyniosła 10.637.876,49 zł. Spłata rat kredytowych w 2020 r. stanowiła kwotę 8.843.956,00 zł, przy czym zadłużenie Gminy Żagań o statusie miejskim z tytułu kredytów długoterminowych na dzień 31.12.2020 r. wynosi 14.160.176,53 zł.

W 2020 r. realizowano 7 projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Wydatki na te projekty w zakresie kosztów kwalifikowalnych zamknęły się kwotą 1.440.441,08 zł, są to zarówno wydatki majątkowe jak i bieżące. W 2020 r. realizowano również sześć zadań w ramach budżetu obywatelskiego, na łączną kwotę 526.522,52 zł, tj:

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.

- budowa strefy aktywności i relaksu przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pała II – (161.688,38 zł)
- uporządkowanie terenu w obrębie ul. Słowackiego i ul. Keplera (163.590,00 zł)
- adaptacja pomieszczeń Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 w Żaganiu na gabinet lekcyjny, wraz ze szkolną salą pamięci (58.488,16 zł)
- Żagań UNDERGROUND Festiwal 27 - 29.08.2020r. (36.699,99 zł)
- budowa parkingu na sześć miejsc parkingowych na osiedlu Bema (54.615,86 zł)
- odbudowa pomnika - krzyża wotywnego księżnej Doroty Talleyrand w parku pałacowym w Żaganiu (51.440,13 zł).

Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania dochodów. Gminę Żagań o statusie miejskim cechuje względnie wysoki poziom realizacji planu budżetowego w tym obszarze, osiągający 101,45%. Najkorzystniej wygląda sytuacja w zakresie dochodów majątkowych, których wykonanie przekroczyło plan o 2,79% oraz w zakresie dochodów własnych, których wykonanie przekroczyło plan o 2,11%.

Wykorzystanie środków zewnętrznych w rozwoju Żagania

O rozwoju społeczno - gospodarczym Żagania świadczy również działalność samorządu związana z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na jego rozwój. Miasto Żagań aktywnie wykorzystuje potencjał perspektyw finansowych, jakie stwarzają fundusze Unii Europejskiej. W 2020 r. Żagań zrealizował i nadal realizuje, przy współfinansowaniu zadań ze środków unijnych, następujące inwestycje:

Tabela 37. Lista realizowanych działań inwestycyjnych w 2020 r. w ramach projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych.

L.p.	Projekt - zakres działania	Wartość brutto (PLN)	Kwota dofinansowania (PLN)	Źródło dofinansowania
1.	Przebudowa ul. Ratuszowej	1.585.880,00	648.928,00	FDS marzec 2019
2.	Bezpiecznie przejścia dla pieszych w Żaganiu	118.180,00	99.015,00	Razem bezpieczniej „PROGRAM OGRANICZENIA PRZESTĘPCZOŚCI I ASPOŁECZNYCH ZACHOWAŃ”
3.	Doposażenie żagańskich jednostek oświatowych w sprzęt komputerowy do zdalnego nauczania	80.000,00	80.000,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Zdalna Szkoła- wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego
4.	Zdalna szkoła plus w Żaganiu	94.600,00	94.600,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Zdalna Szkoła+ - wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego
5.	„Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na miasta Żagań”	2.100.000,00	1.000.000,00	RPO Lubuskie 2020/ w trakcie
6.	Inwestycje miejskie ukierunkowane na mieszkańców	1.762.151,00	1.762.151,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych - Fundusz Przeciwdziałania COVID-19
7.	Budowa i wyposażenie nowego budynku przedszkola w Żaganiu	11.000.000,00	4.000.000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych - Fundusz Przeciwdziałania COVID-19

Źródło: opracowanie własne, dane z Urzędu Miasta w Żaganiu.

Głównym zadaniem Władz Miasta Żagań jest **prowadzenie polityki rozwoju, mającej na celu tworzenie warunków dla poprawy jakości życia jak najszerzej grupie mieszkańców, w jak najszerszym zakresie.** Proces ten jest możliwy wyłącznie przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Najważniejsze wnioski z diagnozy, wokół których Władze Miejskie Żagania powinny koncentrować swe działania to:

- 1 zwiększenie wysiłków i wprowadzenie rozwiązań służących przywróceniu dodatniego salda migracji i przyrostu naturalnego,
- 2 rozwój przedsiębiorczości, głównie poprzez zwiększenie jego potencjału w zakresie przyciągania inwestorów,
- 3 kształtowanie atrakcyjności osadniczej przez zaspokajanie potrzeb mieszkańców i dostosowywanie standardów usług publicznych,
- 4 poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej,
- 5 rozwój infrastruktury na rzecz mieszkańców, turystów i przedsiębiorców,
- 6 poprawa warunków komunikacyjnych,
- 7 podnoszenie atrakcyjności turystycznej i promocję miasta,
- 8 poprawa jakości powietrza - powinna stanowić jeden z głównych priorytetów na najbliższe lata,
- 9 rozwój społeczeństwa cyfrowego, innowacyjności oraz gospodarki opartej na wiedzy.

Spis tabel

Tabela 1. Biologiczne grupy wieku w Żaganiu w 2020 r.	16
Tabela 2. Migracje ludności Żagania w 2020 r.	18
Tabela 3. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych - rok szkolny 2019/2020.	22
Tabela 4. Liczba dzieci uczęszczających do niepublicznych przedszkoli - rok szkolny 2019/2020.	22
Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych szkół podstawowych.	23
Tabela 6. Liczba dzieci i miejsca w żłobkach na terenie Żagania.	24
Tabela 7. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.	25
Tabela 8. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/2021.	25
Tabela 9. Liczba osób w wielu 0-18 lat zameldowanych w Żaganiu w latach 2016-2020.	27
Tabela 10. Rozwój oferty Żagańskiego Pałacu Kultury na przełomie lat.	33
Tabela 11. Stan wypożyczeń zbiorów bibliotecznych MBP im. Papuszy w latach 2012 - 2020.	37
Tabela 12. Czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Papuszy w Żaganiu wg podziału wiekowego (2020 r.).	38
Tabela 13. Wykaz obiektów rekreacyjnych oraz sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.	44
Tabela 14. Placówki medyczne w Żaganiu.	57
Tabela 15. Wykaz lekarzy rodzinnych na terenie Żagania.	58
Tabela 16. Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2018 - 2020.	62
Tabela 17. Rodziny objęte pomocą społeczną w Żaganiu.	63
Tabela 18. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r.	63
Tabela 19. Lokale administrowane przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Żaganiu.	67
Tabela 20. Zasób mieszkaniowy Gminy Żagań o statusie miejskim.	69
Tabela 21. Zapotrzebowanie na lokale komunalne w Żaganiu.	70
Tabela 22. Prognoza wielkości zasobu mieszkaniowego Gminy w okresie obowiązywania Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym.	70
Tabela 23. Zestawienie czasów dojazdów w mieście Żagań.	74
Tabela 24. Zestawienie zdarzeń w powiecie żagańskim i m. Żagań w 2020 r.	74
Tabela 25. Zestawienie zdarzeń w Żaganiu i powiecie żagańskim w ilości zdarzeń.	74
Tabela 26. Rzeki i zagrożenie powodziowe w Żaganiu.	75
Tabela 27. Wybrane przestępstwa popełnione w mieście w latach 2018 - 2020.	76
Tabela 28. Dane statystyczne dotyczące liczny wypadków, kolizji w Żaganiu w latach 2018 - 2020.	76
Tabela 29. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Żaganiu wg klas wielkości.	88
Tabela 30. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w Żaganiu.	89
Tabela 31. Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych w Żaganiu w 2020 r.	89
Tabela 32. Pomniki przyrody objęte ochroną na terenie Żagania.	100
Tabela 33. Ilość odpadów zebranych w Żaganiu w 2020 r.	105
Tabela 34. Rodzaj i powierzchnia terenów w Żaganiu.	110
Tabela 35. Drogi na terenie Żagania.	119
Tabela 36. Udział dochodów własnych w dochodach budżetu w latach 2016 - 2020.	132
Tabela 37. Lista realizowanych działań inwestycyjnych w 2020 r. w ramach projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych.	137

DIAGNOZA
DO STRATEGII ROZWOJU **MIASTA ŻAGAŃ NA LATA 2021-2031.**

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie miasta Żagań.	12
Rysunek 2. Mapa turystyczna Żagania.	54
Rysunek 3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Żagań.....	113
Rysunek 4. Mapa - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu „Łąk Staromiejskich II” w Żaganiu.	114

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na płeć.	15
Wykres 2. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe.....	16
Wykres 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.....	17
Wykres 4. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016-2020.	17
Wykres 5. Ilość zawieranych małżeństw w Żaganiu w latach 2016 - 2020 r.	18
Wykres 6. Stan cywilny mieszkańców Żagania.....	19
Wykres 7. Liczba uczniów w publicznych placówkach w Żaganiu.....	28
Wykres 8. Liczba nauczycieli w publicznych placówkach w Żaganiu.....	28
Wykres 9. Stan wypożyczeń zbiorów MBP im. Papuszy w latach 2012-2020 r.....	37
Wykres 10. Liczba ludności na 1 ogólnodostępną aptekę w latach 2016-2020.....	59
Wykres 11. Rozmieszczenie lokali Gminy Żagań o statusie miejskim w budynkach według stanu własności.	68
Wykres 12. Budynki mieszkalne, w których zlokalizowany jest zasób mieszkaniowy Gminy Żagań o statusie miejskim według stanu własności.	68
Wykres 13. Powierzchnia nieruchomości w Żaganiu oddanych do użytku w latach 2015-2020.	71
Wykres 14. Podmioty Gospodarki Narodowej w Żaganiu wyrejestrowane w rejestrze Regon w latach 2015- 2020.....	90
Wykres 15. Bezrobocie rejestrowe w Żaganiu.	94
Wykres 16. Bezrobocie rejestrowe w Żaganiu z podziałem na płeć.	95
Wykres 17. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowego w Żaganiu w latach 2015-2020.	95
Wykres 18. Dochody Żagania w latach 2016 - 2020 r.	132
Wykres 19. Główne źródła dochodów Gminy Żagań o statusie miejskim.....	133
Wykres 20. Subwencja ogólna jako dochód Gminy Żagań o statusie miejskim.....	134
Wykres 21. Realizacja wydatków majątkowych Gminy Żagań o statusie miejskim w latach 2016 - 2020.	135
Wykres 22. Struktura wydatków w zadaniach własnych Gminy Żagań o statusie miejskim w 2020 r.	136